

Arbeidernes
Faglige
Landsorganisasjon

PROTOKOLL

over forhandlingene ved
Representantskapets møte
den 27.—29. november 1947

ARBEIDERNES FAGLIGE LANDSORGANISASJON

PROTOKOLL

OVER

FORHANDLINGENE VED
REPRESENTANTSKAPETS MØTE

27.—29. NOVEMBER 1947

OSLO 1948

ARBEIDERNES AKTIETRYKKERI

PROTOKOLL
 FORHÅNDELINGENE VED
 REPRESENTANTSKAPETS MØTE
 25-26. NOVEMBER 1947

Saksregister:

	Side
Møtets åpning	5
Navneopprop	5
Vedtakelse av dagsorden og forretningsorden	8, 9
Konstituering	9
Fagorganisasjonens tariffpolitikk i 1948	9, 37
Statsminister Gerhardsens innledning	9
Konrad Nordahls innlegg	16
Strek settes	37
Votering	48
Endringer i fagorganisasjonens pensjonskasse	49, 65
Vedtekter for de faglige samorganisasjoner	73
Sekretariatets innstilling	79
Votering over de enkelte paragrafer	81
Norsk Formerforbunds organisasjons- og tariff-forhold	84
Fagorganisasjonen og Arbeiderpressen	89
Norsk Elektriker- og Kraftstasjonsforbunds organisasjonforhold	96
Spørsmål om kvinnelig sekretær i L.O.	133
Avslutning	135

Person- og taleregister:

Andresen, Lucie, 8, 134.
 Andresen, Thorleif, 27.
 Berg, Jens, 79, 81, 82, 83.
 Berntsen, Bernh., 65, 81, 82, 135.
 Birkeland, Peder, 35, 67, 70, 71, 83.
 Bratteli, Trygve M., 95.
 Braathen, Gunnar, 5, 22, 45, 88.
 Carlsen, Jon, 44, 72.
 Dahlberg, Bjarne, 27.
 Evensen, Lars, statsråd, 33.
 Frogner, Erling, 44.
 Furuskjæg, Karl, 69, 72.
 Gerhardsen, Einar, statsminister, 9, 40.
 Halvorsen, Tormod, 132.
 Hammerstedt, Karl, 28, 95, 135.
 Hauge, Gunvald, 24, 71.
 Haugen, Andreas, 84, 88.
 Hegg, Hans, 132.
 Heggeland, Nils, 71, 72.
 Helle, J., 81.
 Henriksen, Torbjørn, 41, 93, 129, 133.
 Jakopsen, Kristoffer, 82.
 Johansen, Johs. E., 45.
 Johansen, Thora, 134.
 Johnsen, Jan, 68.
 Johnsen, John A., 91.
 Karlson, Konrad, 71, 81.
 Kiil, Erling, 35, 68.
 Kiste, Andersen, Ole, 94.
 Kjelsrud, Klaus, 32.
 Klafstad, Bj., 65, 67, 70, 71, 129.
 Knutsen, Malvin, 70, 131.
 Lie, Ivar, 35, 45.
 Marthinsen, Øystein, 29, 45, 93.
 Mentzen, P., 67, 69, 70, 71, 72.
 Nilsen, Kr., 132.
 Nilsen, Nils, 68, 70.
 Nordahl, Konrad, 5, 8, 16, 46, 65, 89, 94, 95, 131, 135.
 Nordstrand, Idar, 28.
 Nordtvedt, Anker, 129.
 Næss, Knut, 93.
 Nyhus, Emil, 8, 26, 65, 84, 86, 88, 132.
 Oftedal, statsråd, 37.
 Olsen, Alf, 68.
 Olsen, Leif, S., 68.
 Rasmussen, Rasmus, 131.
 Sjaastad, advokat, 41.
 Sletten, Olav, 26.
 Torkildsen, Karsten, 38, 132.
 Torp, Andreas, 30, 71, 126, 133.
 Tranmæl, Martin, 93.
 Volan, Elias, 81, 83, 86, 124, 133, 134.
 Wiik, Eugen, 39, 92.
 Wivegh, John, 31.
 Ødegaard, Johs. M. P., 38, 67, 72.
 Ødegård, P., 30, 67.
 Øyan, Bendik, 26, 46, 89, 94, 131.
 Aase, I. B., 65, 69, 70, 71, 72, 73.
 Adnesen, Olav, 83.

Møtets åpning.

MØTETS ÅPNING

Torsdag den 27. november 1947 klokken 11 formiddag sammentrådte i den store sal i Folkets Hus i Oslo Landsorganisasjonens representantskap.

Landsorganisasjonens formann, *Konrad Nordahl* slo til lyd og uttalte:

Jeg skal på sekretariatets vegne ønske representantene velkommen. Jeg ønsker også de innbudte hjertelig velkommen. Dette er en fortsettelse av møtet i august måned hvor saker som vi den gang ikke ble ferdig med, nå skal behandles. Hermed går vi over til navneoppopp.

Navneoppopp.

L.O.s nestformann, *Gunnar Bråthen* foretok derpå navneoppopp. Følgende representanter var til stede:

Norsk Arbeidsmandsforbund: Johs. M. P. Ødegaard, Oslo, Peder O. Moan, Øvre Namskogen, Olav Sletten, Mysen, Ole Halden Røros.

Norsk Bakerforbund: Bjarne Dahlberg, Oslo, Nils Hovland, Bergen.

Norsk Bekledningsarbeiderforbund: Witalis Andersen, Oslo, Lucie Andresen, Oslo, K. Hjørnevik, Bergen.

Norsk Bokbinder- og Kartonnasjearbeiderforbund: Birger Arnesen, Oslo, Øistein Marthinsen, Oslo.

Norsk Bygningsarbeiderforbund: Dagfinn Øksnevad, Stavanger, (frav.), Petter Aarsand, Trondheim, Malvin Knudsen, Bergen, Ole Engeli, Brummendal.

Norsk Centralforening for Boktrykkere: Halvdan Wigaard, Oslo, Fritz Hannestad, Oslo.

Norsk Elektriker- og Kraftstasjonsforbund: Andreas Torp, Oslo, Bj. Klafstad, Oslo.

Norsk Fengselstjenestemannsforbund: Eivind Engebretsen, Oslo, (frav.),

Norsk Formerforbund: Andreas Haugen, Ulefoss, Emil Nyhus, Oslo.

Norsk Gullsmedarbeiderforbund: N. Heggland, Oslo.

Norges Handels- og Kontorfunksjonærers Forbund: Peder Birkeland, Oslo, Johan Moksnes, Oslo, Knut Næss, Drammen, Annanias Iversen, Laksevåg.

Norsk Hotell- og Restaurantarbeiderforbund: P. Aasvestad, Oslo, Nils Madsen, Oslo.

Norsk Høvleriarbeiderforbund: John Wivegh, Oslo, Magne A. Schei, Steinkjer, Johs. Helle, Bergen.

Norsk Jern- og Metallarbeiderforbund: Einar Olsen, Moss, Alf Pettersen, Laksevåg, pr. Bergen, Bernh. Foss, Kongsberg, Ole Hauan, Tromsø.

Norsk Jernbaneforbund: M. Trana, Oslo, Erling Kiil, Oslo, Axel Nilsen, Trondheim, E. K. Hansen, Drammen.

Norsk Kjemisk Industriarbeiderforbund: Karl Hammerstedt, Oslo, Anker Nordtvedt, Aker, Olav Varberg, Ålvik, Hardanger, Kristoffer Jakopsen, Sauda.

Norsk Kjøttindustriarbeiderforbund: Helmer Karlsson, Oslo.

Norsk Kommuneforbund: Karl Furuskjegg, Oslo, Hans Karlsen, Grorud, Sverre Eggen, Trondheim, Bjarne Vatne, Bergen.

Norsk Litografisk og Kjemigrafisk Forbund: Eivind Nilssen, Oslo.

Norsk Lokomotivmannsforbund: M. Heggstad, Oslo.

Norsk Losforbund: Sverre Thon.

Norsk Murerforbund: Thorleif Andresen, Oslo, Eugen Wiik, Oslo.

Norsk Musikerforbund: Rolf Gammeleng, Oslo.

Norsk Nærings- og Nydelsesmiddelarbeiderforbund: Erling Frogner, Oslo, Nils Nilsen, Oslo, Th. Egeland, Stavanger, Kristian W. Olsen, Skien.

Norsk Papirindustriarbeiderforbund: Johan Karlsen, Klevfoss, Sarpsborg, Jon Carlsen, Drammen, Paulus Andersen, Falkum pr. Skien, Ludvig Johansen, Lillebo, Rena.

Norsk Politiforbund: Olav Hindahl jr.

Norsk Postforbund: Idar Nordstrand, Oslo.

Norsk Sjømannsforbund: Bendik Øyan, Oslo, Idar Hamsås, Trondheim, Gunvald Hauge, Oslo, Joachim Dahl, Bergen.

Norsk Skinn- og Lærarbeiderforbund: Axel Erichsen, Oslo.

Norsk Skog- og Landarbeiderforbund: Olaf Skramstad, Oslo, Røseth, Klaus Kjelsrud, Oslo, P. H. Vestad, Oslo.

Norsk Skotøyarbeiderforbund: Anton Andresen, Oslo, J. Helle, Bergen.

Norsk Stenindustriarbeiderforbund: Walther Broe, Oslo.

Norsk Tekstilarbeiderforbund: Olav Bruvik, Oslo, Hjalmar Romslo, Ytre Arna, Agnes Simensen, Berger i Vestfold.

Norsk Telegraf- og Telefonforbund: Thormod Halvorsen, Oslo, Axel Eeg, Oslo.

Tollopptryksmennenes Landsforbund: G. Larsen, Oslo.

Norsk Transportarbeiderforbund: Einar Helmersen, Svolvær, (frav.), Gerhard Olsen, Trondheim, Ludvik Hansen, Jan Johnsen, Buøy pr. Stavanger.

Norsk Treindustriarbeiderforbund: P. Ødegård, Oslo, Daniel Abrahamsen, Laksevåg.

Norsk Tobakkarbeiderforbund: Otter Boberg, Oslo.

Arbeiderpartiets Presseforbund: Hustad, Oslo.

Det norske Maskinistforbund: Johs. E. Johansen, Oslo, Gossner Nilsen, Oslo.

FRA SAMORGANISASJONENE:

Østfold faglige Samorganisasjon: Oscar Lauritzen, Sarpsborg

Oslo og Akershus faglige Samorganisasjon: Gunnar Disen-
åen, Oslo.

Hedmark fagl. Samorganisasjon: Kr. Gundersen, Hamar.

Opland faglige Samorganisasjon: Martin Haugen, Gjøvik.

Buskerud fagl. Samorganisasjon: Ivar Lie, Drammen.

Vestfold fagl. Samorganisasjon: Ole Andersen Kiste, Tøns-
berg.

Telemark faglige Samorganisasjon: John A. Johnsen, Skien.

Aust-Agder faglige Samorganisasjon: Gerhard Solli, Arendal

Sørlandets faglige Samorganisasjon: Sev. Kristensen, Kri-
stiansand S.

Rogaland fagl. Samorganisasjon: Olav Adnesen, Stavanger.

Bergen og Fylkenes faglige Samorganisasjon: Bernh. Bernt-
sen, Bergen.

Møre faglige Samorganisasjon: Anker Johansen, Ålesund.
 Trøndelag fagl. Samorganisasjon: Arne Forseth, Trondheim.
 Namdal og Helgeland faglige Samorganisasjon: Per Johansen, Namsos.
 Nordland faglige Samorganisasjon: Konrad Karlsen, Bodø.
 Troms fylkes faglige Samorganisasjon: Alf Olsen, Tromsø.
 Finnmark faglige Samorganisasjon: Thoralf Albrigtsen, Hammerfest.

FRA SEKRETARIATET:

Konrad Nordahl, Oslo, Gunnar Bråthen, Oslo, I. B. Aase, Oslo, Elias Volan, Oslo, Chr. Henriksen, Oslo, Malfred Bergseth, Oslo, Hans Hegg, Oslo, Karsten Torkildsen, Oslo, Torbjørn Henriksen, Oslo, Rasmus Rasmussen, Oslo, Arthur Ruud, Oslo, Ingvald Haugen, Oslo, (frav.), Leif S. Olsen, Oslo, Alfred Ljøner, Oslo, Lars Evensen, Oslo, Edv. Stenklev, Oslo, Alfred Nilsen, Oslo, Emil Torkildsen, Oslo, Alf Andersen, Oslo, P. Mentsen, Oslo. (Mentsen er varamann for de valgte tillitsmennene.)

Vedtagelse av dagsorden

Følgende dagsorden ble referert:

1. Vedtagelse av dagsorden og forretningsorden.
2. Valg av dirigenter og sekretærer.
3. Fagorganisasjonens tariffpolitikk i 1948.
4. Endringer i fagorganisasjonens pensjonskasse.
5. Vedtekter for de faglige samorganisasjoner.
6. Norsk Elektriker- og Kraftstasjonsforbunds organisasjonsforhold.
7. Fagorganisasjonen og Arbeiderpressen.

Lucie Andresen: Det er sendt et skriv fra L.O.s Kvinne- nemnd til sekretariatet og jeg vil høre om den sak kommer opp.

Emil Nyhus: Jeg vil anmode om at Formerforbundets sak kommer opp. Det var lovet i forrige representantskapsmøte.

Konrad Nordahl: Den sak skal komme opp Nyhus. Jeg har den her.

Dermed ble dagsorden vedtatt.

Forretningsorden vedtas.

Følgende forretningsorden ble referert:

1. Møtets forhandlinger er ikke offentlige. Meddelelser til pressen skjer kun ved L.O.s Presse- og Informasjonskontor.
2. Ingen har rett til å få ordet mer enn 2 ganger i samme sak. Unntatt fra innledningsforedrag begrenses taletiden til 10 minutter første og 5 minutter annen gang. Til forretnings- ordenen gis ordet bare 1 gang og høyst 1 minutt for hver sak. For øvrig kan det stilles forslag til ytterligere tids- begrensnings og strek med de inntegnede talere.
3. Forslag innleveres skriftlig og undertegnet med vedkom- mendes navn. Intet nytt forslag kan tas opp etter at det er besluttet satt strek med de inntegnede talere. Forslag som ingen forbindelse har med de på dagsordenen oppsatte sa- ker, kan ikke behandles.
4. Alle vedtak skjer med alminnelig flertall. I tvilstilfelle eller når 10 representanter forlanger det, foregår avstem- ningen ved navneopprop.
5. I protokollen innføres bare forslagene og avstemningene samt de fattede beslutninger. Protokollen oppleses ved hvert møtes begynnelse og for siste møte ved dets avslut- ning.

Arbeidstiden settes fra kl. 9.30—13 og fra kl. 15—18.30.

Konrad Nordahl: Når det gjelder arbeidstiden må vi ta alle forbehold og eventuelt hvis det blir nødvendig utvide den.

Votering: Den oppsatte forretningsorden ble enstemmig vedtatt.

Konstituering.

Til dirigenter valgtes Torbjørn Henriksen, Oslo, og Bernh. Berntsen, Bergen.

Til sekretærer Idar Nordstrand, Oslo, og Ivar Lie, Dram- men.

Torbjørn Henriksen inntok så dirigentplassen og en tok fatt på dagsorden.

Punkt 3: Fagorganisasjonens tariffpolitikk i 1948.

Statsminister Einar Gerhardsen: Jeg er bedt om å tale om den økonomiske og politiske utvikling. Jeg tror det er riktig å snakke mest om det økonomiske og mindre om det politiske.

Men først litt om den politiske side. Vi må se på valget i oktober og resultatet derav. En skal være oppmerksom på at det er visse faktorer, også internasjonale som virker på valgene. Danmark har også hatt valg. Sosialdemokratene har riktignok hatt noen framgang, men det skjedde nesten utelukkende på bekostning av kommunistene. Søker en å finne årsakene så er det riktig å se på denne tendens ved valgene rundt om. Men det er ikke nok å ta bare det. Ser vi tilbake på det som er gjort, så kan en fastslå full sysselsetting, og mange grupper av folket hvis stilling tidligere var dårlig, er forbedret. Fiskernes stilling er således bedre enn noensinne tidligere. Vi har fått barnetrygd og andre forbedringer. Gjenreisningen av landet er totalt sett gått bedre enn i de fleste andre land. Alle disse ting skulle jo tale til fordel for arbeiderbevegelsen. Vi har på minussiden: skattene og alle kriserestriksjonene. Disse ting har Arbeiderpartiet alene måttet bære ansvaret for. Ikke et eneste av opposisjonspartiene ville ta ansvaret for hva de har gjort. Det var bare Arbeiderpartiet som fikk ansvaret og som også tok det. Nå er det også det at perioden var kort. 2 år er lite til å vise framskritt på. Investeringsene. En setter alt inn på utbyggingen av Norsk Hydros anlegg i Glomfjord og aluminiumsfabrikken i Ardal. Det er bare utgifter og først når disse anlegg er ferdige vil en få noe igjen av det en har lagt ut. Ved Jernverket er det samme forhold. Det samme gjelder handelsflåten, men den bringer jo hurtigere pengene inn igjen, som i hvalfangsten. Det er ting som har svekket i valgkampen, selv om disse ting nettopp er tegn på ansvarlig politikk. Vil så resultatet av valgene hos oss få konsekvenser? Når det gjelder Høyre og næringsorganisasjonene så viser det seg tydelige tendenser på at de føler seg noe sterkere enn før. Når det gjelder D.N.A. med en øking av 45 000 velgere, så kan en ikke tale om katastrofe. Men vi tapte mandater. Det er en snert som er gitt oss og som gjør at vi skal stanse opp og se litt nærmere på forholdene. Valgnederlaget i 1930 førte oss fram til det kriseprogram vi satte opp og som slo an blant arbeiderklassen, og ga den ny tro på sin egen styrke. Siden da har en beholdt makten og organisasjonsmessig stått sterkt. Seier for den ene betyr seir for den annen. Valget må iallfall ikke få den fasitt at det betyr at velgerne ikke vil ha en så klassebetont politikk. Jeg tror tvertimot, en får der følge at det blir mer partibetont. Når det gjelder fellesprogrammet, så tror jeg ikke det er like aktuelt som tidligere. Men vi skal være opp-

merksom på at det fremdeles inneholder poster, som er utgangspunkter for et videre arbeid. Høyre er i sjelenød. Ettersom vi kommer vekk fra frigjøringsåret så bør ikke vi oppsi fellesavtalen og reise kampsignaler. Vil de andre ikke følge oss på veien så får det bli deres sak. En ting som jeg vil gjenta fra tidligere. Det er av overmåte stor betydning at Arbeiderpartiet stiller seg slik i alle forhold at velgerne har tillit til det. Forholdet var faktisk slik mange steder ute i landet at en ikke hadde såpass tillit til Arbeiderpartiet at de ville lese våre brosjyrer eller høre våre talere. Det er sagt så ofte at den gamle politikk henger igjen. Spørsmålet er om hva som virkelig ligger bak vår politikk. Det er den de er i tvil om. Vi skal derfor være oppmerksom på at alt det vi legger fram, kan velgerne stole på. En må gjøre alt for å gjennomføre det en har lovet og en må ikke gå lenger enn en prinsipielt har sagt. Valget kan være den stimulans som en trenger for å nå fram til det resultat å ta makten i 1949. Så den økonomiske side. Valutaen er det viktigste. Vi omporterte om lag 40 prosent av alt det vi trengte i vårt daglige liv og arbeid. Vi hadde i 1945 et importoverskudd på 880 millioner kroner, i 1946 995 millioner.

Som et program for 1947 hadde vi oppsatt et budsjett for innførsel 3010 millioner kroner, for eksport 1575 mill. kroner. Tar vi for oss handelsstatistikken for i år til og med oktober måned, så viser den: Import: 3253 mill. kroner, og eksport: 1501 mill. kroner. I 1938 var forbrukskvoten 20 prosent av den samlede import mot i 1947 ca. 13 pst. Disse tall forteller oss at vi siden frigjøringen har hatt et importoverskudd på 3600 millioner kroner. Valutabeholdningen var: I mai 1945 2800 millioner kroner, i januar 1946: 2600 millioner kroner, og 1. januar i år er vi nede i 1500 millioner kroner. Nå har vi trukket sterkt på valutaen, så tallene er ennå lavere. Situasjonen er under alle omstendigheter slik at vi til neste år må komme i balanse når det gjelder import og eksport. Vi har 3 veier å gå: skjære ned importen, oppta kreditt i andre land eller øke produksjonen. Regjeringen har sett det slik at den ikke uten at vi sto overfor en absolutt tvangssituasjon, ville gå til nedskjæring av importen av forbruksvarer. Det er også forsvinnende hva dette betyr. Når det gjelder importen av råstoffer ets. kan en bli nødt til å skjære ned. En må allerede i dag si nei til forskjellig import av varer, som vi vet at en trenger. Det vil bli nødvendig å oppsette prioritetslister og der bør også fagorganisasjonen være med. Da må en foreta et valg, så skadevirkningene blir

minst mulig. Spørsmålet om opptagelse av lån arbeider regjeringen med, men en kan ikke si hvordan det går. Vi må iallfall ikke komme i den situasjon at vi for å leve må kripe på våre knær, eller må godta betingelser som vi som et fritt folk ikke kan godta. Den tredje vei og som virkelig er den positive, er produksjonsøkning. Det er et faktum at vi her ikke har nådd det resultat vi virkelig hadde tenkt oss. Noe av det viktigste til å skaffe oss valuta er skogen. Mens vi forrige gang satte oss som mål 6 millioner kbm. tømmer, har vi for denne sesong økt det til 8 millioner kbm. Men vi har ikke alltid guderne med oss. Tørkeperioden skaffet oss store vanskeligheter, og nå har en nye vanskeligheter å kjempe med. Kan tømmerhogsten holde, vil vi bare her ha mellom 250—300 millioner kroner. Jeg nevner også Hydros anlegg i Glomfjord. Det skulle være ferdig i løpet av 1949 og det skulle bety mellom 50—60 millioner kroner. Fisket har vært bra, bedre enn noensinne. Vi har også avsetningsmuligheter. Det må imidlertid ikke bli slik at en ikke kan benytte trålere og ta fisken opp til sultne mennesker i Europa. Valutaspørsmålet er vesentlig et spørsmål om dollar. Det kan derfor bli spørsmål om en omdirigering av eksporten. Men det gjelder også andre land. Jeg nevner at en handelsdelegasjon i disse dager reiser til Sovjetunionen for å få en handelsavtale i stand. En vil gjerne ha en avtale og på lengere sikt. Det vil ha stor betydning bl. a. hvis vi kan få korn. Derved vil vi kunne spare dollar. Men det mest positive for å løse valuta-situasjonen er å øke produksjonen. Ved forrige representantskapsmøte sto en overfor å fortsette stabiliseringslinjen eller å gi den opp. Resultatet av representantskapets behandling ble at en skulle holde stabiliseringslinjen og at prisene skulle holdes eller senkes. En gjennomførte lønnsstopp, men ikke prisstopp sa en. Vi har hatt prisstopp siden frigjøringen. Da representantskapet hadde hatt sitt møte, fikk Prisdirektoratet ordre om å gå gjennom alle priser. Men det vil selvsagt ta tid og derfor henstilte en til næringsorganisasjonene om frivillig å gå til reduksjoner. Resultatet av dette foreligger nå og jeg skal nevne en del av de viktigste varer hvis pris er blitt satt ned: Margarin 6 øre, erter 2 øre, sviker 5 øre, rosiner 5 øre, kaffe 5 øre, farin 1 øre, raffinade 1 øre, alt pr. kg., bekledning ca. 3 prosent, vaskepulver 7 øre pr. 500 gram, husholdningssåpe 3 øre pr. 100 gr. stykke, møbler 2 prosent, apotekervarer 1.6 pst. Samlet regner en med en nedsettelse av 50 millioner kroner på forbruksvarer og virkningen på levekostnadsindeksen er be-

regnet til ca. 1.4 poeng. I hvor stor utstrekning prisnedsettelsene vil gi seg uttrykk i en ytterligere nedgang i prisindeksen vil være avhengig av den internasjonale prisutvikling. Siden 1939 er prisene steget med 56.4 pst. og lønningene med ca. 65 pst. Så er det et spørsmål hvordan Amerikas hjelp til Europa vil virke på prisnivået i Amerika. Vi må for vårt vedkommende fortsette å få prisene ned. Fagorganisasjonens deltakelse i prisutvalgene er i orden. Fagforbundene er bedt om å foreslå representanter til dem. Fagorganisasjonen vil også bli anmodet om å foreslå representanter til kontrollnemndene. Jeg vil henstille at en setter inn folk med vilje og evne til å gjøre noe. Et par ord om loven mot lønnsauke. En kan si at det var å vente at det ble noen misnøye. Men jeg synes det er verd å gledes over den stilling fagorganisasjonen tok. Jeg tror loven har gjort sin nytte ved at den har aktivisert problemet og stan-set en tendens som ville kunne fått de alvorligste følger, ikke minst for fagorganisasjonen selv. Det var en midlertidig lov, som har virket ved sin egen tyngde. Vi har vært i forbindelse med fagorganisasjonen og vi er ikke interessert i at loven fortsetter. Det har vært talt meget om svartebørslønninger. En solidarisk, klassebevist arbeider reagerer sikkert mot det og vil stanse denslags. Det kan være spørsmål om å angripe saken fra prissiden. Hvis en arbeidsgiver f. eks. vil betale en arbeider på grunn av særlig dyktighet noe mer, så må han få lov til det, men han får ikke lov til å kalkulere med mere enn det som tariffen gir. En vil på den måte få kontroll med avansen. Om en kunne nå fram til en løsning her, så skulle en derved få dette stridsspørsmål vekk i fagorganisasjonen. En av de ting som har gjort det mulig å holde prisene nede, er subsidiene. De representerer i dag et årsbudsjett på 725 millioner kroner. Det er urimelig tungt å bære, og grensen er nådd. Det finnes ikke muligheter for en lønnsøkning eller en inntektsøkning til jordbrukerne. Men vil en kjøre grasat så står den vei stadig åpen. Det er et forhold som jeg må nytte høvet til å påtale. Det er merkelig at samorganisasjonsrepresentanter er med og puster til bondeaktivistenes manøvrer. Mens arbeidernes lønninger gikk ned, så gikk jordbruksprisene opp under krigen. Hvordan er så den økonmiske side? Lønningene er steget med i alt ca. 1 300 mill. kroner siden frigjøringen, jordbruksprisene med 2—300 mill. kroner og de internasjonale forhøyelser svarer til ca. 500 mill. kroner. En har tatt fatt på arbeidet med en kampanje for produksjonsøkning. I regjeringens møte i

morgen vil det bli foreslått en bevilgning til denne kampanje. Arbeidseffektiviteten er på langt nær som den burde. En komité som undersøkte forholdene i visse bransjer, kom til at den var 85 pst. av førkrigstidens. Nå er vel ikke dette så helt holdbart. Mange ting må ses i samband med dette. Vi har også en rekke steder hvor produksjonen er nådd opp til førkrigstiden og også over. Askim Gummivarefabrikk har gått i vei med produksjonsøkning i samarbeid med arbeiderne. Arbeiderne må selvsagt ha sin del av den økede produksjon, de må ha sin del som arbeidsgiverne får sin del. Det viktigste ved en produksjonsøkning er dog at den kan føre til prisnedsettelse. Og det ville alle få fordel av, også arbeiderne. Det er veien en bør gå. En bør også se å få flere kvinner, delvis arbeidsføre og eldre inn i arbeidslivet. For øvrig må en gå inn for en holdningskampanje med sikte på å styrke ansvarsfølelsen og bedre edrueligheten. En sparekampanje særlig for de unge vil være av betydning. Spare til hus og innbo. Verden er kommet i ulage. Produksjonsapparatet er ødelagt, og det er mangel på alle slags varer, som har ført til uhyggelig høye priser. I Finnland steg prisene fra 100 i 1938 til 202 i september 1944 og til 632 i oktober 1947. I Frankrike steg prisene i september—oktober fra 1089 til 1309. En lønnsøkning i juli ble fulgt av en prisstigning på 30 pst. Det er også betegnende hva vår ambassade i Paris skriver i en innberetning om pris- og lønnspolitikken i Frankrike: «Mens prisene tar heisen, går lønningene trappen.» Siden begynnelsen av 1946 er lønningene økt med 55 pst., prisene på industriprodukter med 90 pst. og på jordbruksvarer med 175 pst. I Ungarn var når matvareindeksen i 1937 settes til 100, indeksen i juli 1946 steget til 510 000 kvadrillioner. (Tallet skrives med 28 nuller.) Det ble så gjennomført en sanering, men prisene er fortsatt steget, fra 489 i august 1946 til 792 i juli 1947. Finnland og Frankrike er i en fortvilet stilling. I forhold til de plager andre lands arbeidere har, er vi gunstig stilt. Vi skal derfor hvert minutt tenke på hva som står på spill. Vi har mulighetene til å kunne følge den positive linje ved å øke produksjonen, så vi kan øke vår eksport og dermed bedre vår levestandard. Her vil fagorganisasjonens stilling kunne være avgjørende.

Følgende rapport om pris og lønnspolitikken i Frankrike ble omdelt representantene i samband med statsministerens innlegg.

Jfr. siste rapport av 20 september 1947.

Prisstigningen har fortsatt i september og oktober. Detaljprisindeksen steg i september med 8.3 pst. og i oktober 9.6 pst., og har nådd opp i 1268 (1938 = 100). Den største stigning faller på matvarer. Matvareindeksen steg i september fra 1089 til 1187 og i oktober til 1309. Siden januar i år er prisene på matvarer gått opp med 55 pst., mens den generelle indeks er gått opp med 48 pst. Den lønnsauke på 11 pst. som ble gjennomført i juli, er blitt fulgt av en prisstigning på omlag 30 pst. Dette bekrefter erfaringen fra 1946 om at prisene tar heisen, mens lønningene går trappen. Siden begynnelsen av 1946 har lønningene økt med 55 pst., mens industriprisene har gått opp med 90 pst. og landbruksprisene med 175 pst. Den 5. november besluttet regjeringen å øke kullprisen fra 1350 frcs. til 2160 frcs. pr. tonn. Til nå har kullprisen vært subsidiert, og dette har kostet staten 50 milliarder frcs. om året. Dessuten vil staten nå spare 20 milliarder i subvensjoner for importert kull fra Amerika. Virkningen av prisauken på kull vil utvilsomt bli en stigning i prisene på industriprodukter. Det er imidlertid erkjent at det er et misforhold mellom prisene på industrivarer og jordbruksprodukter, idet de siste er for høye, og at regjeringen derfor vil tillate prisene på industrivarer å stige noe, mens den har erklært å ville holde prisene på jordbruksvarer.

Andre prisstigninger som er besluttet fra 1. november, er bl. a. sukkerprisen som er gått opp med 55 pst., fra 37 frcs. pr. kilo til 58 frcs. Det tales også om å aukemetropriene med 50 pst.

Datoen for generell lønnsrevisjon som var fastsatt til 1. desember 1947, nærmer seg, og en kan gå ut fra at Landsorganisasjonen vil kreve en betydelig lønnsauke med tilbakevirkende kraft fra 1. oktober. Det er allerede reist krav om at minstelønnen på 7000 frcs. pr. måned skal settes opp til 10 500 frcs. Etter den voldsomme prisstigningen, synes en ny generell lønnsauke å være uunngåelig.

Ryktene om en forestående devaluering tar etter hvert fastere form. Kommunistavisen «L'Humanité» skrev den 5. november:

«Vi er i stand til å bekrefte at devaluering av franc'en er praktisk talt besluttet.»

Avisen nevner at en i bank- og børs-kretser venter seg at pund vil bli fastsatt til 1000 frcs. istedenfor som nå 400, og at dollar blir satt opp i 350 frcs. istedenfor som nå 120. «New

York Herald Tribune» skriver den 6. november at devaluering kan være innbefattet i regjeringens plan. Med stigningen i produksjonsomkostningene må noe bli gjort for å beskytte eksporten, og en løsning er tilpasningen av franc'ens verdi i forhold til dollar og pund.

Møtet hevet.

Ettermiddagsmøtet torsdag den 27. november.

Dirigent: Torbjørn Henriksen.

Møtet ble satt klokken 14.30. Protokollen fra formiddagsmøtet ble referert og godkjent uten merknader. — *Dirigenten* meddelte at samorganisasjonenes representanter skulle bli igjen etter møtets slutt i kveld.

Fortsatt behandling av Fagorganisasjonens tariffpolitikk i 1948.

Konrad Nordahl: Vi behandlet ved forrige representantskap lønnsstopploven og hele den økonomiske situasjon og en ble der enige om det som sekretariatet også gikk inn for at spørsmålet om lovens forlengelse eller ikke skulle bli forelagt dette representantskapsmøte, samtidig som en skulle få ta stilling til tariffpolitikken i 1948. Dette er altså gjort. Det som var forutsetningen for lønnsstopploven var å stanse utglidningene i den situasjon som regjeringen sto i. Jeg tror at lønnsstopploven som ble vedtatt i oktober og gitt tilbakevirkende kraft, har hatt stor betydning, uten at jeg skal komme nærmere inn på det her. Men vi vet at det har vært drevet en sterk opposisjon mot loven og vi har fått protester, som er noenlunde enslydende også denne gang, som de var det ved forrige representantskapsmøte. Protestene kommer sikkert fra samme sted. Det som går igjen i de alle er at en er enig i stabiliseringslinjen og at prisene må ned. Men da må en også være enige om kontrollen. Når det gjelder virkningene av loven, så har vi svært få erfaringer i den korte tid den har virket. Men i den korte tid som er gått så er det ikke kommet noen skriftlige rapporter om at noen har lidt overlast ved denne lov. De jeg har talt med har ikke merket loven. Ingen er blitt fengslet og intet av det er skjedd som det ble skrevet om. Det foreligger en del henvendelser til Riksmeglingsmannen om en del lønninger, men det har ennå ikke vært behandlet.

Jeg kjenner iallfall ikke noe til at Riksmeglingsmannen har avvist noen lønninger som følge av loven, slik som det ble skrevet omkring loven. Statsministeren har uttalt seg om loven om lønnsstopp og regjeringen er for at loven ikke bør forlenges og det samme standpunkt har sekretariatet. Den har ikke betydning lenger. Skulle den gjøres effektiv, så måtte det utbygges kontrollorganer og det vil bli et både stort og kostbart apparat. Jeg tror vi kan si at noe effektivt middel i den nåværende situasjon kan den ikke bli. Vi er enig i at lønnsaukingene må knyttes til prisansettelsene. Med riktig lønn mener vi tariffavtalenes lønninger og så får det bli arbeidsgiverens sak om han vil betale arbeidere mer i lønn. Men ved prisansettelsene regnes bare den tarifferte lønn. Når det gjelder lønnsutviklingen så er det skrevet atskillig derom. Vi har visse holdepunkter i statistikken som viser at lønningene er steget mer enn prisene i de fleste yrker. I gruveindustrien 76 pst. siden 1939, elektrokjemisk utvinning av metaller 62 pst., mekaniske verksteder 59 pst., i den kjemiske industri er for en del grupper vedkommende lønningene ikke steget så meget som prisene, men for den elektrokjemiske storindustri er den steget med 66 pst., papirindustrien, sliperiene 80 pst., cellulose 70 pst., papirfabrikkene 74 pst. Men en må legge merke til at lønningene i papirindustrien var lave før. Videre har rem- og lærfabrikkene med 90 pst., garveriene 67 pst., tekstilindustrien 79, trikotasje 75, skotøy 55 pst. I det hele framgår det at de lønninger som før krigen var lavest er steget sterkest og det har jo vært i samsvar med den lønnspolitikk vi var enig om. Innenfor nærings- og levnetsmiddelbransjen har ikke lønnsauken fulgt prisstigningen på samme måte: I margarinindustrien 45 pst., bryggeriene 44 pst. osv. Når det gjelder kvinnes lønninger er de prosentvis steget mer enn mennenes lønninger. I Oslo ligger den grafiske industri noe høyere enn utenbys. Jeg nevner disse tall fordi gjennomsnittlig er lønningene steget mer enn den offisielle prisindeks. Statistikken er allerede så vidt gammel at den siste 5-øre ikke virker med her, og delvis heller ikke den 5-øring en fikk i mars måned. Til dette med lønningene — at lønningene er steget — kommer så ferieloven, som også betyr uttelling, så at økonomisk hvis vi holder oss til prisstigningen og de rene lønnsinntekter, har vi vel lov til å si at fagorganisasjonen og samfunnet for øvrig har gjort et ganske bra framstøt. Nå er jeg oppmerksom på at en vil innvende at en må trekke fra

skattene. Men her må en på den annen side være oppmerksom på at prisindeksen hvis en ikke benyttet seg av subsidier, ville stige. Jeg tror vi skal være forsiktige med å delta i hylet om skattene, som en har hørt til alle tider, helt tilbake til Mosebøkene. Vi skal ikke klage over skattene, hvis de brukes på noenlunde fornuftig måte og stort sett må en kunne si at det gjøres. Pengene er benyttet til pris-subsidier, til utvidelse og forbedringer av de sosiale forhold i landet. Derfor skal vi ikke protestere så meget mot skattene. Jeg hadde, og sikkert mange med meg, regnet med at i de første årene etter krigen måtte vi arbeide for kost og skatter. Det som vi må protestere mot er de som snyter seg unna skatt. Her bør vi henstille til myndighetene å passe på, men ikke forhindre den sosiale utvikling. Vi skal ennå en gang være oppmerksom på at etter hvert vil Staten ta mer og mer inn i felleskassen for å ordne de sosiale forhold. Det er ikke udelt sympatisk at en slutter opp om hylet til de konservative om de høye skatter. Når det gjelder den økonomiske situasjon så har statsministeren omtalt den og hvor alvorlig den er og jeg vil understreke det. Vi kan risikere i løpet av vinteren en viss arbeidsledighet. På enkelte områder viser den seg allerede på grunn av mangel på råstoffer til produksjonen. Denne arbeidsledighet vil i første rekke ramme den ufaglærte arbeidskraft. Dette burde være en appell til en stor del av ungdommen, som ikke har villet gå inn for å lære noe. De har hittil kunnet tjene bedre ved å gå direkte ut i arbeidslivet. De som ennå har tid til å lære noe, bør benytte den anledning. For vi mangler faglært arbeidskraft.

Jeg nevner dette fordi det nettopp derfor er så alvorlig. Det er opplagt at dette må vi ta hensyn til når vi skal ta bestemmelse om tariffens oppsigelse eller prolongasjon. Og da mener sekretariatet at vi anser situasjonen i dag alvorligere enn den gang vi behandlet lønnsstoppløven. Vi mener imidlertid at loven ikke har den betydning lenger. Men det er også klart at det ligger et stort ansvar på fagorganisasjonen. Skal vi holde oss til stabiliseringslinjen eller skal vi bryte den? Alle som har protestert har krevd at stabiliseringslinjen må holdes, men siste generalordre fra den kant er at en må kreve flere penger. Men da vil en få prisstigning og inflasjon. Statsministeren nevnte forholdene fra Frankrike og den omtalte rapport er utdelt til representantene. Jeg vil nevne et annet land, Island, hvor en har fulgt den linje ved siden av å øke grunnlønningene, så har de hatt helautomatiske

lønnstillegg, slik at alle fra yngstemann til statsministeren har fått tillegg etter hvert. Følgen er at prisene er gått opp og i «Verdens Gang» for i går skriver en mann om prisene på Island og artikkelen er riktig. Når Island imidlertid har klart det så godt, så er det på grunn av okkupasjonen som de har tjent på. Men etter som også Island må innpasse seg til det internasjonale leie, så vil de få merke situasjonen og da vil den kunne bli prekær. Da vil de merke den rulling som har vært mellom priser og lønninger. Det som til i dag er fordelen for oss er at vi har klart å holde noenlunde slike priskostnader som ikke skiller seg så sterkt fra andre land. En ansvarsbevisst fagorganisasjon må være interessert i å holde det nåværende prisnivå, hvis en ikke har andre interesser utenom de økonomiske. Hvis vi i 1948 kan klare å holde den levestandard vi hadde i 1947, så tror jeg ikke vi skal klage noen av oss. Vi er oppmerksom på at det innenfor de gjennomsnittstall en regner med kan være grupper som ligger lavt. De må en finne fram til, men en bedring av deres lønnsforhold må ikke føre til at prisene går opp. Jeg skulle anta at det innenfor mange grupper, hvor en står på en lav timelønn, og hvor en ikke har minstelønn, der må en finne fram til å hjelpe dem under forutsetning av at prisene ikke derved blir høyere. Men utover det kan jeg ikke se at vi kan gå til noe i tariffpolitikken i 1948. Vi kan ikke gå videre i subsidielolitikken. Vi må komme i balanse, uten at Staten må gi subsidier. Jeg vil referere følgende enstemmige innstilling fra sekretariatet:

Idet Representantskapet viser til sitt vedtak av 26. august d. å. vil en uttale sin anerkjennelse av de bestrebelse som er gjort fra statsmyndighetenes side for å holde stabiliseringslinjen og å bringe levnadskostnadene nedover. Levekostnadsindeksen er under dette arbeid brakt ned fra 162.1 poeng i juni til 157.4 poeng for oktober, en nedgang på ca. 3 pst.

I samsvar med uttalelsen fra Det økonomiske Samordningsråd av 5. juli d. å. var det forutsetningen at den midlertidige lov om forbud mot prisauke bare skulle gjøres gjeldende til utgangen av 1947. Representantskapet tok forslaget om denne lov til etterretning for å bidra sitt til at myndighetene fikk den nødvendige tid til overveielser og prøving av de tiltak som ansåes nødvendig for å senke og stabilisere det alminnelige kostnadsnivå.

En viser til disse forutsetninger og beklager at det ennå

ikke har vært mulig å sette ut i livet den nye ordning av priskontrollen med nye retningslinjer for alle kalkyler og prisansettelser. Representantskapet fastholder sin uttalelse i vedtaket av august d. å. om nødvendigheten av en inntektskontroll i videste forstand, som gjelder alle grupper og lag av folket.

Representantskapet er kjent med at den utvidede priskontroll vil være i full virksomhet fra nyttår, og at de nye prisforskrifter kan foreligge i løpet av januar 1948.

En finner det naturlig at gjennomføringen av den utvidede priskontroll knyttes til sentrale og distriktvis organer, som må bistå priskontrollen med fastsettelsen av de lønnsutgifter — bygget på gjeldende tariffavtaler — som skal legges til grunn ved fastsettelsen av prisene.

Representantskapet har behandlet spørsmålet om tariffrevisjonen i 1948 i lys av den økonomiske og politiske situasjon hjemme og ute. Det er helt på det rene at den økonomiske situasjon er mer alvorlig nå enn ved Representantskapets møte i august. På grunn av valutasituasjonen og de internasjonale forhold er stabiliseringslinjen ikke bare fortsatt i faresonen, men det skal ytterst lite til for å sprengte den. I mellomtiden er det tredje 5-øres tillegget trådt i kraft fra 1. september og loven om 3 ukers ferie er gjort gjeldende fra 16. november. Dette innebærer en stor økonomisk og sosial vinning for lønns-mottakerne, men også et øket press mot stabiliseringslinjen, for så vidt det ikke følges av en tilsvarende økning av produksjonen.

En må derfor være klar over at en alminnelig økning av de nåværende pengelønninger ikke kan gjennomføres uten å slå ut i prisstigning og dermed økning av levekostnadene.

Gjennom den lønnspolitikk fagorganisasjonen har ført, er det siden krigens slutt lyktes å heve pengelønnen betraktelig. Timefortjenesten i industrien medregnet overtid og akkord var i 1939 for menn kr. 1.62 og for kvinner kr. 0.96 pr. time. I håndverket lå gjennomsnittsfortjenesten for fagarbeidere på kr. 2.15 og for kvinner på kr. 1.05. For 4. kvartal i fjor viser den offisielle lønnsstatistikk at gjennomsnittsfortjenesten for menn i industrien var steget siden 1939 med 65 pst. og for kvinner med 71 pst., idet fortjenesten var henholdsvis kr. 2.67 og kr. 1.64. Denne lønnsstigning gir en kompensasjonsprosent for menn på 109 pst. og for kvinner 119 pst., idet stigningen i levekostnadsindeksen til 4. kvartal 1946 er 59.4 pst. For fagarbeidere i håndverket er kompensasjonen 74 pst. og for kvinner 109 pst.

Timefortjenesten var i 4. kvartal 1946 kr. 3.10 og kr. 1.73. Foreløpige tall for 1. kvartal i år viser omtrent den samme timefortjeneste som for 4. kvartal i fjor. Men i de ovenfor nevnte tall har de to siste 5-øres tilleggene ikke virket inn. Det er derfor sannsynlig at disse tall ligger noe i underkant, blant annet også fordi levekostnadsindeksen i dag ligger lavere enn hva den var for 4. kvartal i fjor.

For å bevare de posisjoner som er vunnet, trygge landets økonomiske selvstendighet og avverge inflasjonens ulykker, må fagorganisasjonens hovedoppgave i dag være å medvirke til en økning av produksjonen og gjennom den skjerpede priskontroll å tvinge levekostnadene ned for derigjennom ytterligere å høyne lønsmottakernes kår.

Under henvisning hertil vedtar Representantskapet:

1. Av omsyn til den alvorlige økonomiske situasjon i landet kan ikke representantskapet tilrå noen generell forhøyelse av pengelønningene. Det henstilles derfor inntrengende til de respektive forbund at det ikke foretas noen alminnelig oppsigelse av de tariffavtaler som løper ut i 1948.
2. I den nåværende situasjon vil hver enkelt tariffoppsigelse berøre samtlig forbund i Landsorganisasjonen. I medhold av Landsorganisasjonens lover § 10, pkt. 2, innskjerper Representantskapet at ingen tariffoppsigelse må finne sted, og at ingen lønnskrav reises, uten at sekretariatets godkjenning er innhentet på forhånd. I de tilfelle hvor sekretariatet på grunn av urimelig lav lønn eller andre særegne forhold godkjenner tariffoppsigelse, må fagorganisasjonens representanter ved eventuell behandling i Lønnsnemnda bedømme de særegne forhold og ta standpunkt i samsvar med den økonomiske situasjon og Representantskapets vedtak.
3. I samsvar med kongressens vedtak har Representantskapet intet å innvende mot at den midlertidige lov om lønnsnemnd i arbeidstviser forlenges til 1. februar 1949, og med tilføyelse om at så lenge lønnsnemndloven gjelder skal adgang til å si opp tariffavtaler gjøres avhengig av samtykke fra Norsk Arbeidsgiverforening for arbeidsgiverne og Arbeidernes faglige Landsorganisasjon for arbeiderne. Videre at det for arbeidsgiverne eller arbeidergrupper som står utenfor disse hovedorganisasjoner kreves sådant samtykke av en nemnd oppnevnt av Sosialdepartementet.

Det er sekretariatets enstemmige innstilling. Jeg har allerede uttalt meg om punkt 1. Når det gjelder punkt 2 så er det en liten «luke», nemlig å kunne ta opp de som ligger urimelig lavt. Vi har i og med dette — hvis en får dette ansvar — så blir det sekretariatet som må ta ansvaret og være hoggestabben. Vi må ta det ansvar som følger av den linje som vi hittil har fulgt. Det blir en liten mulighet for de som har urimelige forhold. Nå vil det vel her bli spørsmål om hvilke grupper dette gjelder. Jeg vil da si at det fra sekretariatets side ikke vil bli gitt tilsagn til noen gruppe, men en vil undersøke deres forhold, deres fortjeneste, deres yrkes stilling etc., og vi skal samvittighetsfullt behandle det sammen med vedkommende forbund. Når det gjelder punkt 3, så har en kongressens vedtak om at det ikke må være lønnskamper som hindrer gjenreisningsarbeidet. Derfor foreslår vi at Lønnsnemnda gjøres fortsatt gjeldende et år. Det nye er at vi skal søke å holde grupper som ikke er medlem hos oss under kontroll. Vi har jo en del organisasjoner som står utenfor L.O. som styrmennene, P. M. Jensens forbund og bankfunksjonærene og spørsmålet for disse grupper må da forelegges denne nemnd, hvis de vil ha samtykke til å gå til oppsigelse av tariffavtaler. Når det gjelder statsfunksjonærene så skal en snart gå i gang med forhandlinger. En står foran forenkling av lønnsklassene og det er beregnet å koste Staten 115 mill. kroner, som det er opplagt at Staten ikke vil klare i sin helhet med en gang. Men en har en rekke grupper hvis forhold må forbedres. Jeg kan til slutt opplyse at vi har hatt visse konferanser med arbeidsgiverne nettopp ut fra hensynet til de dårligst stilte arbeidsgrupper. Vi har også talt om likt dyrtidstillegg for kvinner som menn. Men det avviste de og framholdt at det var arbeidsgivergrupper som var inne på å ville oppsi tariffavtalen. Jeg vil si som statsministeren at vi har merket en viss stramning fra den annen side. Vi har sett hvordan de har sluttet seg opp under ledelse av N.A.F.s formann. En har inntrykk av at de setter sitt håp til valget i 1949, og vi kan nok vente en hardere stillingtagen fra det hold. Vi har også hatt konferanser om de ikke tarifferte lønninger, hvor kontrollen nå er for lønninger over 8 000 kroner. Det vil arbeidsgiverne ha vekk, de vil ikke ha den kontroll lenger.

Gunnar Braathen: I tilslutning til dette en del opplysninger om utbyggingen av prisorganene. Statsministeren sa at det som var viktig var at vi opptrådte slik at vi fikk tillit og at det

vi sier i våre opplegg virkelig også blir holdt. Når det gjelder lønnsstopploven har det vært sagt helt til dags dato at den skulle falle vekk fra årets utgang. Det holder en. Det vil kanskje være en skuffelse for dem, som hadde tenkt seg at det ikke ville bli holdt. Loven har gjort positiv nytte og jeg vil trekke det fram, nemlig forholdet til bøndene. Statsråd Oftedal sa ved representantskapets møte i august i år at dette skulle være «et ankerfeste» for regjeringen og jeg ser av representantskapets protokoll at jeg sa at det var nødvendig for å stoppe storbøndene, når det gjaldt deres krav om ytterligere uttelling for korn. Hadde storbøndene på det tidspunkt fått tillegg, så ville ikke skog- og landarbeiderne gått til prolongasjon. Den skulle videre ha til oppgave å utbygge de prisorganer som må til for å få prisene ned. På det felt må det innrømmes at det har gått noe sent. Det skyldes mange forhold, bl. a. at loven først ble vedtatt av Stortinget 15. mai. Det har ikke vært mulig for Prisdirektoratet å få revidert sakene. En kan først regne at det blir satt ut i livet 1. januar 1948. Vi har 70—80 prisutvalg. Alle kontrollnemnder skal omdannes fra 1. januar og videre en rekke andre ting. Videre har vi en revisjon av alle prisforskrifter og en reorganisering av hele priskontrollarbeidet. For alle de sentrale prisorganer er sakene lagt til rette. I alle disse skal L.O. oppnevne representanter. Vi har hatt en del representanter innenfor bygningsindustrien, men en hadde de gamle prisforskrifter. Vi kom imidlertid opp i det forhold at en ikke hadde funnet fram til de som var kvalifisert. Vi må sette inn lønnede tillitsmenn, som ikke er avhengig av en arbeidsplass og som forstår arbeidsoppgavene. De kommunale kontrollorganer skal reorganiseres. Foruten husleiekontroll skal en ha 2 bygningskontrollnemnder. Vi får 2 representanter i nemndene og i kontrollorganene. Når det gjelder den alminnelige avdeling i kontrollnemndene må samorganisasjonene sørge for å få med kvinner, som det er tak i. Så har vi revisjon av alle prisforskrifter. Jeg kan her innskyte at når det gjelder anleggs- og bygningsindustrien, så foreligger det utarbeidet regler for arbeidsgivernes fortjeneste. Han får ikke beregne sin fortjeneste på en høyere timelønn enn 3 kroner. Der hvor det tjenes mer eller på akkod blir det krone for krone. I samband med kalkulasjonen for prisansettelser, så kommer en inn på lønningene. Loven sier at den lovlige lønn kan medtas. Hva er lovlig lønn? Vi sier at det skal skje på grunnlag av den tarifferte lønn. Neste skritt er reorgani-

sering av prispolitiet. Ved samarbeid mellom L.O., Justisdepartementet og det nye prispoliti blir det så vidt gjørlig søkt å ordne det sådan at vi stiller folk til disposisjon, som reisende kontrollører. De blir enslags inspektører og jeg håper også at vi får en for bilbransjen, som er et ømt punkt. Videre en for treforedlingsindustrien, videre at en får en tillitsmann med i et koordineringsråd. Jeg nevner dette for jeg tror vi her er inne på selve krumtappen. Kan vi her gjøre en innsats slik at arbeiderne etter hvert får følelsen av at prisene går nedover der hvor det går an, så vil de også forstå at det ikke er riktig politikk lenger å kreve flere penger. Bare med å koordinere alt dette arbeid vil en mann i L.O. ha mer enn fullt opp å gjøre. Det var også nevnt at vi må gå inn for en produksjonsøkning. Næringsindustrien f. eks. er ikke positivt innstilt i en tid som den vi nå har og hvor en nettopp trenger en øket produksjon. Jeg har deltatt i en komité i Samordningsrådet, som arbeider med det statsministeren uttalte og som i morgen vil bli foredratt i statsråd. Under arbeidet med disse ting så vi at arbeidsgiverne og næringslivets representanter var negativt innstilt. De var ikke villig til å diskutere spørsmålet om en sikring av arbeidernes andel i en merproduksjon, før den var brakt opp til nivået før krigen. De ville ikke være med på å gi den ene part en fordel allerede fra starten av. Jeg vil til slutt uttale at jeg er enig med formannen. Enhver generell heving av lønningene for industrien, vil automatisk utløse krav fra bøndene og fiskerne. Det er også avgjørende og viktige momenter som en må se på.

Gunvald Hauge: Jeg er enig med formannen når det gjelder industriarbeiderne, men ikke når det gjelder sjømennene. Rederne har store fortjenester. Skipsfarten er vel den som er pålagt de fleste restriksjoner. Men rederne tjener iallfall så meget at de må kunne gi sjøfolkene 48 timers arbeidsuke. Videre må en ordne sjøfolkenes lønninger slik at dyrtidstillegget inkluderes i lønnen. Det vil ikke bety noen økning i lønn. Årsaken til at vi må ha en tariffoppsigelse er at vi ikke har noen tro på antisiperte forhandlinger. Vi må kreve hele fagorganisasjonens tilslutning om kravet på 48 timers arbeidsuke. Den skal stadfestes. En matros i innenriksfart tjener 130 kroner mindre enn i utenriksfart og han har en lengre arbeidstid. Vi må derfor kreve å få regulert lønningene for innenriksfarten. Jeg tror ikke det vil berøre stabiliseringslinjen. Jeg vil foreslå:

«Et av de mest aktuelle spørsmål til kommende revisjon i uten- og innenriksfarten er spørsmålet om arbeidstiden og bemanningen ombord. Saken har vært behandlet på internasjonal basis, nå sist på sjøfartskonferansen i Seattle i juni 1946, og denne konferansen vedtok en konvensjon om hyrer, arbeidstid og bemanning som fyller kravene om internasjonale minimumshyrer på £ 18.0.0. pr. måned, 48 timers arbeidsuke og bemanning som dekker tre-vaktsystemet i alle skip over 500 brt. Denne konvensjon er hittil ikke ratifisert av noe land, men 48 timers arbeidsuke er gjennomført i U.S.A., Frankrike og Finland og for maskinistenes vedkommende også i Danmark.

I dagene 10. og 11. november d. å. ble det holdt en sjøfartskonferanse i Oslo ledet av statsråd Lars Evensen og med representanter fra samtlige skandinaviske land representerende staten, rederne og sjømennene. Konferansens resultat ble negativt, og det ser derfor ikke ut til at de skandinaviske land i nærmeste framtid vil ratifisere denne konvensjonen.

Under tariffrevisjonen i 1946—47 var dette spørsmålet det mest fornemme konfliktsstoff. Det at saken under tariffrevisjonen da ikke ble løst, skyldtes de forventninger en satte til Seattle-konferansen i juni 1946, og den senere lovbehandling av spørsmålet i Norge. Imidlertid foranlediget Lønnsnemndas kjennelse for utenriksfarten en masse protester fra skip, og det vil ikke nytte i neste omgang å komme tilbake til sjøfolkene og si at arbeidstidsspørsmålet ikke er løst.

Vi anmoder derfor representantskapet om å vedta følgende forslag:

1. Representantskapet vil med alle midler støtte sjøfolkene i deres krav om 48 timers arbeidsuke under kommende tariffrevisjon i 1948.
2. Representantskapet gir samtykke til at Det norske Maskinistforbund og Norsk Sjømannsforbund kan oppsi sine tariffavtaler med sikte på gjennomføringen av dette krav og med sikte på nødvendige lønnsreguleringer.»

Sekretariatet foreslo følgende redaksjon av 5. avsnitt på 1ste side i innstillingen:

En finner det naturlig at en ved gjennomføringen av den utvidede priskontroll knytter denne sammen med sentrale og distriktvis organer, som må bistå priskontrollen med fastsettelsen av de lønnsutgifter — bygget på gjeldende tariffavtaler — som skal legges til grunn ved fastsettelsen av prisene.

Olav Sletten: Formannen lovet sist å komme tilbake til veiarbeidernes forhold. Minstelønningene er kr. 1.26 pr. time + dyrtidstillegget og de fleste blir gående på minstelønningen. Veiarbeiderne ble på sin post under krigen og gikk ikke over på tyskerarbeid for å tjene store penger. Som maskinfører har jeg kr. 1.48 + dyrtidstillegg. For kommunale arbeidere ligger den på kr. 1.70 og mer. Så er det en del entreprenører, de betaler godt og resultatet er at de får veiarbeidernes lønnsprosent oppover. Med litt godvilje kan en forbedre veiarbeidernes forhold. Disse skyldes ikke regjeringen, men de som ute i distriktene administrerer disse ting og som ikke har interesse av å ordne disse forhold. Jeg har den tillit til L.O. og regjeringen at de vil gjøre sitt til å rette på forholdene. Regjeringen får ta en tårn her. Veidirektøren er interessert i privat entreprenørvirksomhet, som f. eks. i asfaltdekker. En må sørge for å få lojale folk eller folk som vil følge vår arbeidslinje.

Emil Nyhus: Vi er klar over at situasjonen er vanskelig og at den muligens kan bli verre. Men jeg ble forbauset over at en foreslår denne lov forlenget. Tror en dermed å unngå spektakel? Jeg hadde iallfall tenkt at en kunne få antisperte forhandlinger for forskjellige grupper. For støperienes vedkommende så går det inn under Arbeidervernloven og vi har henvendt oss til departementet om forkortelse av arbeidstiden. Vi har sagt i fra at det ikke vil bli noen mindre produksjon om arbeidstiden blir nedsatt. Men en synes ikke å tro det. En kunne vel prøve det? Det behøver heller ikke å gripe inn i andre grupper innen jernindustrien. Det vi må ha rede på er om vi kan få en gjennomførelse av arbeidstidens forkortelse uten å forhandle med arbeidsgiverne. Det kan være vanskeligheter, men en skal ikke gjøre de større enn de er. Vi mener det kan gjøres hvis regjeringen vil gå inn for det.

Bendik Øyan: Som representant for sjøfolkene skulle jeg være tilbøyelig til å si at ingen av de 3 punkter i sekretariatets innstilling er akseptable for oss. Men selvsagt vil vi ikke være med på sprengning stabiliseringslinjen. Når det gjelder sjøfolkene forhold, så må en være oppmerksom på — selv om det høres inkonsekvent ut, at sjøfolkene skal innta en særstilling, — at disse i dag ikke er kommet fram engang til et gjennomsnitt av andre arbeideres forhold. Særlig i kystfarten, hvor en har kr. 135.50 lavere hyre enn i utenriksfarten. Når det gjelder utenriksfarten vil sikkert arbeidsgiverne komme med krav

om å komme vekk fra krigsrisikotillegget. En lønn av kr. 506.00 for en matros er ikke så meget å skryte av og en vil selvsagt kreve at risikotillegget inkluderes i lønnen. Vi kan heller ikke som på land, bli delaktig i en produksjonsøkning. Vi må bare være dyktige sjøfolk. Sjøfarten er en av landets viktigste inntekstskilder. En må også være oppmerksom på at etter hvert som handelsflåten gjenreises så seiler en stadig en strøm av nye inntekter til landet, og det tilsier at sjøfolkene allerede i dag og i morgen må være med på å nyte godt av det. Vi må få adgang til ved de kommende tariffrevisjoner våren 1948 å stå noe fritt, så vi kan få overført risikotillegget til den faste hyre og få hevet hyrene for innenriksfarten noe. Sjøfolkene vil ikke dermed sprengning stabiliseringslinjen. Det er en større margin der og som folkene må få nyte godt av.

Bjarne Dahlberg: Etter statsministerens redegjørelse og Nordahls innlegg så må de fleste være enig i sekretariatets innstilling. Men det har dette punkt 2. Vi skal ikke være blind for at stabiliseringslinjen har ført med seg visse skjevheter, hvor rart det enn høres ut. Av Nordahls oppgaver gikk det fram at der hvor Staten f. eks. gir subsidier, var lønningene lave. Våre folk ligger på omlag kr. 120.00 i uke, uten at det forskyver seg noe. Noen ytterligere subsidier går ikke sa statsministeren. Den linje faller altså vekk. Videre har vi ment at omsetningsskatten måtte kunne bli noe mindre når det gjelder denne næring. Den tredje vei er å gå til prisforhøyelser og den kan en ikke følge. Det ville være greit om vi kunne få tilsagn her om denne «luke» i punkt 2 kunne gi oss høve til å rette på noen av skjevhetene.

Thorleif Andresen: Det skulle være unødvendig å komme inn på de mange ting som statsministeren, formannen og nestformannen har vært inne på, for det kjenner vi til. Jeg går ut fra at en er oppmerksom på at det ligger i perefieren dette med svartebørslønninger. Medlemmene får selv avgjøre om de vil si opp tariffene. Vårt forbundsstyre er inne på antisperte forhandlinger fordi det er spørsmål vi må ha endret. I punkt 2 sier sekretariatet fra at dettes godkjennelse skal innhentes og det henvises til § 10, punkt 2 i L.O.s lover hvor det bl. a. heter at «gjelder det krav fra arbeidernes side om forbedring av lønns- og arbeidsvilkår, må innberetning til sekretariatet gjøres minst 1 måned før kravet fremsettes eller overenskomst oppsies.» Jeg tror ikke en har den myndighet som sekretariatet tillegger seg i sin innstilling. Det vanlege er at en gir innberetning til L.O.

for at den kan være med i forhandlingene. Når det gjelder punkt 3 så er ikke det annet enn voldgift og jeg kan ikke være med på en forlengelse av lønnsnemndas virksomhet. Vi var enige om å slutte oss om det som var kongressens oppfatning nemlig å utbygge meglingsinstitusjonen. Medlemmene må ha det avgjørende ord. Etter at forbundsstyret har behandlet og tatt standpunkt til saken, vil vi at medlemmene også skal ta standpunkt. Jeg vil innskrenke meg til dette og håper at det vil bli gitt en klar fortolkning av loven. Jeg mener imidlertid at forslaget her står i strid med innledningen. Jeg vil foreslå:

Til punkt 2.

«Gjelder det krav fra arbeidernes side om lønns- og arbeidsvilkår, må innberetning til Sekretariatet gjøres minst 1 måned før kravet framsettes eller overenskomst oppsies.»

Idar Nordstrand: I loven om den midlertidige lønnskonnroll var tjenestemennene undtatt og det ble sagt sist at Stortinget selv hadde herredømme overfor disse lønninger. Når loven nå blir opphevet så står ikke tjenestemennene så fritt lenger. De kan ikke fremsette omfattende tariffkrav uten godkjenning av sekretariatet. Vi har nå i 1½ år hatt gående en lønnskomité, mens andre ialfall delvis har fått ordnet deres forhold i Lønnsnemnda. Postfolkene er noen av de lavest lønnede. Et postbud f. eks. her i Oslo må brøfø seg og familien med 100 kroner i uka. Lønnskomitéens innstilling foreligger ennå ikke. Av de informasjonen vi har fått framgår det at en har sammenlignet våre lønninger med de private og med kommunale tjenestemenn. Det er sårt å høre av L.O.s formann at det at vi vil ha noenlunde samme lønn som andre arbeidere er utopi. Det som må være prinsippet er at vi skal opp som andre arbeidere og så får en diskutere om hvordan det skal skje. Staten er interessert i å ha dyktige folk og slike lønnsforhold at de kan trekke disse til seg. Statens tjenere er loyale mennesker og vil være det fremdeles, men vi vil ha jamnstilling med de øvrige lønsmottakere.

Karl Hammerstedt: Da fagkongressen i 1946 ga sin tilslutning til Lønnsnemnda var det ut fra forutsetninger, som erfaringene senere har vist ikke er holdt. Løfterne er ikke innfridd. Vi er alle oppmerksom på regjeringens vanskeligheter. Statsministeren nevnte de mange anlegg som i dag ikke gir inntekter. Handelsflåten gir inntekter, men det benyttes til stabilisering av handelsflåten. Rederne får dessuten mer moderne tonnasje. De står heldigere enn alle andre. Vi er enig i stabili-

sering. Vi er ikke interessert i en kappgang mellom priser og lønninger. Men det vi er uenig i er at den merproduksjon som skaffes fram skal gå forbi dem som skaper verdiene. Statsministeren var inne på en omregulering til dollarland. Jeg tror det er betenkelig. Vi så hvordan det gikk i England hvor prisene steg slik at lånet ble redusert med 30 prosent. Det er reist en handelsdelegasjon til Sovjetrusland og jeg mener at det vil være av betydning at vi ikke binner oss til noen kant. Jeg håper at regjeringen og stortingsflertallet er på vakt når motstanderne neste gang er ute med klørne og vil tilrane seg verdier. Jeg tror at regjeringen nettopp her har en stor oppgave, så ikke arbeiderklassen mister tilliten. Statsministeren var inne på neste valg. Vi vet at motparten lovet mindre skatter og andre ting. Det er med oppriktig glede jeg hører at midlertidig lov mot lønnsauke skal oppheves. Skattene er store og la oss se den kjennsgjerning i øynene. La oss ikke karakterisere det som et konservativt hylekor. En skal være forsiktig med å si denslags. Det var interessant å høre Gunnar Bråthen og de opplegg som gjøres på det felt, for å hindre det tyveri som begås av motparten. Hvis vi kan komme derhen at arbeiderne forstår at merproduksjonen og merverdien kommer dem til gode, så vil de sikkert også være med på ytterligere å øke produksjonen. Jeg vil foreslå:

«Det alminnelige prinsipp for lønnspolitikken må være at reallønnen heves for samtlige lønsmottakere på bekostning av profitten og at produksjonsøkningen kommer arbeiderne til gode. Dette må garanteres gjennom tariffene ved særlige avtaler.

Ved tariffforhandlingene må i første rekke lønnsnivået heves ved:

Ytterligere lønnstillegg for de lavest lønnede grupper.

Lik lønn for samme arbeid for menn og kvinner.

Innregulering av dyrtidstillegget i de ordinære grunnlønns-satser.

Ved en slik innregulering forutsettes det at kvinner og unge arbeidere får samme tillegg som menn.

I overensstemmelse med dette foreslås at:

«Midlertidig lov om lønnsnemnd ikke forlenges, og at forbundene stilles fritt i spørsmålet om oppsigelse av tariffene i 1948.»

Øystein Marthinsen: Statsministeren sa at en skulle tale ut om sakene, men det er selvsagt vanskelig på så kort tid og hvor

problemene er så store og vanskelige. Det var dette med produksjonsforholdene og at det skulle stimuleres. Når vil arbeidsgiverne være med på det? Jo, når de tjener på det. Jeg var i Arbeidsgiverforeningen i anledning en arbeidsgiver som ville oppsette produksjonspremie. Den sum som var satt opp som arbeidernes gjennomsnittlige årsfortjeneste var meget lavt satt og jeg bemerket det. Det skyldes vel skoft, ble det svart. Men da jeg benektet det, så innrømmet de at de ikke hadde tatt med dyrtidstillegget. Det skulle altså legges en produksjonsbasis, og arbeiderne skulle få premie. Vi krevde at basis måtte være grunnlønnen og dyrtidstillegget. Men når arbeiderne ser at det således skal jukses, så blir de selvsagt heller ikke interessert i en produksjonsøkning. Det er ikke bare arbeidsgiverne som skal ha fortjenesten. Det er også dem som saboterer produksjonsøkningen ved å forhindre konkurranse.

P. Ødegård: Vårt forbundsstyre har behandlet tariffsituasjonen ut fra statsministerens og formannens syn. Men ut fra vår industris spesielle stilling, mener vi at en må ha visse forbehold. Vi har derfor ment at alle tariffer måtte oppsies og at lønningene må bli som i Oslo og omegn. Forholdene utover er ellers så rotet. Lønnsnemnda fastsatte lønningene på Vestlandet til kr. 1.50 og kr. 1.60 og det var noe mindre enn den tidligere gjennomsnittsførtjeneste. På Møre ble den fastsatt 15 øre lavere enn tidligere. Resultatet ble at de unge arbeider gikk fra bedrifter med organiserte arbeidsgivere og over til uorganiserte bedrifter. Når det gjelder Østlandet så ble lønningene bare 5 øre mer enn på Vestlandet. Vi mener at det her må kunne gå an å utjevne forholdene uten at stabiliseringslinjen sprenges. Skal forholdet med lønnsnemnd opprettholdes så vil det være et spørsmål om den vil anskue stillingen anderledes nå en for 1 år siden. Jeg vet ikke om lønnsnemnda har behandlet andre forbund slik som de gjorde det med vårt. Vi har således bl. a. fått 2 normalsatser. Når det gjelder de unge arbeidere har vi krevd at lønnen skal fastsettes etter alder og ikke etter hvor lenge vedkommende har vært i bedriften. Vi har videre ment at det var riktig å fremme krav om lik lønn for kvinner og menn som har samme arbeide.

Andreas Torp: Når vi hørte statsministerens redegjørelse for den politiske og økonomiske situasjon i landet, så forsto vi at det var alvor tilstede. Vi forsto at det var aktivister på færde, som vil bryte ned regjeringens politikk og som ikke skyr noe middel for å slå ned på arbeiderklassen. Det er nødvendig å

slå ned på disse foreteelser. Jeg er enig med statsministeren i at de borgerlige partier etter valget sist, allerede synes å se palmene vinke seg imøte når det gjelder valget i 1949. Men jeg synes ikke statsministeren var så heldig når det gjaldt løsnings av krisen. Han sa at det var 3 veier å gå og at den positive var å få økning i produksjonen. Men når det gjaldt hvem som skulle få fortjenesten av merproduksjonen så var han ikke så tydelig. Det ble nevnt forskjellige varesorter og hvordan de var gått ned. Jeg tror imidlertid ikke at det er de varesorter som er de bestemmende faktorer rundt om i de tusener av familier. Da representantskapet sist behandlet lønnsstopploven var det visse forutsetninger knyttet til den. Jeg kan ikke se at noe av dette er imøtekommet og da kan en ha rett til å spørre om den har hatt noen virkning. En har sagt at den har hjulpet overfor dem som ville ha jordbruksprisene oppover. Det var også nevnt svartebørslønninger hos arbeiderne. Det har imidlertid ved denne lov vist seg at det ikke har vært svartebørslønninger blandt arbeiderne. Det ble også gitt uttrykk for at vi ikke kunne ha noen alminnelig lønnsøkning. Vel, så får vi finne oss i det, men når en sier at det gjelder arbeiderne, bønderne og fiskerne, så skal en være oppmerksom på at det også er andre. Skal den 4. gruppe være utenfor? Vi har ved statens kraftstasjoner lønninger som ligger 1300 kroner under den vanlige betaling ved kraftverker. Jeg vil stemme mot punkt 3.

John Wivegh: Det kan ikke undgås at en tar utgangspunkt i den bransje en er tilknyttet. Ikke for at den skal ha prioritet, men jeg har sagt i sekretariatet og jeg gjentar det her at det kan ikke være meningen at en ubønhørlig skal ha prolongasjon for alle. Men da må en si det. Jeg har hatt anledning til å sitte i et prisutvalg og jeg har forsøkt å ta oppgaven alvorlig og jeg vil påstå at vi kjenner prisene bedre i trelastindustrien enn de som sitter i prisdirektoratet. Det virker unektelig noe rart hvis man skal komme opp i den situasjon at en har lov til å gi skog-eierne et tillegg av kr. 10.00 pr. m³, mens man kanskje vil si at arbeiderne som fra før av er dårlig betalt, ikke skal kunne få så pass som 15 øre pr. m³ uten at en av sistnevnte årsak behøver å snakke om prisfordyring. Hvis trelastprisene må økes, så er det jo fordi at skog-eierne får et såpass stort tillegg og ikke at arbeiderne får 15 øre pr. m³. Hva priskalkulasjonene angår, så er vi et av de forbund som er blitt representert i Prisutvalgene og tør si at vi har behandlet priskalkulasjonene på en omhyggelig og samvittighetsfull måte, men jeg vil gjerne gjøre re-

gjeringen oppmerksom på at det må tas hensyn til våre disenser i større utstrekning enn det som det denne gang ble gjort, hvis man ikke vil medvirke til å umuliggjøre vår stilling overfor be-
driftenes representanter i Utvalgene. Det er nemlig brakt helt på det rene at en har fastsatt kommende års plankepriser, uten å ta hensyn til våre disenser d. v. s. at skogeierne som samtidig er plankeprodusenter praktisk talt fikk sine krav gjen-
nomført. Kan det ikke bli endret på disse forhold, må vårt forbund ta konsekvensen av dette og tre ut av Utvalgene.

Klaus Kjelsrud: Det er vanskelig i en diskusjon som denne å kunne gå utenom de problemer de enkelte grupper befatter seg med. Statsministeren og L.O.s formann har redegjort for hele situasjonen og vi har sekretariatets innstilling. Det later til at alle er enige i at stabiliseringslinjen skal holdes. Jeg tror det kan sies at det som blir trukket opp her betyr det samme som Norges væren eller ikke væren. Spørsmålet er da: er vi villig til å ta konsekvensen av stabiliseringslinjen? Vårt forbund har på sett og vis allerede på et tidlig tidspunkt måttet ta standpunkt. Vi er ikke kommet her i dag for å klage, men for å trekke opp de store politiske linjer. Vi har for vårt vedkom-
mende ventilert spørsmålet om revisjon og tariffene for landarbeiderne og jeg vil referere hva Aker lokalsammenslutning uttalte i et møte 26. september i år: «Da det ikke er skjedd nevneverdig forandring i prisnivået etter at lønnsnemndas kjennelse i jordbruket ble avsagt, og under hensyntaken til den spendte økonomiske situasjon landet befinner seg i og i forståelse med myndighetenes bestrebelser på å mestre denne, er møtet av den oppfatning at jordbruksoverenskomstens lønns-
satser bør prolongeres for ett år. Dog med det forbehold at såfremt det blir en alminnelig revisjon av tariffene i industrien våren 1948, skal jordbruksoverenskomstens lønnsatser søkes regulert tilsvarende fra samme tidspunkt.»

Jeg vil be dere legge merke til det. På Hedmarken behandlet våre medlemmer spørsmålet den 28. september i år og uttalte: «Møtet vil presisere at landarbeidernes innsats i landets næringsliv ikke hittil har vært vurdert etter fortjeneste. Tungt og hardt arbeid har vært betalt med dårlig økonomiske og sosiale forhold. Landarbeidernes faglige organisasjoner har sett det som sin oppgave å bedre disse forhold. Den siste tariffrevisjon brakte også landarbeiderne et godt stykke på vegen, men ennå er det langt igjen før det kan sies at disse er likestilte med de andre befolkningsgrupper. Landarbeiderne er på sin side klar

over at 5 års krig og okkupasjon har medført økonomiske vansker som krever de største oppofrelser fra alle befolkningsgrupper for at vanskene skal overvinnes.

Den politikk som er staket opp av regjeringen og som går ut på å unngå prisstigning, øke produksjonen og legge forholdene til rette for en jevn bedring av det økonomiske forhold i landet, har landarbeidernes fulle støtte.

Ut fra disse synsmåter vil landarbeiderne fordømme de aktivistiske tendenser som er kommet til orde fra storbønderne da en mener at disse menn har til hensikt å fremme politiske mål mer enn å oppnå økonomiske resultater.

Landarbeiderne er villige til å ta sin del av byrdene med gjenoppbyggingen med å vise måteholdenhet i kravene. Den forestående tariffrevisjon bør derfor i første rekke konsentreres over å høyne de sosiale forhold, som arbeidstid, ferie og boligforholdene m. v.

Derfor gir møtet sin tilslutning til at spørsmålet om fullstendig tariffrevisjon i jordbruket sees i sammenheng med L.O.s representantskaps stillingtagen til tariffrevisjon i industrien. En forutsetter i alle tilfeller at forbundet tar opp til drøftelser visse korrigeringer av månedslønssatsene for de minste fjøsene og hushjelpene.»

Det er sagt tidligere og det er nødvendig å si det påny at vi har klart å reise oss hurtigere enn andre land. Vi er kanskje også kommet på høyde med land, som ikke var med i krigen. Ingen lider nød. Det kan være smått, det er så. Men om vi tar en pust i bakken denne gang, så kan vi få den platform hvorfra vi kan rykke videre fram.

Lars Evensen, statsråd: Jeg vil nevne noen ord om skipsfarten og det sjøfolkene har sagt. Det er riktig at handelsflåten seiler inn mange penger, men en skal også se på forholdene ellers omkring denne næring. Vi mistet vel halvparten av flåten og gjenoppbyggingen av den, assurancesummen dekker ca. 40 prosent av hva nye båter koster. Det har vært kritisert innkjøpet av tonnasje i Amerika. Det er på langsiktig kreditt og denne tonnasje er kommet i fart straks. Det har ikke hatt til følge noen særlig valutautgang. Når det gjelder nybyggingene i Sverige og Danmark og Nederland, så har vi kjøpt og betalt stålet for en del bygginger. En hard belastning er det også at vår tonnasje var sterkt nedslitt. Ekstraordinære reparasjoner i 1. halvår 1947 beløper seg til ca. 80 millioner kroner og hvor vi hadde beregnet 75 millioner i løpet av et år. Hvalbåter koster

2 millioner kroner mot før under 1 million kroner. Bare en ekspedisjon i hvalfangsten kommer på 60 millioner kroner. Til Hauge vil jeg si at det er feil at stigningen i fraktene har del av subsidiene. Umiddelbart etter at krigen var slutt ble det en avtale mellom de forskjellige land, for å hindre stigning i fraktene, og en fikk Uma-ordningen og Uma-frakter og de er fremdeles gjeldende. Den stigning som finner sted på verdensmarkedet vil ikke virke på Norge. Det skjer en utjevning. Hittil gjelder det 37 millioner kroner og en har anmeldt krav på 44 millioner. Utjanningsbeløpet er like stort som selve frakten og også eksportindustrien nyter godt av lave frakter. Verdensmarkedets frakter for kull fra U.S.A. til Norge betinger 60 kroner pr. tonn og de får 43 kroner. Når det gjelder oljefraktene er forskjellen enda større, 105 kroner mot 40—45 kroner. Det som for sjøfolkene er et brennende krav, er 48 timers arbeidsuke. Der ble det av Handelsdepartementet nedsatt en komité og hvor Sjømannsforbundet var sterkt representert. Arbeidstid og bemanning hører her sammen. I skiper over 1200 tonn må det 3 vaktssystem både på dekk og i maskinen. Problemet er i alle tilfelle flere folk ombord, og det må innredes flere lugarer og skipene må til verksted for å omforandres. I det hele er det nokså mange usikre faktorer til stede og en av de verste er at det ikke er noen overgangsbestemmelse. Dette hindrer igjen ratifikasjonen av den internasjonale avtale. Hverken Danmark eller Sverige ville ratifisere. Men de arbeider for overgangsbestemmelser, som vil gjøre det mulig å ta det neste skritt. En er enig i prinsippet 8 timers dag. Arbeidstiden fastsatt ved lov og overgangsbestemmelser vil gi muligheter for ratifikasjon. Det kan også være spørsmål om ratifikasjon med forbehold av nødvendige frister. Det er mulig at spørsmålet ventileres på den konferanse som nå holdes i Geneve av Joint Maritim Commisjon. Jeg tror sjøfolkenes sak best kan løses gjennom den komité som har arbeidet med saka. Jeg tror punkt 1 i sjøfolkenes forslag bør oversendes sekretariatet og samarbeidskomitéen og behandles av L.O., Sjømannsforbundet, departementet eller regjeringen. Dermed låser en ikke saken fast. Det bør drøftes på et praktisk og gjennomførbart grunnlag ved lov, og det er bedre enn ved tariff-forhandlinger. Begge eller alle utveier står åpne ved den fremgangsmåte som antydnet. Sekretariatets innstilling er en nøktern og saklig vurdering. Konklusjonen likeledes. Spørsmålet er håndhevelsen av den ventil som er til stede og lojaliteten i forbundene. Det er det avgjørende.

Erling Kiil: Da jeg for noen dager siden leste Nordahls uttalelser om at L.O. ikke ville gå inn for forlengelse av loven, spurte jeg meg selv, hva kan årsaken til dette være. Jeg hadde diskusjonen i forrige representantskap i friskt minne. Men nå forstår jeg det bedre når jeg ser denne innstilling. Jeg stemte for loven den gang og jeg følger sekretariatets innstilling nå. Vi er tvunget til å ta denne linje. Vi kan ikke komme inn i et kapp-løp mellom priser og lønninger. Men det er et annet spørsmål: er det riktig at vi har låst reallønningen fast der hvor den nå ligger? Ut fra det som er opplegget og som er lagt til investering og annet. Spørsmålet er om vi har gapt for høyt. Har vi tatt gjenreisningen over for kort tid? Alt det andre er bare administrative ting om hvordan dette bo skal administrere. Vi må derfor drøfte om vi har tatt gjenreisningen over for kort tid og om vi har investert for meget. Jeg forstår selvsagt godt at en vil gjøre pina så kort som mulig, men spørsmålet er om vi ikke ved å sette så meget i investering er med og setter en nagle i vår likkiste. Jeg vil henstille at en løfter reallønningene noe høyere og lar investeringene gå over et lengere tidsrom.

Peder Birkeland: Vi er sikkert enige om at stabiliseringslinjen må vi følge, hvis vi skal komme helskinnet gjennom hele krisen. Men spørsmålet er om vi her hjemme helt og fullt kan stemme opp mot prisstigningen, sett ut fra det internasjonale marked. Det er et klokt standpunkt at sekretariatet vil ha lønnsstopploven vekk. Men det som da må gjøres fra regjeringens side, må være å beholde lønnsnemnda. I og med punkt 3 så kan også L.O. ha kontroll med de organisasjoner som står utenfor den. En kan på denne måte også få kontroll med disponenter og andres lønninger. Jeg vil advare mot å stemme imot punkt 3. Jeg vil dog nevne en av de grupper som ligger lavt, nemlig handels- og kontor. Da vi kom til L.O. så lå lønningene på 170 kroner. Det er nå bedret, men de ligger langt under hva andre arbeidere har. Våre lønninger ligger på 45 prosent fra før krigen. Vi mener derfor at en må søke å rette på de skjevheter som er til stede.

Ivar Lie: Jeg skal ikke begynne med å si at jeg er enig i stabiliseringslinjen. Det har mange andre sagt og jeg er enig med dem. En skal være oppmerksom på at reaksjonen ikke bare har fått vind i seilene, men de konsoliderer seg. Skal vi så svare denne pågang med at stabiliseringslinjen skal holdes, at en ikke skal øke lønningene, men la motparten få det hele? Når lønnsstopploven nå skal oppheves, så sier en at den har gjort

sin misjon. Vi får håpe det. Jeg har hatt flere oppringninger fra arbeidsgivere med forespørsel om de kan gi sine arbeidere julegratiale, og de harselerer over at loven setter en stopper for det. Lønningene i papirindustrien er lave og jeg tror ikke det rykker noe på stabiliseringslinjen om papirarbeiderne ved tariffrevisjonen i 1948 får 25 øre mer pr. time. Jeg er enig med Hammerstedt i at stabiliseringslinjen skal holdes, men det må gjøres slik at motstanderne ikke kan ødelegge det. Jeg vil foreslå:

«Skattespørsmålet er et av de sentrale spørsmål i den politiske diskusjon. Det er ikke om Statens eller kommunenes rett til å utskrive skatter diskusjonen står på, men den urettferdige fordelingen av skattene som vekker de brede massers uvilje. Utviklingstendensen i skattepolitikken går i retning av at skattebyrdene i stadig stigende grad veltes over på de arbeidende lag av befolkningen, mens de som eier produksjonsmidlene unndrar seg sine forpliktelser. Lønsmottakerne er i dag den folkegruppe som rammes hardest av skattetrykket. Det er således en av de viktigste politiske oppgaver for arbeiderklassen å skape en radikal endring i hele vår skattelovgivning og skattevesen, slik at det kan tjene en framskrittssvennlig utvikling. Skattepolitikken fundamentale prinsipp er at enhver skal betale skatt etter sin evne. Men den politikk som er blitt ført hitil har syndet grovt mot dette prinsipp.

Representantskapet vil peke på følgende hovedoppgaver som regjering og Storting må gjennomføre straks:

Den viktigste oppgave i den framtidige skattepolitikk er å føre skatteinntektene over fra de indirekte til de direkte skattene. Omsetningsavgiften må oppheves for alle nødvendige forbruksartikler og utlignes som en produksjons- og omsetningsavgift på mindre nødvendige eller direkte luksusbetonte varer.

Det skattefrie fradrag må i første omgang høynes i tilsvarende grad som prisstigningene har gjort seg gjeldende.

Samskatten må gjennomføres snarest i stedet for de nåværende herreds- og statsskatter.

Krigspensjonering og alderstrygdsavgift må utlignes på skattbar inntekt, og ikke som nå på antatt inntekt.

Større skattefrie fradrag gjennomføres for ektefeller som begge er i arbeid.

Det må gjennomføres et mer effektivt bokettersyn og annen ligningsrevisjon. Straffebestemmelsene for skattesnytere skjerpes, navnene offentliggjøres og det må bli høve til idømmelse av fengselsstraff og fradømmelse av statsborgerlige rettigheter i

særlige tilfelle og bevisste skattesnytere må fradømmes retten til å drive sitt erverv.

Statsråd *Oftedal*: Noen ord om virkningen av lønnsstopploven. Jeg vil erklære meg enig med Braathen. Jeg tror den var nødvendig i forbindelse med opplegget i år. Det er så at det ikke var noen større tariffoppgjør, men jeg hadde dog et tilfelle hvor det var spørsmål om opptil 50 prosents lønnsforhøyelse og det måtte vi se på. Boligdirektoratet og Husbanken har sendt prispolitiet flere anmeldelser bl. a. når det gjelder oppførelsen av svenskehusene. Det er således bl. a. betalt ut pr. bygg om lag 16 000 kroner for meget. Det er nå til behandling hos prispolitiet. Jeg sier dette fordi det er de som fremdeles fastholder at det ikke er svartebørslønninger. 7 timers dag er nevnt for støperiene. Gruveindustrien har også sendt krav om nedsettelse av arbeidstiden og jeg tror det vil være riktig å ta dette opp på bredere basis og ikke bare for enkelte grupper. Jeg tror det vil være nødvendig å se på arbeidervernlovens bestemmelser. Wivegh var inne på skurlastprisen. Vi gikk meget nøyaktig og omhyggelig gjennom hans vurdering. Når vi tar opp saken om produksjonsøking, så kommer en samtidig inn på den alminnelige sysselsetting, og herunder spørsmålet om å sikre arbeidskraft for den mer betydningsfulle nøkkelindustri. Ved et intimt samarbeid med fagorganisasjonen håper vi å komme fram til resultater.

Dirigenten foreslo sjømennenes forslag oversendt sekretariatet. — Forslaget ble enstemmig vedtatt.

Strek settes.

Dirigenten: 20 talere har nå hatt ordet og det er fremdeles 15 inntegnet. Jeg vil foreslå strek med de inntegnede talere.

Forslaget ble vedtatt. — Møtet hevet.

Formiddagsmøtet fredag den 28. november.

Dirigent: Bernh. Berntsen.

Protokollen fra gårsdagens ettermiddagsmøte referertes og godkjentes uten merknader.

Fortsatt behandling av fagorganisasjonens tariffpolitikk 1948.

Dirigenten: Før strek ble satt i går var det innlevert følgende forslag fra Karsten Torkildsen:

«Tilføyelse etter første avsnitt side 3. (Premissene.)

Ved sådan produksjonsøking må det arbeides for at arbeidstakerne sikres sin rettfærdige andel i enhver øking av bedriftens økonomiske utbytte, som skyldes stigende produksjon.»

Karsten Torkildsen: Det er naturlig når en nærmer seg 1948, at en drøfter den tariffmessige situasjon. Vi har 32 arbeidsgrupper og mange som ligger på en lav lønn. Vi har diskutert saken og er kommet fram til en ordning som ligger i flukt med sekretariatets innstilling. Etter å ha hørt de innledningsforedrag som er holdt her, våger jeg ikke å gå lenger. I 1945 kalkulerte en for 1 å 1½ år med en subsidiekapital av om lag 400 millioner og en tenkte at en kunne innskrenke beløpet. Når vi så ser at en har måttet bruke 3 milliarder, kan noen da fornuftigvis mene at en kan gå lenger? Det er all grunn til å stanse opp. Feriegodtgjørelsen koster også noe. Alt sett i sammenheng gjør at en nødvendigvis må resignere. Jeg forstår ikke de som i dag står her og taler om at stabiliseringslinjen må holdes, men likevel vil ha fri tariffrevisjon. Da sprenger vi selv rammen og tjener ikke våre medlemmers interesser. Punkt 2 i sekretariatets innstilling gir en liten åpning, og mer kan det ikke være. Statsministeren sa også at det var ikke rom til å gjøre noe mer. Selvsagt ville det ha vært ønskelig om det var annerledes, men slik er det ikke. Vi hadde 3 veier å gå, ble der sagt: resignere og slå levestandarden ned, låne penger eller øke produksjonen. Det må bli den siste vei vi må gå. Vi så Askim-arbeiderne som gikk inn for 10 prosents øking av produksjonen. Var ikke det en linje å effektivisere og øke produksjonen, slik at varene ble billigere for forbrukerne? Askimarbeiderne har vist veien, det kan gjøres meget også på andre felter. Når produksjonen økes så skal ikke arbeidsgiverne profitere på det, men arbeiderne få sitt og samfunnet sitt. Jeg tror det er den riktige linje som ligger i sekretariatets innstilling. Gjør den da så enstemmig som mulig, så vi står sterkt når vi kommer ut. Jeg anbefaler innstillingen og mitt forslag kan tilpasses det eller oversendes sekretariatet.

Johs. M. P. Ødegaard: Kjelsrud sa i går at han syntes diskusjonen dreide seg vel meget om de enkeltes interesser — særinteresser — i motsetning til det heles sammenheng. Jeg tror ikke det er noen som kan gjøre det, slik som statsministeren gjorde det i går. Jeg må nok for mitt vedkommende få komme inn på noen enkelte saker. Vi har 2 grupper — arbeiderne ved veidriften og arbeiderne ved bergverkene. Når det gjelder den første gruppe så er det vel ingen som ligger så nære landarbeidernes

forhold som veiarbeiderne. Særlig da de som er nødsaget til å gå på timelønn og det er faktisk den største, nemlig de som holder veiene vedlike. De får ingen akkord og deres lønn dekker ikke 2 kroner, alle tillegg tatt i betraktning. Vi har hatt mange konferanser om disse forhold og har også hatt en spesiell konferanse med veiarbeiderne og en er blitt enige om å henstille til sekretariatet om å få oppsi disse arbeideres tariff. Det vil ikke influere på prisindeksen, så der tror jeg en vil tåle et lite tillegg. Bergverksindustrien er en typisk eksportindustri. Nå ligger det slik an her at på tross av at bergverksindustrien faktisk befinner seg i en høykonjunktur, så puster den tungt og arbeiderne puster tyngst. Vi har arbeidere som er nede i 93 øre pr. time med tillegg. Nå er det ingen som betaler så lavt, men det er grunnlaget for lønningene og forholdet er at det er vanskelig for denne industri å få arbeidskraft. Jeg er meget tilfreds med statsråd Oftedals uttalelser i går om at en skulle se på arbeidstiden i støperiene og bergverkene, og at departementet har adgang til å endre bestemmelsene. Jeg skulle ønske at den komité han antydte kom så snart som mulig og senest innen januar 1948. Hvis arbeiderne i bergverksindustrien ser at deres forhold skal undersøkes, vil det berolige gemyttene. Da vil de ikke tenke så meget på en 5-øring mer. Vi har ikke tatt standpunkt til oppsigelsen av berkevksoverenskomsten. Vi skal behandle den sak etter representantskapets møte. Sekretariatets innstilling åpner ikke stor adgang til å kunne gå til tariffrevisjoner. Men vi skal være loyale som alltid. Intet skal skje uten at vi har sekretariatets velsignelse med på veien.

Eugen Wiik: En burde nå kunne innrømme at en ikke hadde bruk for lønnsstoppløven. En har heller ikke bruk for lønnsnemnda. Det vil også bli et historisk dokument. Det er også arbeidsgivernes profitt en skal regne med. Nå er det så at den er beregnet til 5 prosent i utbytte. Men ved siden derav legger de opp fonds. Vi skal ikke klage over skattene, sier enkelte talere. Men forholdet er at arbeiderne klager og ber oss henstille til myndighetene om å skaffe noen lettelser. En må rasjonalisere selve omsetningslivet. Om engros-omsetningen f. eks. ble lagt under Staten? Forslaget til Hammerstedt vil jeg støtte under forutsetning av at dyrtidstillegget går inn i lønningene og at akkordsatsene økes tilsvarende. En taler stadig om *vår handelsflåte, vårt land osv.*, men jeg tror ikke det er mange her som eier en robåt engang. Jeg vil stemme for at forbundene får fri adgang til tariffrevisjon. Det er opplagt at en ikke vil

bruke det i utrensmål. Det er så at vi kanskje lever godt, men så arbeider vi også hardt. Vi har fulgt parolen om økt arbeidsinnsats, og folk er så slitne når de kommer hjem at de må sitte og hvile en time før de kan spise. Det er kanskje de som ikke tror det, men det er dog slik. Vi må gjøre alt for å lette skattene, så vi ikke får et tilbakeskred i 1949.

Statsminister *Einar Gerhardsen*: Det Eugen Wiik nevnte om å få omsetningsapparatet rasjonalisert er ikke en så enkel sak at det er gjort på noen timer eller dager å utrede det. Men det sitter en komité og arbeider med handelens rasjonalisering. Men en skal også merke seg hvor langt en kan gå. Staten kan ikke gå lenger før et nytt valg er holdt. Vi må vite at vi har velgerne med oss. En bør imidlertid se å arbeide opp forbrukskooperasjonen. Når det gjelder skattene, så har en arbeidet med å forhøye det skattefrie fradrag. En hadde det også fremme, men måtte vente til at barnetrygden kunne gjennomføres. Men det arbeides videre med den sak. Det går ikke an å si at byrdene legges over på arbeiderne. I en annen forbindelse har jeg fått noen tall over de som har store inntekter. En inntekt av 12.000 kroner pr. år i klasse 11 har 5320 kroner i skatt, en inntekt på 50 000 kroner har 24 912, en inntekt på 200 000 kroner har 152.700 kroner i skatt eller 76 prosent av inntekten. En som har mer enn 1 million kroner i inntekt må betale mer enn han tjener. Når en taler om dollarland så skal en være merksam på at det ikke bare er Amerika. Sovjet f. eks. forlanger dollar av oss når vi handler. Kiil spurte om en ikke hadde gapt noe for høyt i gjenreisingsarbeidet. Det kan jo være et vurderingsspørsmål. Slik som det er så tror jeg nok at en kanskje både må ta det over et lengere tidsrom og enda minske noe på det. Hadde det vært slik at reallønnen var låst fast, så ville vi vært et lykkelig land. Det som det nå er spørsmål om, er ikke å heve reallønnen, men å holde levestandarden. Det er det hele forhold en må se på. Den samlede produksjon ligger over førkrigstiden. Men arbeidseffektiviteten pr. arbeider ligger på 85 prosent. Kan vi øke det, så vil levestandarden kunne bedres. Når det gjelder Hammerstedts forslag så synes jeg det er alvorlig at et slikt forslag kan fremsettes i en forsamling som denne. Det må være laget av en som ikke skjønner noe av det hele, eller som har andre interesser, som ikke har noe med vårt land å gjøre. Hvis det er noen som har interesse av å oppheve lønnsnemnda så er det arbeidsgiverne. En skal ikke stille seg slik at en får en sosial uro kanskje som den i Frankrike. Det som skjer i Frankrike er en

utvikling mot de Gaulles fazisme og det er kommunistene som har skylden for det. Vi har ennå meget ugjort, men vi vet også at vi ved samarbeid og ved å skape trygghet kan se framtiden i møte med større håp, enn mange andre land. Jeg vil virkelig henstille til de av representantskapets medlemmer som har en annen oppfatning om å gå sammen og tenke nøye over situasjonen.

Torbjørn Henriksen: Det må tas noe hensyn, sa Wiik, og jeg er enig i det og særlig i den vanskelige situasjon vi er oppe i. Jeg kan ikke forstå annet enn at den linje Hammerstedt, Wiik og Lie fremmer er den farligste vi kan velge. Det finnes ikke noe land som står så relativt godt som vårt. Det er riktig som det er sagt at det er heving av levestandarden som foreligger. Hva gjør en i andre land, som f. eks. Finnland? En kjemper for å beholde levestandarden. Og så står en her og vil heve lønningene. I Tsjekkoslovakia hvor kommunistene har makten i fagorganisasjonen kan en ikke gi noen øking før produksjonen er hevet. Og så legger en her fram et slikt forslag som det Hammerstedt har gjort. Kongressens ånd var at vi så hurtig som mulig skulle være med på å bygge landet opp igjen. Det er et hensynsløst forslag kommunistene kommer med. De appellerer til de minst solidariske i landet. De spekulerer i å gjøre det så grumset som mulig. Det var en representant på landskonferansen av kommunale arbeidere, og som ble holdt i denne sal like før representantskapet, som bl. a. uttalte at kanskje det beste var å komme helt ned på lavmålet, til det stadium menneskeheten en gang begynte sin tilværelse., for så å bygge opp igjen. Slik var hans linje. Vår linje er å få prisene ned og så meget de går ned, så meget vil vår levestandard heves. Hvem førte kommunistene kampen mot ved siste valg? Jo, mot Arbeiderpartiet og fagorganisasjonen og ikke mot borgerskapet og reaksjonen. Det var brodermord de drev mot fagbevegelsen. Jeg vil henstille til L.O. og Opplysningsforbundet om straks etter representantskapets avslutning å innkalle møter rundt omkring i landet og sette saken på plass. Her er et spørsmål som vi ikke kan gi etter i. Den foreliggende innstilling er så saklig underbygd som mulig. Det er riktig at de grupper som ligger lavt får en forbedring. Det demonstrasjonsforslag Lie kom med bør vi ikke engang stemme over, det bør avvises.

Advokat *Sjaastad*: Når jeg har tatt ordet i denne saken, er det ikke for å si noe om de mange detaljspørsmål som har vært

nevnt fra enkelte forbund. De er vanskelige nok og det vil kreve megen omtanke å finne fram til synspunkter som er innbyrdes rettferdige og samstundes samfunnsmessig forsvarlig.

Grunnen til at jeg vil si noe er at mange av innleggene i denne saken beveger seg etter tankebaner som jeg tror ville få alvorlige følger om det fikk flertall i representantskapet.

Gunvald Hauge, sa at sjøfolkene burde få lønnstillegg. Om det er berettiget eller ikke skal jeg ikke uttale meg om, men derimot om den måten han grunnga kravet på. Rederinæringen hadde så store inntekter, sa han, de kunne betale uten å føre til prisøking. Det kan vi visst fort bli samde om. Det samme synspunkt gjorde bl. a. Ivar Lie gjeldende idet han snakket papirarbeidernes sak og henviste til papirbaronenes inntekter. En kan vel i det hele si det slik at eksportindustrien i dag tåler store lønnstillegg uten prisøking. Jeg kjenner selv en store rederibedrift som kunne betale sine arbeider og funksjonærer en 7—8 prosent i lønnstillegg og enda ha tilstrekkelig til normalt utbytte og amortisasjon. Er det ut fra det synspunkt lønnspolitikken skal føres, kan en se bort fra den solidariske lønnspolitik. Rent bortsett fra at eksportindustriens enorme fortjeneste i dag er begrunnet i de unormale høye priser på eksportmarkedet som landet igjen må betale tilbake på de unormale høye prisene ved import. Det er derfor i det hele rent ansvarsløs politikk å snakke om fortjenesten i eksportindustrien som grunnlag for lønnsfastsettingen isolert i denne del av vårt produksjonsliv. Merfortjenesten her må samfunnet ta inn i skatter og la det komme hele vårt samfunn til gode. I samband hermed synes det rimelig å overveie tonnasjeavgift for skipsindustrien.

En må etter min mening stille det krav til samfunnet at de utjevner inntektsfordelingen i samfunnet og at ens inntekter ikke er avhengig av det yrke en arbeider i. Dette kan gjennomføres ved en riktig anlagt skatte- og registreringspolitikk i samband med en gjennomgripende inntektskontroll.

Ser en på om det overhodet er mulig å føre en solidarisk lønnspolitik for fagbevegelsen uten at et sentralt organ har ansvaret for det må en etter min mening svare avgjort nei. Det ble sagt i 1946 at en skulle søke å heve de dårligst lønnede. Jeg ser da bort fra det generelle tillegg. Vi bør vel fort kunne bli samde om at revisjonen førte til andre resultater. Annerledes kunne det og kan det heller ikke bli, såfremt en ikke får etab-

lert et sentralorgan som ser det hele i sammenheng og tar ansvaret for sine avgjørelser overfor de fagorganiserte arbeidere.

Fri lønnspolitik i den forstand at alle kan operere fritt — vil ha en tendens til å bli avgjort etter synspunktet tilbud og etterspørsel og da vet en at det blir alt annet enn solidarisk. Må en først ha et kontrollerende organ — kan det vel neppe innen fagbevegelsen selv, stables på bena et mer ansvarlig og sakkynndig organ enn sekretariatet.

Hammerstedt og flere med ham krever kontroll — og han gikk så vidt at han sa — at det var nerven i hele vår samfunnspolitikk. Jeg er ikke utilbøyelig her å være enig i det. — Jeg tror det er uhyre viktig og uomgjengelig nødvendig om planøkonomien skal lykkes. Det forekommer meg imidlertid at han ikke trakk konsekvensen av dette sitt syn helt ut. Han vil kontrollere alt — fra priser, husleie, renter, men når han kommer inn på noe som ligner behersket lønnspolitik sier han — fin-grene fra fatet — eller rør ikke mine sirkler.

Er et slikt standpunkt politisk forsvarlig — kan vi på den ene side kreve effektiv kontroll og lovhjemmel til tvangsmessig nedsettelse og samtidig si at dette gjelder bare dem andre og ikke oss selv. Kan en vente å beholde den politiske makt om en inntar et slikt standpunkt?

Dertil kommer at det vil umuliggjøre regjeringens politikk. Lønningene er en ikke uvesentlig bestandel av prisene og nøyte knyttet sammen med dem. Det ville være tangenter som alltid vilde framkalle disharmoni om en ikke her også i noen utstrekning har merket for at lønningene følger de alminnelige mål for samfunnspolitikken.

Jeg mener derfor om jeg holder meg til Hammerstedts bilde — at hans syn — vilde framkalle lammelse i deler av samfunnet om det blir fulgt og det må alle som nå skal treffe avgjørelsen være merksam på.

Det er nå blitt moderne og obligatorisk å si at stabiliseringslinjen vil en holde. Jeg tror det er blitt sagt så ofte at en nå og da får en sterk mistanke om at somme bare mener det alvorlig. Hammerstedt ville også holde den, bevares, men samstundes la han fram et forslag til retningslinjer i tariffpolitikken som jeg går ut fra at han selv vet hvor mange millioner det representerer. Jeg går også ut fra at han vet det kan innpasses i produksjonslivet uten prisøking — imotsatt fall fører det på avveie — og da er stabiliseringslinjen hos ham en frase som en bekjenner seg til med munnen uten å mene det. Jeg synes

et forslag som rummer de krav han reiser og samstundes krav om oppheving av lønnsnemnda, bedre kan sies å være kamplinjen i stedet for stabiliseringslinjen. Kamplinjen er også N. A.F. tilhenger av, riktignok går de ut fra andre prinsipper og på andre premisser, men kamp vil de også ha og ikke rettere enn jeg kan skjønne faller de ihvertfall sammen på et punkt — nemlig i svaret på dette spørsmål: Hvem fører linjen til kamp mot. Jeg tror ikke det kan gis mer enn et svar: — til kamp mot arbeiderregjeringen og den politikk den fører. Det synes jeg en bør være klar over. Derfor er jeg skjønt enig med Kjelsrud.

Jon Carlsen: Da jeg hørte Torbjørn Henriksen kunne jeg nesten tro meg hensatt til det kapitalistiske Amerika. Jeg trodde vi levde i et demokratisk samfunn og at en ikke skulle bli beskyldt for brodermord. Jeg vil ha lov til å hevde min oppfatning. Nordahl nevnte i går de tillegg vi prosentvis hadde fått og bl. a. at papirarbeiderne hadde fått 74 prosent lønnsøkning. Vi skal vel tro statistikken. Vi har også fått en statistikk fra sekretariatet om at gjennomsnittslønnen for mannlige arbeidere var kr. 3.10 pr. time og for kvinner kr. 1.73 i 4. kvartal 1946. Det skulle sannelig være bra om vi hadde det. Vi ligger ikke på 3 kroner, men på kr. 2.60 pr. time. Grunnlønnen er kr. 2.40. Det er ikke rart å komme hjem med 75 kroner i uka, når skatten og kontingent er trukket fra. Det er ikke meget å gi husmødrene. Vårt forbund må få tillatelse til å oppsi tariffen. Vi har mange særkrav som vi har arbeidet med i 20—25 år og som vi må se å få gjennomført. Vi har reist krav om en produksjonspremie ved en rekke bedrifter. Ved noen har vi fått det gjennomført, ved andre ikke. Jeg arbeider ved en bedrift tilhørende Union & Co., men å komme med krav om produksjonspremie var det ikke tale om, enda bedriften kunne vise en fortjeneste av 10 millioner kroner. Ved de bedrifter hvor vi har fått gjennomført produksjonspremie har vi oppnådd 10—15 kroner mer i uka. Prisene er steget med 60 prosent sier en. Husmødrene sier noe ganske annet. Vi burde hatt en økning av det skattefrie fradrag på 60 prosent, det ville f. eks. for meg ha betydd 240 kroner mindre i skatt. Jeg vil henstille til sekretariatet sammen med myndighetene å oppta spørsmålet om det skattefrie fradrag og at det heves med 60 prosent.

Erling Frogner: Ingen er uenig i at stabiliseringslinjen må holdes og jeg kan gi min tilslutning til Kjelsruds alminnelige betraktninger, men jeg kan ikke være enig i at vi ikke kan

trekke fram enkelte gruppers forhold. Gjennomsnittslønnen i vår industri er kr. 2.40 pr. time og 75 pst. av disse bor i byene og da kan en forstå hvilken levestandard disse har. For vårt vedkommende kan vi selvsagt også peke på at lønningene for enkelte grupper kan heves uten å forstyrre stabiliseringslinjen, men forholdet er like dårlig for alle grupper. De ligger langt etter. Det er store grupper som ligger på kr. 2.40 og her må en få en utjevning. Det er mange som ligger på 5 og 6 kroner og de burde da hjelpe dem som ligger under kr. 3.10. For margarinindustrien har vi arbeidet for produksjonstillegg og det bringer oss bare 2—3 kroner uken. Vi har akkorder i dag som faktisk ikke dekker timelønnen. Slike ting bør kunne rettes.

Øistein Marthinsen: De oppgaver som står på side 2 i sekretariatets innstilling går ut på at både overtid, nattarbeid etc. er regnet med. Det er uriktig. En må regne med den vanlige ukelønn. Når det gjelder punkt 3 i innstillingen så ønsker sekretariatet den fullmakt som forbundsstyrer og landsstyrer nå har når det gjelder å gå til tariffoppsigelse. Det er vel ikke noe å si på det. Men vi håper at sekretariatet er velvillig innstilt når det gjelder å søke å få forbedret eller rettet på skjevheter. Det er ting som ikke vil skade stabiliseringslinjen. Når det gjelder skatten som sikkert ga oss nederlaget ved siste valg, så er jeg enig i at det skattefrie fradrag heves med 60 pst.

Johs. E. Johansen: Når jeg har forlangt ordet er det fordi jeg har følelsen av at sjøfolkenes forslag er fortolket på en måte som vi ikke mener. Vi vil ikke i en vanskelig situasjon sette oss i en særstilling. Tvert imot, vi vil være på samme linje som andre arbeidere, som når det gjelder 48 timers arbeidsuke. Vi kan ikke stilltiende finne oss i at dette krav forsøkes fremmet. Det er på ingen måte vår hensikt å bryte stabiliseringslinjen.

Ivar Lie: Når det gjelder skatten så er det selvsagt gledelig å høre at det er komitéer og kommisjoner i arbeid med det. Men når det f. eks. gjelder samskatten så sier en at en ikke har noe mandat til det. Det er uforståelig. Trekken i skatt går opp til 30 pst. av lønnen i direkte skatt og da må det da være noe som er galt. Det som en nå hører er at broderkrigen skal begynne. Det er ikke mot motparten en stiller seg til kamp, motparten behandler en pent.

Gunnar Braathen: Først en opplysning i forbindelse med Wiveghs innlegg. Jeg vil gjøre oppmerksom på at i går ettermiddag foranlediget jeg en konferanse i Prisdirektoratet hvor vi opptok dette om skurlasten og vi ble enige om at på

det punkt var Wiveghs oppfatning riktig. Beregningsgrunnlaget ville neste gang bli ordnet faktisk i overensstemmelse med det Wivegh var inne på. Dermed har vi løst det stridsspørsmål. Jeg forstår kommunistenes stilling når de legger opp som de gjør, sett ut fra partitaktiske hensyn, men det skjer ikke ut fra de økonomiske forhold for arbeiderklassen. Men se på Finnland, hvor den kommunistiske statsråd må mønstre politi og militær og besette telegraf og telefonen. Når det gjelder den solidariske lønnspolitikk så har det vesentlig vært beslutninger og munnsvær og derfor er bl. a. næringsmiddelindustrien kommet i den vanskelige stilling arbeiderne der står. Vi hadde i fjor mange sammenstøt mellom forskjellige grupper, som mente at deres forhold var slike at de måtte rettes på. Det gled noe ut for oss under forhandlingen i fjor. Pengelønningene ble lagt på et plan så vi ikke har fått den prisnedgang på enkelte områder, som var forutsetningen og vår mening. Vi kunne hatt et billigere prisnivå og derved sluppet billigere overfor bøndene, slik at subvensjonen var blitt mindre om pengelønningene ikke var lagt på det plan. Dermed ville også skattene ha vært mindre. Etter diskusjonen her later det til at en vil ha en slik omgang til. En vil benytte den «luke» som er til stede i sekretariatets innstilling. Skal vi ha en slik omgang til, så vil vi ikke evne å gjøre noe effektivt for virkelig å få prisene så langt ned som mulig og dermed bedre vår reallønn. Vi burde prolongere alle tariffer. Jeg er enig med formannen i at vi ikke kan gi noen gruppe noe tilsagn. Vi må henstille til forbundsstyrene å gå inn for prolongasjon.

Bendik Øyan: Dirigenten forslø vårt forslag oversendt sekretariatet og det er vi med på, idet vi har den tillit til sekretariatet at det vil bli vist det hensyn til sjøfolkene som disse har berettiget krav på. Jeg mener også at stabiliseringslinjen skal holdes og vil ikke bli slått i hartkorn med andre fordi om vi fremmer det forslag som dirigenten har referert. Det er vel intet forbund som har så meget bryderi med kommunistene som vårt.

Konrad Nordahl: Det er sagt så meget, at jeg skal ikke hefte tiden stort lenger. Det har vært en saklig diskusjon som viser at en ligger på et høyt nivå. Men alle som erklærer seg for stabiliseringslinjen, når de kommer til sine egne forhold så mener en at der må det gjøres noe. En får nesten inntrykk av at det er en budsjettbehandling, hvor en foreslår enkelte poster nedsatt for å legge det på andre poster. Når det gjelder statsfunksjonærene så er mange av dem så dårlig lønnet at hvis det

er muligheter, så må disse forhold rettes på. Jeg kan godt erklære at sekretariatet er enig i så langt det er mulig å tøyne Staten, skal statsfunksjonærenes lønninger bedres. Men en skal også være oppmerksom på at en arbeider ikke alltid har en lik gjennomsnittlig timelønn hele året. Statsfunksjonærene kan regne med en fast årslønn. Vi er interessert i å bedre statsfunksjonærenes kår. Når det gjelder det Nyhus var inne på for støperiene og Ødegaard for gruvene, så vil det ikke kunne løses ved tariffrevisjon. Spørsmålet om forkortelse av arbeidstiden av helsemessige grunner må gjennomføres av Staten. Det må kreves av departementet at det går inn for dette. I Sverige er det samme forhold gjeldende. Det er nesten umulig å få nye folk inn i støperiene enda lønningene der ligger bedre an. En er redd for sin helse. Jeg anbefaler at departementet nedsetter en komité for å behandle den sak ut fra helsemessige hensyn. Lie talte om arbeidsgivere som ville gi julegratiale. Ja vi kjenner disse arbeidsgivere. Det er så lett å si at en vil gi gratiale når en vet at det er ulovlig. Det er bare agitasjon. En skal ikke lytte til de hyrdetoner. Det er ikke så sikkert at de ville gi julegratiale hvis de hadde hatt lov til det. Så var det skattene. Det er sikkert ikke noen som ikke klager over skatten. Da jeg fikk skatteseddelen hoppet jeg høyt, men da sinnet var gått av meg, så satte jeg meg til å tenke over om det ville ha blitt mindre skatt om en annen regjering hadde sittet ved makten, f. eks. høyre eller kommunistene. Den ville nok ikke ha blitt mindre. Det er opplagt at vi må gå inn for en lettelse, men en kan ikke derved skade de oppgaver og de formål som pengene skal gå til. Så var det Øistein Marthinsen, som mente at tallene ikke ga et riktig bilde. De tall vi har oppgitt er bygget på det prinsipp: den hele gjennomsnittsførtjeneste. En har alltid brukt det prinsipp. Vi brukte det samme ved forrige tariffrevisjon og det har neppe skadet de lavest lønnete arbeidsgrupper. Så var det Lønnsnemnda og Ødegaard i Treindustriarbeiderforbundet. Du fikk jo anledning til å føre konflikt. Jeg tror ikke det resultat ble bedre enn det du fikk i Lønnsnemnda. Eugen Wiik talte om å ro. De som i sin tid var for lønnsstopploven holdt nå på å ro mente han og de ville kanskje en dag også ro når det gjaldt Lønnsnemnda. Hvis vi fortsatt får beholde flertallet så har vi ikke behov for Lønnsnemnda lenger. Vi har hatt mange tilfelle hvor forbundene selv har vært de som har villet gå til Lønnsnemnda og ikke til konflikt. Det er det faktiske forhold i praksis. Når det gjelder de næringer som tjener godt, så tjener de

på samfunnets nød. Jeg vil påstå at 100 £ for fett og de skipsfrakter etc. som betales er svartebørspriser, som medvirker til å fordyre hele det internasjonale varemarked og dermed for prisene i sin alminnelighet. Det er et usunt forhold. Før vi kommer vekk fra de internasjonale svartebørspriser før kommer vi ikke fram.

Votering.

Gunvald Hauges forslag ble enstemmig oversendt sekretariatet. — Ivar Lies forslag ble likeledes enstemmig oversendt sekretariatet. — Ved alternativ votering mellom Thorleif Andresens og sekretariatets innstilling punkt 2, ble sekretariatets innstilling vedtatt mot 13 stemmer, som ble avgitt for Andresens forslag. — Punkt 3 i sekretariatets innstilling ble vedtatt mot 7 stemmer. — Karsten Torkildsens forslag ble vedtatt. — Likeledes ble den redaksjonelle endring i premissene — avsnitt 5 — vedtatt. — (Dette avsnitt fikk følgende ordlyd: En finner det naturlig at en ved gjennomføringen av den utvidede priskontroll knytter denne sammen med sentrale og distriktsvise organer, som må bistå priskontrollen med fastsettelsen av de lønnsutgifter — bygget på gjeldende tariffavtaler — som skal legges til grunn ved fastsettelsen av prisene.)

Ved *navneopprop* ble det stemt over sekretariatets innstilling punkt 1 og Hammerstedts forslag. Sekretariatets forslag ble vedtatt med 108 mot 14 stemmer, som ble avgitt for Hammerstedts.

For sekretariatets innstilling.

Følgende 108 representanter stemte for sekretariatets innstilling, punkt 1: Johs. M. P. Ødegaard, Peder O. Moan, Olav Sletten, Ole Halden, Bjarne Dahlberg, Nils Hovland, Witalis Andersen, Lucie Andresen, K. Hjørnevik, Birger Arnesen, Øistein Marthinsen, Petter Aarsand, Halfdan Wigaard, Fritz Hannestad, Andreas Torp, Bj. Klafstad, Andreas Haugen, Emil Nyhus, N. Heggland, Peder Birkeland, Johan Moksnes, Knut Næss, Annanias Iversen, P. Aasvestad, Nils Madsen, John Wiavegh, Magne A. Schei, Johs. Helle, Bernh. Foss, Ole Hauan, M. Trana, Erling Kiil, Axel Nilsen, E. K. Hansen, Anker Nordtvedt, Olav Varberg, Kristoffer Jakopsen, Helmer Karlsson, Karl Furuskjegg, Hans Karlsen, Sverre Eggen, Bjarne Vatne, Eivind Nilsen, M. Heggstad, Sverre Thon, Rolf Gammeleng, Erling Frogner, Nils Nilsen, Th. Egeland, Johan Karlsen, Klevfoss, Ludvig Johansen, Olav Hindahl jr., Idar Nordstrand, Bendik

Øyan, Idar Hamsås, Gunvald Hauge, Joachim Dahl, Axel Erichsen, Røseth, Klaus Kjelsrud, P. H. Vestad, Anton Andresen, J. Helle, Walther Broe, Olav Bruvik, Hjalmar Romslo, Agnes Simensen, Thormod Halvorsen, Axel Eeg, G. Larsen, Gerhard Olsen, Ludvig Hansen, Jan Johnsen, P. Ødegård, Hustad, Johs. E. Johansen, Grossner Nilsen, Oscar Lauritzen, Gunnar Disenåen, Kr. Gundersen, Martin Haugen, Ole Andersen Kiste, John A. Johnsen, Gerhard Solli, Sev. Kristensen, Olav Adnesen, Bernh. Berntsen, Anker Johansen, Arne Forseth, Per Johansen, Konrad Karlsen, Alf Olsen, Thoralf Albrigtsen, Konrad Nordahl, Gunnar Braathen, I. B. Aase, Elias Volan, Chr. Henriksen, Malfred Bergseth, Hans Hegg, Karsten Torkildsen, Torbjørn Henriksen, Rasmus Rasmussen, Arthur Ruud, Leif S. Olsen, Alfred Ljøner, Edv. Stenklev, Alfred Nilsen.

De 14 representanter som stemte for Hammerstedts forslag var følgende: Malvin Knudsen, Ole Engeli, Einar Olsen, Alf Pettersen, Karl Hammerstedt, Thorleif Andresen, Eugen Wiik, Kristian W. Olsen, Jon Carlsen, Paulus Andersen, Olaf Skramstad, Daniel Abrahamsen, Otter Boberg, Ivar Lie.

Følgende representanter var *fraværende*: Dagfinn Øksnevad, Eivind Engebretsen, Einar Helmersen, Ingvald Haugen, Lars Evensen.

Punkt 4: Endringer i fagorganisasjonens pensjonskasse.

Følgende forslag til lover for den norske fagorganisasjons Pensjonskasse forelå:

§ 1.

Den norsk Fagorganisasjons Pensjonskasse er en av Arbeidernes faglige Landsorganisasjon og de denne tilsluttede forbund garantert kasse, som har til formål å betale pensjoner etter nedenstående regler til tillitsmenn og funksjonærer i fagorganisasjonen og deres etterlatte. Kassen er et selvstendig rettssubjekt med eget styre, egne lover, egen kasse og egne regnskaper. Kassens midler kan bare anvendes til utbetalinger som nærmere angitt nedenfor i disse lover og til dekning av nødvendige administrasjonskostnader for kassen.

§ 2.

Arbeidernes faglige Landsorganisasjons sekretariat er styre for pensjonskassen. Styret tiltres av en representant for de pensjonsforsikrede funksjonærer, valt av og blant disse. Valget foretas for kongressperioden ved skriftlig avstemning. De pensjonsforsikrede funksjonærer velger for samme periode og på samme måte et utvalg på 3 medlemmer, som har i oppdrag å fremkomme med innstilling på styrerepresentant for de pensjonsforsikrede funksjonærer. Innstillingen skal inneholde 3 navn. Første innstilling utsendes av den av styret nedsatte

forberedende pensjonskomité. På samme måte velges 2 varamenn for funksjonærenes styrerepresentant. Valget av funksjonærenes representant foretas umiddelbart etter valg av sekretariatsmedlemmer og er gjeldende for kongressperioden.

Intet medlem av styret kan delta i behandling av en sak som vedrører hans personlige pensjonsforhold, eller hvor han for øvrig etter vanlige regler kan anses inhabil.

Styret forvalter kassens midler etter gjeldende lover og bestemmelser. For at styret skal være beslutningsdyktig, må minst 7 medlemmer være til stede.

Kassens midler settes inn i bank eller anbringes i stats- og hypotekobligasjoner eller andre verdipapirer som forsikringslovgivningen sidestiller med disse ved anbringelse av forsikringsmidler.

Styret utarbeider hvert år innen mars måneds utgang beretning og regnskap for kassens virksomhet i det forløpne år. Pensjonskassens regnskaper revideres av Arbeidernes faglige Landsorganisasjons revisjonskontor. Et eksemplar av styrets beretning og regnskap bilagt med revisjonsinnberetning sendes Sosialdepartementet.

Styrets beretning og regnskap skal være tilgjengelig for de pensjonsforsikrede.

Styret velger et utvalg på 5 medlemmer til å forberede sakene for styret. Funksjonærenes representant er selvskrivet som 5. medlem av utvalget.

§ 3.

Pensjonskassen omfatter funksjonærstillinger og tillitsverv i Arbeidernes faglige Landsorganisasjon og tilsluttede forbund og samorganisasjoner, hvor stillingen er vedkommende funksjonærs hovedverv. For disse er medlemskap i kassen obligatorisk, kfr. § 6. Pensjonskassen omfatter ikke valte eller ansatte tillitsmenn og funksjonærer hvis funksjonstid er av midlertidig art. De av fagforeningene valte tillitsmenn og ansatte funksjonærer fritas for obligatorisk medlemskap i pensjonskassen. Dog har fagforeningene adgang til etter søknad til kassens styre å få fastlønnete tillitsmenn og funksjonærer opptatt som medlemmer så langt disse stillinger er vedkommendes hovedverv. Ved opprettelse av nye stillinger eller lønnete tillitsverv, ved tilmelding av nye organisasjoner, eller hvor det ellers kan foreligge tvil, avgjør pensjonskassens styre hvorvidt en stilling eller et tillitsverv går inn under pensjonskassen. Styrets avgjørelse er ikke gjenstand for anke.

Hvis noen tillitsmenn eller funksjonærer som har sitt medlemskap i orden i pensjonskassen før disse vedtekter trer i kraft, går av med pensjon ved oppnådd alder eller fylte 65 henholdsvis 60 år og ikke har oppnådd 20 års medlemskap i pensjonskassen, er vedkommende organisasjon forpliktet til å innbetale i pensjonskassen premie for det antall år vedkommende mangler på opptjeningen, pluss de 5 pst. av lønnen pr. år som er organisasjonens tilskudd.

Hvis der velges eller ansettes tillitsmenn og funksjonærer som har nådd en alder hvor det ikke kan oppnåes en tjenestetid av 20 år ved fylte 60 henholdsvis 65 år, er den organisasjon som velger eller ansetter disse, på samme måte forpliktet til å innbetale i pensjonskassen premie for det antall år vedkommende mangler på opptjeningen av de i vedtektene bestemte 20 år, pluss 5 pst. av lønnen som er organisasjonens tilskudd til pensjonskassen.

§ 4.

- Kassens medlemmer betaler til pensjonskassen 5 pst. av den lønn de til enhver tid har i organisasjonen, begrenset oppad til *kr. 1 200.00* pr. år heri medregnet dyrtidstillegg. Betaling for overtidarbeid, honorarer eller andre tilfeldige inntekter medregnes ikke som forsikringspliktig lønn.
- Arbeidernes faglige Landsorganisasjon betaler til pensjonskassen et beløp svarende til 5 pst. av den samlede lønn hvorefter det innbetales premie til pensjonskassen.
- Når nye forbund eller foreninger tilsluttes Landsorganisasjonen og dermed kommer inn under pensjonsordningen, betaler disse ved tilmeldingen et engangstilskudd svarende til 20 pst. av det beløp som blir betalt ut til lønninger til forsikringspliktige tillitsmenn og funksjonærer det siste år før tilmeldingen.
Oppretter bestående organisasjoner nye stillinger, betales på tilsvarende måte et engangstilskudd av 20 pst. av årslønnen for den nye stilling inklusiv personlige tillegg og dyrtidstillegg.
- Forbundene er overfor pensjonskassen ansvarlig for at de i forbundet ansatte tillitsmenn og funksjonærer oppfyller sine forpliktelser etter foranstående bestemmelser. På samme måte er Landsorganisasjonen ansvarlig for at denne og samorganisasjonene oppfyller sine forpliktelser overfor pensjonskassen.
Styret kan for øvrig pålegge nye forbund eller foreninger ekstrainnbetalinger dersom det ved forsikringsteknisk beregning ved innmeldingen viser seg at de nye medlemmers pensjonsrettigheter på grunn av alder og tjeneste ikke kan ansees dekket ved innbetalingene til kassen for disse medlemmer.
- Ved ansettelse av tillitsmenn og funksjonærer som er over 45 henholdsvis 40 år og ikke oppnår 20 års tjeneste ved fylte 65 henholdsvis 60 år, etterbetaler vedkommende organisasjon til pensjonskassen den forsikringspremie som skulle vært betalt i de år den ansatte ikke har vært i stillingen i det manglende tidsrom. Premien blir i disse tilfelle å betale etter den lønn som er blitt fastsatt for stillingen i det år ansettelsen finner sted.
Fratrer en tillitsmann eller funksjonær sin stilling etter å ha stått i pensjonskassen i 20 år og ikke oppnådd pensjonsalderen, kan styret mot søknad fra vedkommende fatte beslutning om at medlemmet blir fortsatt stående i pensjonskassen mot å innbetale den premie som gjelder for fortsatt opparbeidelse av rettigheter i pensjonskassen.
- Fratrer en pensjonsforsikret sin stilling i organisasjonen før vedkommende har oppnådd å bli pensjonsberettiget, eller søknad om fortsatt medlemskap ikke er innvilget, får vedkommende tilbakebetalt det innbetalte forsikringsbeløp.
Hvis en pensjonsforsikret etter fratreden gjennom vedtak av styret har fått adgang til fortsatt å stå tilsluttet kassen, beregnes premien på grunnlag av den lønn vedkommende hadde i hans tidligere forsikringspliktige stilling i organisasjonen. Utbetaling av pensjonen beregnes med 60 pst. av den lønn vedkommende tidligere hadde, dog slik at pensjonen begrenses oppad til *kr. 6 500.00* pr. år, jfr. § 8 a.

Hvis et uttrådt medlem på ny trer inn i stilling som går inn under pensjonsordningen, medregnes vedkommendes tidligere beskjeftigelse ikke i den pensjonsbetingede tjenestetid med mindre det tilbakebetalte beløp på ny innbetales i kassen pluss forsikringspremien i den periode vedkommende har stått utenfor pensjonskassen.

§ 5.

Det påhviler organisasjonene gjennom de respektive forbund og Landsorganisasjonen ved hvert års utgang å sende inn til pensjonskassen spesifisert oppgave over ansatte tillitsmenn og funksjonærer med angivelse av navn, alder og lønn for hver enkelt fastlønt tillitsmann og funksjonær, samt hvilken tid vedkommende ble ansatt, og for tillitsmenn som velges, for hvilket tidsrom vedkommende er valt, samt øvrige opplysninger eller erklæringer som pensjonskassens styre måtte forlange. Endringer i de således meddelte oppgaver i årets løp skal meddeles til pensjonskassens styre senest ved utgangen av den måned endringen ble foretatt.

§ 6.

Tillitsmenn eller funksjonærer som er medlemmer av andre godkjente pensjonskasser, kan ikke tas opp som medlemmer av denne kasse.

§ 7.

a. Alderspensjon betales etter følgende regler:

Retten til pensjon inntreffer for mannlige etter fylte 65 år, for kvinnelige etter fylte 60 år.

1. Tillitsmenn og funksjonærer som fratrer sine stillinger etter minst 20 års tjenestetid i fagorganisasjonen og har fylt 65 henholdsvis 60 år, har rett til pensjon. Dog kan en tillitsmann eller funksjonær ved fylte 60 år hvis han har innbetalt premie for 20 års tjenestetid og fratrer sin stilling i organisasjonen, etter søknad få utbetalt pensjon selv om den pensjonsberettigedes alder er fastsatt til 65 år.

2. Er et medlem etter oppnådd pensjonsrett gått over i annen stilling og i denne stilling oppnår en lønn svarende til det pensjonen er fastsatt til, opphører pensjonskassens plikt til å betale pensjon i den tid vedkommende har denne stilling.

b. Fratrer et medlem sin stilling fordi hans arbeidsevne er gått tapt eller er blitt vesentlig nedsatt grunnet sykdom eller invaliditet, kan styret etter søknad fra vedkommende innvilge invalidepensjon etter følgende regler:

1. Invalidepensjonen betales i alminnelighet ikke før invaliditeten har foranlediget minst 1 års arbeidsfravær, dog kan styret i spesielle tilfelle innrømme pensjon fra et tidligere tidspunkt, særlig hvis det er grunn til å anta at der foreligger et nærmere årsaksforhold mellom invaliditeten og tjenesten.

2. Ved søknad om invalidepensjon må medlemmet underkaste seg den legeundersøkelse som styret finner nødvendig, og ellers skaffe de opplysninger som styret anmoder om. Blir invalidepensjon innvilget, plikter den pensjonerte å underkaste seg legekontroll av den lege som styret godkjenner, og så ofte styret forlanger det.

3. Viser det seg ved innhentede lege-erklæringer eller andre opplysninger at det er inntrådt vesentlig forandring i et invalide-

pensjonert medlems arbeidsevne, skal styret ta opp spørsmålet om vedkommendes fortsatte invalidepensjon og dennes eventuelle størrelse til nye behandling. Hvis betingelsene for å yte invalidepensjon ikke lenger er til stede, hører pensjonen opp.

4. Er invaliditeten framkalt forsetlig eller ved grov uaktsomhet av medlemmet, eller inntreffer den innen 2 år etter vedkommendes opptagelse i kassen som følge av sykdom eller svakelighet som forelå og er fortiet ved innmeldelsen, kan styret ikke innvilge invalidepensjon.

c. Enkepensjon betales til gjenlevende ektefelle etter pensjonsforsikrede eller pensjonerte tillitsmenn og funksjonærer etter følgende regler:

1. Vedkommende må ha vært vesentlig forsørget av avdøde.

2. Ekteskapet må være inngått før medlemmet fylte 59 år.

3. Enkepensjonen faller bort hvis den gjenlevende ektefelle inngår nytt ekteskap.

4. Enkepensjonen faller bort hvis gjenlevende ektefelle er eller blir ansatt i stilling med lønn svarende til det pensjonen er fastsatt til.

Når vedkommende fratrer slik stilling, utbetales enkepensjon i henhold til vedtektene.

5. Hvor et medlem har vært skilt og senere gifter seg igjen, avgjøres enkepensjonens fordeling mellom de gjenlevende enker etter de til enhver tid gjeldende lovregler.

d. Barnpensjon betales til barn etter avdøde pensjonsforsikrede eller pensjonerte tillitsmenn og funksjonærer. Barnpensjonen faller bort når barnet fyller 18 år. Med barn menes så vel avdødes egne arveberettigede barn som stedbarn og adoptivbarn når disse er adoptert minst ett år før den pensjonsforsikrede avgikk ved døden.

§ 8.

Pensjonen beregnes på grunnlag av den til enhver tid for vedkommende stilling gjeldende årslønn medregnet personlige tillegg og dyrtidstillegg, og som det gjennomsnittlig har vært betalt innskudd for i de siste 5 år før fraværet.

a. Full alderspensjon etter § 7 a. utgjør 60 pst. av den for stillingen gjeldende lønn, begrenset oppad til kr. 6 500.00 pr. år, dog skal de som ved de nye lovers ikrafttreden har høyere pensjon, beholde denne.

b. Størrelsen av den innvilgede invalidepensjon fastsettes av styret. Den kan ikke settes høyere enn til det beløp vedkommende ville fått i alderspensjon om han var blitt i tjenesten til fylte 65 år henholdsvis 60 år.

Invaliditet som ikke har satt ned søkerens arbeidsevne med minst 1/3, berettiger ikke til invalidepensjon.

c. Enkepensjon betales til gjenlevende ektefelle etter følgende satser:

Har mannen vært helt lønnet i 5 år 25 pst.

Har mannen vært helt lønnet i 10 år 30 pst.

Har mannen vært helt lønnet i 15 år 35 pst.

Har mannen vært helt lønnet i 20 år 40 pst.

d. Barnpensjon betales ut til barnets lovlige verge med en årlig sum av kr. 300.00 for hvert barn, dog ikke over kr. 1 500.00 tilsammen pr. år. Er begge foreldre døde, fordobles disse beløp.

§ 9.

Innskudd i pensjonskassen som er foretatt i henhold til § 4 punkt c., tilbakebetales ikke.

Trer en tillitsmann eller funksjonær midlertidig ut av tjeneste med permisjon, kan vedkommende for et tidsrom av inntil 5 år opprettholde sitt medlemskap i pensjonskassen under forutsetning av at pensjonskassen i permisjonstiden fra medlemmet eller den organisasjon under hvilken vedkommende stilling sorterer, får innbetalt de beløp som er omhandlet i § 4 a. og b.

§ 10.

Hvis en tilmeldt organisasjon uttrer av Arbeidernes faglige Landsorganisasjon, opphører dermed vedkommende organisasjons funksjonærers og tillitsmenns adgang til fortsatt medlemskap i pensjonskassen. Den uttrådte organisasjon er overfor kassen forpliktet til å overta dennes forpliktelser overfor de medlemmer som fremdeles tjenestegjør i den, mot å få overført fra pensjonskassen den for disse medlemmer oppsamlede premiereserve forsikringsteknisk beregnet, på grunnlag fastsatt av styret og godkjent av Sosialdepartementet. Overføringen finner sted så snart pensjonsordningen for den uttreddende organisasjon er brakt i orden ved opprettelse av pensjonskasse, med samme offentlige godkjenning som for denne kasse, eller ved tegning av pensjonsforsikring i godkjent selskap. Hvis en slik pensjonsordning ikke skulle komme i stand, anvendes midlene i pensjonsøyemed til beste for medlemmene slik som kassens styre med Sosialdepartementets samtykke måtte bestemme.

Overfor funksjonærer eller tillitsmenn som før sådan uttredd har fratrådt sin stilling med pensjonsrett, garanterer pensjonskassen deres opparbeidede pensjonsrettigheter mot regress hos den uttreddende organisasjon for den del av pensjonsbeløpet som ikke ansees dekket ved organisasjonens og vedkommende funksjonærers og tillitsmenns innbetalinger, forsikringsteknisk beregnet på grunnlag fastsatt av styret og godkjent av Sosialdepartementet.

§ 11.

I pensjonskassens regnskap skal under status oppføres et forsikringsfond. Differansen mellom inntekter og utgifter for hvert regnskapsår skal avsettes til dette fond inntil det er blitt så stort at det etter forsikringsteknisk beregning gir full dekning for kassens løpende og framtidige forpliktelser. Det tas herunder omsyn også til kassens påregnelige framtidige inntekter. De nærmere regler og grunnlag for forsikringsfondets beregning fastsettes av styret etter innhentet uttalelse fra forsikringsteknisk sakkyndig.

Etter at avsetning er foretatt til forsikringsfondet i så stor utstrekning at det er kommet opp i sitt fulle forsikringstekniske beløp, skal overskytende beløp avsettes til et reservefond. Hvis reservefondet overstiger 7 pst. av forsikringsfondet, skal det nærmere undersøkes om innbetalingene til kassen kan nedsettes.

Forsikringsteknisk underskudd i kassen dekkes av reservefondet. Kassen skal være underlagt forsikringsteknisk kontroll. Minst hvert 5. år skal kassens økonomiske stilling undersøkes av forsikringsteknisk sakkyndig. Hvis en eller flere slike undersøkelser gir grunn til å anta at det økonomiske grunnlag for kassen er for svakt, skal styret ta opp

til overveielse hvilke foranstaltninger som bør tas, og fremme forslag herom til Arbeidernes faglige Landsorganisasjons representantskap.

Landsorganisasjonen og de tilsluttede forbund garanterer i fellesskap at innbetalingene til pensjonskassen til enhver tid skal ligge minst 25 pst. over kassens samlede utbetalinger. Blir slik garanti effektiv, innbetales beløpet til pensjonskassen beregnet med en ensartet prosent-sats av hva hver enkelt organisasjon utbetaler i lønninger vedkom-mende år.

§ 12.

Twister oppstått i forbindelse med disse lover kan ikke innbringes for de alminnelige domstoler.

- Et medlem eller en av de organisasjoner hvis tillitsmenn og funksjonærer omfattes av pensjonsordningen, som er misfornøyd med vedtak truffet av pensjonskassens styre, kan innanke vedtaket for pensjonskassens ankenemnd hvis vedtaket antas stridende mot disse lover eller mot annen gjeldende rett.

Anke må finne sted innen 6 uker etter at vedkommende har fått beskjed om vedtaket og adgangen til å anke.

- Ankenemnda består av 3 medlemmer. Ett medlem oppnevnes av Arbeidernes faglige Landsorganisasjons representantskap, ett medlem oppnevnes blant pensjonskassens medlemmer av den som anker, og ett medlem oppnevnes av Arbeidsrettens formann, dette medlem skal være formann i nemnda. Ingen av pensjonskassens styresmedlemmer kan oppnevnes som medlemmer av ankenemnda. Representantskapets oppnevning foretas for 2 år adgangen. Samtidig oppnevnes varamann.
- Ankenemndas avgjørelse er endelig. Nemnda skal begrunne sine avgjørelser. De interesserte parter skal gis adgang til å uttale seg før avgjørelsen.

§ 13.

Eventuelle endringer i disse lover kan foretas av Arbeidernes faglige Landsorganisasjons representantskap med forbehold av offentlig godkjenning.

Kassens medlemmer er forpliktet til å finne seg i slike endringer i pensjonsordningen som måtte følge av eventuelle framtidige lovendringer. De nye lover gjøres gjeldende fra 1. januar 1948. Fra samme tid oppheves de någjeldende lover.

§ 14.

Må kassen likvideres, skal kassens midler etter at omkostningene ved likvidasjonen er dekket, komme kassens pensjonister og øvrige pensjonsberettigede funksjonærer og tillitsmenn og deres etterlatte til gode.

De nærmere regler for likvidasjonen skal fastsettes av Arbeidernes faglige Landsorganisasjons representantskap etter forholdene på den tid likvidasjonen finner sted. Forslag til slike regler skal utarbeides av kassens styre etter innhentet uttalelse fra forsikringsteknisk sakkyndig. Reglene må for å bli gyldige ha sådan stadfestelse som kassens godkjenning måtte forutsette.

Pensjonsutvalgets medlemmer Ragna Karlsen og Gunvald Gunder-sen foreslår inntatt som nytt punkt d. i § 7:

De samme regler som for enkepensjon skal gjelde tilsvarende for etterlevende mannlige ektefeller hvis de på grunn av uhelbredelig sykdom har vært helt forsørget av avdøde, og ekteskapet har vært inngått før noen av ektefellene har fylt 50 år.

Det nåværende punkt d. i § 7 får nytt punkt e.

Dirigenten (Torbjørn Henriksen): Som representantene erindrer ble saka utsatt på forrige representantskapsmøte for bl. a. å behandles av forbundsstyrene. En komité har behandlet saken og foreslår det nye forslag til lover for pensjonskassen godkjent med følgende endringer:

Ad § 2.

I 3. avsnitt endres tallet 7 til 10.

6. avsnitt endres til:

«Styrets beretning og regnskap sendes de pensjonsforsikrede og de organisasjoner som garanterer kassen.»

Ad § 3.

2. avsnitt endres til:

«Hvis noen tillitsmann eller funksjonær, som har sitt medlemsskap i orden i pensjonskassen før disse vedtekter trer i kraft, går av med pensjon og ikke har oppnådd 20 års medlemsskap i pensjonskassen, er vedkommende organisasjon forpliktet til å innbetale i pensjonskassen premie for det antall år vedkommende mangler på opptjeningen + 5 pst. av lønnen pr. år som er organisasjonens tilskudd.»

Ad § 4.

2. avsnitt i pkt. e. endres til:

«Fratrer en tillitsmann eller funksjonær sin stilling etter å ha stått i pensjonskassen i 20 år og ikke har fylt 60 år, kan styret mot søknad fra vedkommende fatte vedtak om at medlemmet fortsatt blir stående i pensjonskassen mot å innbetale den premie som gjelder for fortsatt opparbeidelse av rettigheter i kassen.»

Ad § 6.

Denne paragraf tilføyes:

«Styret kan dog i særlige tilfelle dispensere fra denne bestemmelse.»

Ad § 7.

Pkt. a. og pkt. l. endres til:

a. Alderspensjon betales etter følgende regler:

- «Retten til pensjon inntreffer for mannlige i alminnelighet etter fylte 65 år, for kvinnelige etter fylte 60 år.
  1. Tillitsmenn og funksjonærer som fratrer sine stillinger etter minst 20 års tjenestetid i fagorganisasjonen og har fylt 65 år, henholdsvis 60 år, har rett til pensjon. Dog kan en tillitsmann eller funksjonær ved fylte 60 år, hvis han har innbetalt premie for 20 års tjenestetid og fratrer sin stilling i organisasjonen, få utbetalt pensjon.»
- Som nytt pkt. d. inntas:

«De samme regler som for enkepensjon skal gjelde tilsvarende for etterlevende mannlige ektefeller hvis de på grunn av uhelbredelig sykdom har vært helt forsørget av avdøde, og ekteskapet har vært inngått før noen av ektefellene har fylt 50 år.»

Det nåværende pkt. d. blir pkt. e.

Ad § 8.

Innledningen i denne paragraf endres til:

«Pensjonen beregnes på grunnlag av den til enhver tid for vedkommende stilling gjeldende årslønn, medregnet personlige tillegg og dyrtidstillegg.

Pkt. b. i samme paragraf endres til:

«Størrelsen av den innvilgede invalidepensjon fastsettes av styret. Den kan ikke settes høyere enn til det beløp medlemmet ville fått i alderspensjon om vedkommende var blitt i tjenesten til oppnådd full pensjonsrett.»

Ad § 11.

Siste avsnitt endres til:

«Landsorganisasjonen og de tilsluttede forbund garanterer i fellesskap at innbetalingene til pensjonskassen til enhver tid inntil fondet er blitt tilstrekkelig stort, skal ligge minst 25 pst. over kassens samlede utbetalinger. Blir slik garanti effektiv, innbetales beløpet til pensjonskassen, beregnet etter en ensartet prosentsats av hva hver enkelt organisasjon utbetaler i lønninger vedkommende år.»

Fra forbundene forelå følgende forslag som gjengis nedenfor:

Fra Norsk Arbeidsmannsforbund forelå følgende merknader:

Ad § 3.

Vi henstiller om at nevnte paragraf gis sådan ordlyd at der gis adgang til å fratre ved fylte 60 år med full pensjon, samt at medlemskapet i pensjonskassen for å oppnå full pensjon settes til 15 år istedenfor som foreslått 20 år.

Ad § 8.

I paragrafens første ledd foreslåes at pensjonens størrelse skal beregnes på basis av det som gjennomsnittlig har vært vedkommendes lønn i de siste 5 år før fratretrædelsen. Vi henstiller om at bestemmelsen blir bibeholdt som nå at pensjonen beregnes av den lønn vedkommende tillitsmann eller funksjonær har ved fratretrædelsen, og reguleres på basis av den lønn som til enhver tid er gjeldende for vedkommendes stilling.

Ad § 11.

I de første år kan en vel regne med at det blir vanskelig for pensjonskassen å få så store innbetalinger at det til enhver tid sikrer kassen minst 25 pst. over kassens samlede utgifter. Landsorganisasjonen og forbundene må regne med at de her får et årlig ekstra tilskudd til pensjonskassen. Når man samtidig må ta i betraktning at Landsorganisasjonen og forbundene får en øket utgift til pensjonskassen ved at der

skal betales 5 pst. av den samlede lønn som organisasjonen betaler til tillitsmenn og funksjonærer, finner vi at de foreslåtte 25 pst. bør reduseres.

Ad § 13.

Etter vår oppfatning bør siste ledd i det første forslag (det trykte) medtas i de endelige regler.

Norsk Bekledningsarbeiderforbund kom med følgende forslag:

§ 3, 2. avsnitt endres til:

20 års medlemskap	60 %
19 « —	57 %
18 « —	54 %
17 « —	51 %
16 « —	48 %
15 « —	45 %
14 « —	42 %
13 « —	39 %
12 « —	36 %
11 « —	33 %
10 « —	30 %

Fratrer et medlem pensjonskassen uten å ha oppnådd 10 års medlemskap, får vedkommende sitt innskudd tilbakebetalt.

§ 3, 3. avsnitt *utgår*.

§ 4, punkt e 1. avsnitt *utgår*.

§ 4, punkt f 2. avsnitt: «kr. 6 500.00» endres til *kr. 6 000.00*.

Utvalget er enn videre enig i *mindretallets* forslag til nytt punkt d. i § 7. Som en følge herav endres ordet «mannen» i § 8 punkt c. til «den pensjonsberettigede».

Norsk Elektriker- og Kraftstasjonsforbund foreslo følgende endringer:

Til § 2, 1. avsnitt:

Pensjonskassens styre tiltres også av en representant for de pensjonsforsikrede tillitsmenn valt av og blant disse. Avsnittet omredigeres i overensstemmelse hermed.

§ 3, 1. avsnitt.

Prinsipielt.

Fagforeningenes tillitsmenn og funksjonærer fritas ikke for obligatorisk medlemskap, og de to setninger herom *utgår*.

Subsidiært.

Der gis disse tillitsmenn og funksjonærer adgang til å søke om medlemskap, og ordet «fagforeningene» i 4. linje nedenfra byttes med «disse tillitsmenn og funksjonærer».

Til § 4 a.:

Medlemmenes innskudd forhøyes fra 5 pst. til 7 pst. av lønnen uten begrensningen på kr. 12 000.00.

Til § 4 f.:

Begrensningen av pensjonen oppad til kr. 6 500.00 *utgår*.

Til § 6:

Her foreslås tilføyet: «Unntakene fra denne bestemmelse kan skje etter forhandling med og godkjenning av pensjonskassens styre»

Til § 7:

a 2. Denne bestemmelse omredigeres slik at det bare blir adgang til å ha en inntekt som svarer til 40 pst. av pensjonsbeløpet.

e 4. Samme bestemmelse som foran.

Til slutt tilføyes som gjeldende for hele paragrafen: Opptjenings-tiden i denne paragraf gjelder bare for medlemmer som inntre i pensjonskassen etter den 31. desember 1947. For de øvrige gjelder tidligere opptjeningsvilkår.

Til § 8 a.:

Begrensningen av pensjonen oppad til kr. 6 500.00 pr. år *utgår*.

Til § 11:

Garantiforpliktelsen i siste avsnitt finner vårt forbund meget betenkelig. For å minske risikoen har vi foreslått forhøyelse av pensjonsinnskuddet i § 4. Vi tillater oss også å foreslå at kassen aktuarberegnes og forelegges første kongress til endelig avgjørelse.

Til § 13:

Eventuelle endringer i disse lover kan *bare* foretas osv. Dissensen fra Ragna Karlsen og G. Gundersen tiltres.

Norsk Formerforbund foreslo følgende endring:

«Fagorganisasjonens pensjonskasse fortsetter sin virksomhet etter de någjeldende lover.

Saken vedrørende de nye lover for Fagorganisasjonens pensjonskasse utsettes og forelegges medlemmene og avgjøres på første kongress.»

Norsk Gullsmedarbeiderforb. foreslo følgende endringer:

Ad § 3.

Vi henstiller om at denne paragraf gis sådan ordlyd at der gis adgang til å fratre ved fylte 60 år med full pensjon, samt at medlemskapet i pensjonskassen for å oppnå full pensjon settes til 15 år istedenfor som foreslått 20 år.

Ad § 8.

I paragrafens 1. ledd foreslås at pensjonens størrelse skal beregnes på basis av den gjennomsnittlige lønn som vedkommende har hatt de siste 5 år før fratredelsen. Vi henstiller om at bestemmelsen blir bibeholdt som nå, at pensjonen beregnes av den lønn vedkommende tillitsmann eller funksjonær har ved fratredelsen, og reguleres på basis av den lønn som til enhver tid er gjeldende for vedkommende stilling.

Ad § 11.

I de første år kan en vel regne med at det blir vanskelig for pensjonskassen å få så store inntekter at det til enhver tid kan sikre kassen 25 pst. over kassens samlede utgifter. Landsorganisasjonen og forbundene må regne med at de her får et årlig ekstratilskudd til pensjonskassen.

Når man samtidig må ta i betraktning at Landsorganisasjonen og forbundene får en øket utgift til pensjonskassen ved at det skal betales 5 pst. av den samlede lønn som organisasjonen betaler tillitsmennene, finner vi at de foreslåtte 25 pst. bør reduseres.

Ad § 13.

Etter vår oppfatning kan ikke ny forandring i loven ha tilbakevirkende kraft, men at det i siste ledd i det første forslag (det trykte) medtas i de endelige lover.

Norges Handels- og Kontorfunksjonærers Forbund ved funksjonærgruppen foreslo følgende:

§ 7 a, 1 tilføyes:

På samme betingelse kan et kvinnelig medlem om hun ønsker, etter søknad få utbetalt pensjon 5 år før pensjonsalderen er nådd.

§ 7 b:

Fratrer et medlem sin stilling fordi hans arbeidsevne er gått tapt eller er blitt vesentlig nedsatt grunnet sykdom eller invaliditet, kan .... ordet *kan* byttes med ordet *skal*.

§ 7 c 5:

Som nytt punkt d. foreslås inntatt: «De samme regler som for enkepensjon skal gjelde tilsvarende for etterlevende mannlige ektefeller, hvis de på grunn av uheldelig sykdom har vært helt forsørget av avdøde, og ekteskapet har vært inngått før noen av ektefellene har fylt 50 år.»

§ 8 d.

Som nytt punkt d. foreslås: «Barnepensjon betales ut til barnets lovlige verge og beregnes prosentvis på grunnlag av den til enhver tid gjeldende maksimumspensjon (kfr. punkt a.) etter følgende skala:

1 barn 10 pst., 2 barn 18 pst., 3 barn 25 pst., 4 barn 30 pst., 5 barn 35 pst. Er begge foreldre døde, fordobles disse satser.»

Norsk Kjøttindustriarbeiderforbund foreslo:

Tjenestetiden fastsettes til 15 år (§ 3).

Vårt forbundsstyre mener dog at denne forandring kun kan gjøres gjeldende for dem som blir medlemmer av kassen etter de nye lovers ikrafttreden, og at de som er medlemmer av kassen før denne lovforandring, bør få sitt pensjonsgrunnlag beregnet etter de gamle lovers bestemmelser.

Videre kan ikke forbundsstyret være enig i at forbundet blir forpliktet til å innbetale premie for de manglende opptjeningsår, da man ser det slik at den i lovutkastet foreslåtte garanti fra Landsorganisasjonen og forbundene gir dekning for dette.

Norsk Kommuneforbund foreslo:

«De tillitsmenn og funksjonærer som er medlemmer av pensjonskassen på det tidspunkt de nye vedtekter trer i kraft, gis hver især ad-

gang til å velge om de vil gå over på de nye vedtekter eller bli stående på de gamle.

Skriftlig frasagn om valg av vedtekt må innleveres til pensjonskassens styre innen en måned regnet fra det tidspunkt de nye vedtekter trer i kraft. Hvis frasagn ikke foreligger innen utløpet av den fastsatte frist, blir vedkommende medlem å henføre til de nye vedtekter.»

Norsk Litografisk og Kjemigrafisk Forbund foreslo:

§ 3:

2. avsnitt gis følgende ordlyd: Hvis tillitsmann eller funksjonærer som går av med pensjon etter fylte 60 år, ikke har oppnådd 20 års medlemskap i pensjonskassen, er vedkommende organisasjon forpliktet til å innbetale i pensjonskassen premie for det antall år vedkommende ved fratreddelsen mangler på opptjeningstiden, + 5 pst. av lønnen pr. år, som er organisasjonens tilskudd.

Siste avsnitt i § 3 utgår.

§ 4.

I samsvar med forandringen i § 3 utgår punkt e. i § 4.

§ 7.

Punkt a. i § 7 får denne ordlyd:

Retten til pensjon inntreffer etter fylte 60 år.

Er et medlem etter oppnådd pensjonsrett gått over i annen stilling og i denne stilling oppnår en lønn svarende til det pensjonen er fastsatt til, opphører pensjonskassens plikt til å betale pensjon i den tid vedkommende har denne stilling.

Norsk Nærings- og Nytelsesmiddelarbeiderforbund foreslo:

Forbundet mener at de som var medlemmer av kassen før 1. januar 1948, ikke kan berøres av de nye lover. Forbundet mener videre at de nye lover som forringer en gang opparbeidede rettigheter, ikke kan gis tilbakevirkende kraft.

Pensjonsalderen kan forbundsstyret tiltre at den forhøyes til 65 år resp. 60 år. Medlemskapet fastsettes til 15 år. Forbundsstyret kan ikke tiltre lovutkastet når det gjelder at forbundet skal betale inn til pensjonskassen den fastsatte innskuddspremie + 5 pst. for de mellomliggende år for en pensjonsberettiget som etter fylt aldersgrense ikke har langt nok medlemskap i pensjonskassen. Dette mener forbundsstyret er dekket av bestemmelsen i de nye lover om at Landsorganisasjonen og forbundene garanterer for at kassens inntekter til enhver tid skal ligge 25 pst. over det årlige utbetalte beløp.

Videre var forbundsstyret av den oppfatning at 25 pst. er for stor garantium, og foreslår at det settes til 10 pst.

Norsk Skog- og Landarbeiderforbund foreslo:

Aldersgrensen for så vel mannlige som kvinnelige tillitsmenn og funksjonærer for retten til pensjon blir fastsatt til 60 år.

Videre bør retten til pensjon inntre etter 15 års tjenestetid.

Forretningsutvalget er enn videre sympatisk innstilt for funksjonærenes forslag om at hvor hustruen er forsørger grunnet ektefellens 100 prosent invaliditet, gjelder reglene for utbetaling av pensjon til den

etterlatte ektefelle under forutsetning av at ekteskapet ble inngått før fylte 50 år.

Hvis foran nevnte forandringer kan antas å medføre en forskyvning med hensyn til pensjonskassens evne til å fylle sine økonomiske forpliktelser, blir ytelsene til denne å revidere i henhold hertil.

Norsk Sjømannsforbund foreslo:

§ 7:

Forandres til: «Retten til pensjon for menn så vel som kvinner inntreffer etter fylte 60 år og etter 15 års tjenestetid i fagorganisasjonen.»

De øvrige paragrafer rettes i overensstemmelse hermed, således at 15 års tjenestetid i fagorganisasjonen inntreffer istedenfor bestemmelsen om 20 år som foreslått.

Norsk Skinn- og Lærarbeiderforbund foreslo:

Pensjonsalderen 65 år er for høy, og mener 60 år må være den rette pensjonsalder, og den må være lik for begge kjønn. Foreslår 15 år som opptjeningsstid, og som følge herav må der i samtlige paragrafer som omhandler pensjonsalderen og opptjeningsstiden, forandres fra 65 til 60 og fra 20 til 15 år.

Den prosentvise utbetaling i henhold til § 8 punkt c. forandres slik: 5 år 25 pst., 10 år 35 pst., 15 år 40 pst., 20 år utgår.

Videre går vi ut fra at siste linje i § 3, 2. og 3. avsnitt der omhandler tilskudd på 5 pst. for organisasjonen, er feil oppført i og med at dette tilskudd er sløyfet i § 4 punkt b. i det samarbeidede forslag der omhandler innbetaling. Skulle så ikke være tilfelle, mener vi at det må sløyfes, da det ellers ikke er i samsvar med innbetalingsbestemmelsene i lovens § 4.

Siste avsnitt i § 11, der omhandler garantibestemmelser om tilskudd i tilfelle inntekten ikke overstiger minst 25 pst. over utgiften, forandres til 15 pst.

Norsk Tekstilarbeiderforbund foreslo :

Tilskuddet økes til 10 pst. slik at det samlede innskudd blir 15 pst. istedenfor 20 pst.

§ 4 punkt f. forandres til 90 pst. istedenfor 60 pst., idet 40 pst. fra-drag må sies å være for meget.

§ 4 punkt f. samt § 8 punkt a. Begrensningen på kr. 6 000.00 sløyfes, da en ingen garanti har for stigning i prisnivået.

For øvrig anbefales at der i § 7 punkt 1 og følgende om invalide-pensjon inntas bestemmelser om at en tillitsmann som fratrer på grunn av misligheter, ikke kan bevilges pensjon, men kommer inn under bestemmelsene om tilbakebetaling av innskuddet.

Norsk Transportarbeiderforbund foreslo:

Etter utkastet vil medlemskap i kassen bli obligatorisk for tillitsmenn og funksjonærer i Landsorganisasjonen, forbundene og samorganisasjonene når arbeidet i organisasjonen er vedkommendes hovedyrke.

Når det gjelder tillitsmenn og funksjonærer i de enkelte fagforeninger som står i samme stilling, blir det derimot stilt fritt for vedkommende forening å avgjøre hvorvidt disse skal tilmeldes pensjonskassen.

Forbundet finner dette uriktig, da dette lett kan føre til at disse funksjonærer og tillitsmenn ikke får nytte godt av pensjonskassen på grunn av mer eller mindre berettigede økonomiske hensyn.

Det er foreslått innført en opptjeningsstid for rett til pensjon på 20 år.

Den opprinnelige forutsetning ved opprettelsen av pensjonskassen var at opptjeningsstiden skulle være 10 år, og det nye utkast er derfor et brudd på disse forutsetninger. Bortsett fra dette mener forbundsstyret at 20 års opptjeningsstid er for lang tid, bl. a. fordi det nødvendigvis særbestemmelser for tillitsmenn og funksjonærer som ikke kan oppnå så lang tjenestetid fra ansettelsen til pensjonsalderen inntreffer. Det er med henblik på slike tilfelle foreslått bestemmelser om etterbetaling av pensjonspremien for den manglende tid ved vedkommende organisasjon. En slik plikt til etterbetaling er ikke å anbefale, da organisasjonene lett kan vike tilbake for å påta seg slike økonomiske forpliktelser og av den grunn kommer til å ta andre hensyn ved valg av tillitsmenn enn til vedkommende kvalifikasjoner for stillingen.

Forbundsstyret mener at en øking av premien er å foretrekke framfor forlengelse av opptjeningsstiden.

Forbundsstyret finner at saken er av så stor viktighet at man ikke er enig i at den avgjøres med bindende virkning av representantskapet. En vil derfor foreslå at forslaget undergis ny behandling og forelegges førstkommande fagkongress til endelig avgjørelse.

Norsk Treindustriarbeiderforbund foreslo:

§ 2, 3. avsnitt forandres 7 medlemmer til 9 medlemmer.

§ 2, nest siste avsnitt forandres til følgende:

«Styrets beretning og regnskap sendes forbundene og skal være tilgjengelig for pensjonistene.»

§ 3, nest siste avsnitt går ut. I stedet settes:

«Berettiget til pensjon er:

A. Tillitsmenn og funksjonærer som har fylt 60 år, og som har vært helt lønnet i Landsorganisasjonen, samorganisasjonene og forbundene i minst 15 år. Dog kan tillitsmenn og funksjonærer som på grunn av sykdom eller invaliditet må fratre sin stilling før og ikke kan oppnå annet lønnet etter, få pensjon. Størrelsen fastsettes i de tilfelle av sekretariatet.»

Siste avsnitt forandres til følgende og settes som punkt

«B. Hvis det etter 1. januar 1948 velges eller ansettes tillitsmenn og funksjonærer som har nådd en alder hvor det ikke kan oppnås en tjenestetid av 15 år ved fylte 60 år, er den organisasjon som velger eller ansetter disse, forpliktet til å innbetale i pensjonskassen premie for det antall år vedkommende mangler på opptjeningen av de i vedtektene bestemte 15 år + 5 pst. av lønnen, som er organisasjonens tilskudd til pensjonskassen.»

§ 4. I første linje under punkt A forandres 5 pst. til 8 pst.

Punkt E første avsnitt forandres til:

«Ved ansettelse av tillitsmenn og funksjonærer som er over 45 år og ikke oppnår 15 års tjeneste ved fylte 60 år, etterbetaler vedkommende organisasjon til pensjonskassen den forsikringspremie som skulle vært betalt i de år den ansatte ikke har vært i stillingen i det manglende tids-

rom. Premien blir i disse tilfelle å betale etter den lønn som er blitt fastsatt for stillingen i det år ansettelsen fant sted.»

I punkt f. siste avsnitt utgår følgende:

«+ forsikringspremien i den periode vedkommende har stått utenfor pensjonskassen.»

§ 7 punkt A. forandres til:

«A. Alderspensjon betales etter følgende regler:

Retten til pensjon inntreffer etter fylte 60 år.

1. Tillitsmenn og funksjonærer som fratrer sine stillinger etter minst 15 års tjenestetid i fagorganisasjonen og har fylt 60 år, har rett til pensjon.»

Resten av punkt 1. går ut som overflødig, hvis ovenstående vedtas.

2. Som L.O.s forslag.

Forbundsstyret erklærte seg enig i Ragna Karlsens og G. Gundersens forslag.

§ 8. I innledningen utgår følgende: «og som det gjennomsnittlig har vært betalt innskudd for i de siste 5 år før fratredelsen.

A. Følgende utgår: «dog skal de som ved de nye lovers ikrafttreden har høyere pensjon, beholde denne».

B. Utgår følgende: «65 år henholdsvis».

§ 9. Følgende går ut: «Innskuddet i pensjonskassen som er foretatt i henhold til § 4 punkt c., tilbakebetales ikke.»

§ 10. Forandres til: «Hvis en tilmeldt organisasjon uttrer av Arbeidernes faglige Landsorganisasjon, opphører dermed vedkommende organisasjons funksjonærers og tillitsmenns adgang til fortsatt medlemskap i pensjonskassen. De innbetalte innskudd utbetales til de uttrådte medlemmer av pensjonskassen.»

Det øvrige av L.O.s forslag går ut.

§ 13 første avsnitt forandres til: «Eventuelle endringer i disse lover kan foretas av Arbeidernes faglige Landsorganisasjons kongress — og eventuelt etter beslutning av denne av representantskapet — med forbehold av offentlig godkjenning.»

§ 14 annet avsnitt annen linje forandres ordet «representantskap» til «kongress».

Emil Nyhus foreslo:

Saken vedr. de nye lover for pensjonskassen utsettes og forelegges medlemmene og avgjøres på første kongress.

Dirigenten: Jeg vil sterkt henstille til representantskapet om nå å gå til realitetsbehandling av saken.

Emil Nyhus: Da vi behandlet denne sak i vårt styre fant vi den så viktig og at endringene var så store at saken bør gå til medlemmene. Vi mener det ikke er riktig at representantskapet, hvor så mange omfattes av denne kasse, avgjør dette.

Konrad Nordahl: Jeg vil advare mot at saken ytterligere utsettes. Den var oppe i et av de to siste representantskaps-

møter før landet ble okkupert. Men ble da utsatt og den ble utsatt på representantskapsmøtet i august. Saken har vært ute til uravstemning og det er vedtatt at endringer i vedtektene skal representantskapet avgjøre og ikke kongressen.

Bernh. Berntsen: Vi har 3 grupper som er interessert i denne kasse. De som allerede står der og de som kommer i forbundene heretter og så har vi de som lønnes av fagforeningene. De skal stilles fritt og det mener jeg er galt. Jeg er enig i at saken utsettes, hvis den behandles av en engere komité og forelegges neste representantskapsmøte.

I. B. Aase: Nyhus har en merkelig innstilling når det gjelder denne pensjonskasse. På det felles forbundsstyremøte hvor en behandlet saken var også Nyhus fremme. Ved uravstemningen ble det med 24 412 mot 9 988 stemmer vedtatt at endringer kunne foretas.

Emil Nyhus endret sitt forslag til at saken ble behandlet på ny av komitéen.

Bernh. Berntsen: Det komitéen da må gjøre er å søke å få likestilling, slik at fagforeningenes lønnede tillitsmenn også blir med. Med denne motivering foreslår jeg saken utsatt.

Konrad Nordahl: Det er sikkert ingen som er i mot at også fastlønnede tillitsmenn i fagforeningene blir med, men en behøver ikke derfor utsette saken.

Bj. Klafstad: Jeg har stelt en del med pensjonskasser i det siste. Vårt forbund har foreslått at medlemmenes innskudd forhøyes fra 5 til 7 pst. av lønnen uten begrensningen på kr. 12 000.00. Vi har på slump foreslått 7 pst. Kassen er ikke aktuarberegnet. Det må derfor være riktig å utsette saken til kassen er aktuarberegnet.

Votering: Nyhus' forslag ble forkastet mot 28 stemmer.

Besluttet å ta middag til klokken 14.30. — Møtet hevet.

Ettermiddagsmøtet fredag den 28. november.

Dirigent: Torbjørn Henriksen.

Møtet ble satt klokken 14.30. — Protokollen fra formiddagsmøtet referertes og godkjentes uten bemerkninger.

Fortsatt behandling av Fagorganisasjonens pensjonskasse.

Dirigenten: Det er så at en før middag manglet en del dokumenter vedr. pensjonskassen. I denne sak foreligger nå: 1. Lover for Den norske fagorganisasjons pensjonskasse på 12

sider. Det er dette som er omsendt forbundene til behandling. Det dokument som slutter seg til dette er: det dokument som har som tittel: Pensjonskassen og begynner med: Fra Norsk Arbeidsmannsforbund foreligger osv. og som nr. 3: Komiteéns forslag til endringer og som er datert 22. november 1947. Det første og siste dokument må sees i korrespondanse med hinannen. Behandlingen vil nå bli den at vi tar paragraf for paragraf og vi vil foreslå at taletiden settes til 5 og 2 minutter.

Ingen ytret seg derimot.

§ 1.

Her forelå det ingen endringsforslag og paragrafen ble vedtatt tenstemmig.

§ 2.

Ble vedtatt med de endringer som var foreslått av komiteén.

§ 3.

Malvin Knudsen foreslo: § 3, siste avsnitt: «Hvis det velges eller ansettes tillitsmenn og funksjonærer som har nådd en alder hvor det ikke kan oppnåes en tjenestetid av 10 år ved fylte 60 år, skal vedkommende forbund eller Landsorganisasjonen utrede den til enhver tid gjeldende premie som vedkommende ansatte mangler på opptjeningstiden av de av vedtektene bestemte 10 år. Vedkommende medlem etterbetaler på samme måte 5 pst. til pensjonskassen.»

P. Ødegård: Det er en vidtgående forandring som foreslås i denne paragraf. Det betyr at alle forbund må etterbetale for de tillitsmenn som ikke kommer til å virke i 10 år framover. Det vil påføre forbundene store ekstraavgifter. I vårt forslag har vi forandret de pensjonsberettigedes tilskudd fra 5 til 8 pst., derved vil kassens stilling bedres. Det er å gå for vidt å søke å bringe kassen opp i løpet av noen år, for senere å nedsette premien. Det er ikke rettfærdig overfor de som i dag er tillitsmenn. Jeg opptar Treindustriarbeiderforbundets forslag.

Karl Furuskjegg: Det er 3 punkter jeg har imot. For det første at en skal forhøye aldersgrensen fra 60 til 65 år. Det andre er opptjeningstiden. En har hatt 10 år. En kan si det er lavt, men de som la opp lovene i sin tid var oppmerksom på det. Det er som regel tilårskomne folk som blir tillitsmenn. Nå er jeg ikke imot en øking, men å gå helt opp til 20 år virker panikkartet. Jeg synes også at det er galt å ta 25 prosent. 10 prosent

må være tilstrekkelig. Kommuneforbundet har et forslag på side 8 som under alle omstendigheter bør vedtas.

Johs. M. P. Ødegård opptok Arbeidsmannsforbundets forslag under denne paragraf.

Bj. Klafstad: Det gjelder første avsnitt i § 3 vedrørende tillitsmenn i foreningene. En fant at det var helt uriktig å stille de i en særstilling. De har samme krav til pensjonskassen som forbundenes tillitsmenn. Jeg vil oppta vårt prinsipielle forslag, og blir det ikke vedtatt, så opptar jeg det subsidiaire. Forslagene var følgende:

Prinsipielt: «Fagforeningenes tillitsmenn og funksjonærer fritas ikke for obligatorisk medlemskap, og de to setninger herom utgår.»

Subsidiært: «Ordet «fagforeningene» i 4. linje nedenfra byttes med «disse tillitsmenn og funksjonærer.»

Peder Birkeland foreslo:

«Medlemskap i en slik stilling kan ikke trekkes tilbake av en forening om den funksjonær som ved innmeldelse av stillingen skulle slutte i denne uten at stillingen inndras.

P. Mentsen: En må være klar over at alle endringsforslag her tar sikte på at kassen skal yte mer. Derfor har en ment at det måtte settes 20 år. Nå må en ikke blande de to ting, aldersgrense og antall år, sammen. De eneste positive forslag som er innsendt, er de som er kommet fra Treindustriarbeiderforbundet og Elektrikerforbundet, som i og med utvidelse også foreslår en utvidelse av premien. En må være oppmerksom på at de organisasjoner som garanterer kassen, L.O. og forbundene, må innbetale det beløp som en tillitsmann mangler av år når han går av som tillitsmann. Når det gjelder tillitsmenn i foreningene så velger en ofte disse for 1 år. Vi må sørge for at det er dekning i kassen. Blir pensjonstiden nedsatt med 5 år må en innbetale mer fra forbundene. En må ha alle disse ting klart for seg. En må sikre kassens stilling. Selv med det foreliggende forslag så er ikke kassens stilling tilfredsstillende.

P. Ødgebraad foreslo:

«§ 3, nest siste avsnitt går ut. I stedet settes: Berettiget til pensjon er:

- A. Tillitsmenn og funksjonærer som har fylt 60 år og som har vært helt lønnet i Landsorganisasjonen, samorganisasjonene og forbundene i minst 15 år. Dog kan tillitsmenn og funk-

sjonærer, som på grunn av sykdom eller invaliditet må fra-
tre sin stilling før og ikke kan oppnå annet lønnetterv,
få pensjon. Størrelsen fastsettes i de tilfelle av sekreta-
riatet.»

Siste avsnitt forandres til følgende og settes som punkt

- B. Hvis det etter 1. januar 1948 velges eller ansettes tillitsmenn
og funksjonærer som har nådd en alder hvor det ikke kan
oppnås en tjenestetid av 15 år ved fylte 60 år, er den orga-
nisasjon som velger eller ansetter disse forpliktet til å inn-
betale i pensjonskassen premie for det antall år vedkom-
mende mangler på opptjeningen av de i vedtektene bestemte
15 år pluss 5 pst. av lønnen som er organisasjonens tilskudd
til pensjonskassen.

Jan Johnsen: Når det gjelder Transportarbeiderforbundets
forslag, så er det tillitsmennene ute i avdelingene vi har tenkt
på. Det er lettere for et forbund å betale enn en forening med
150 medlemmer. Når det blir sagt at en ikke har anvist utveier,
så sier dog vårt forbund at en heller vil finne seg i en øking av
premien.

Nils Nilsen: Er det forslag som er fremlagt for oss her aktu-
arberegnet? Eller må innskuddene forhøyes etter hvert som ut-
betalningene skjer? En pensjon er en dyr affære. Jeg er for øvrig
enig med Mentsen.

Alf Olsen anbefalte Birkelands forslag.

Erling Kiil: Det er flere veier å gå. Enten å oppheve kas-
sen og la L.O. og forbundene selv betale sine veltjente tillits-
menn. Eller en må ha det som nå. Den beregning som forelig-
ger er ikke holdbar. Kassens stilling er økonomisk uholdbar.
Derfor må representantskapet se å få den styrket. En aktuar
ville neppe kunne si at denne kasse kunne holde med 10 års tje-
nestetid. I jernbaneetaten har en 30 års tjenestetid. Jeg vil hen-
stille at en vedtar komitéens forslag og heller komme tilbake
til dette senere.

Leif S. Olsen: Saken er fremdeles ikke så klar at vi har full
oversikt over kassens stilling. Når vi derfor for vårt vedkom-
mende tok den stilling som vi gjorde var det for å få orden.
Vi startet denne pensjonskasse på et for dårlig grunnlag. En
burde derfor ha utsatt behandlingen for å få en bedre oversikt.
Jeg mener at en burde ha sett om det var andre veier å finan-
siere kassen på, bl. a. ved å få forbundene til å innbetale et
større beløp enn det en gjorde ved starten av kassen.

I. B. Aase: Jeg vet ikke om Leif Olsen går med slike over-
raskelser i sine lommer som at det er andre veier å gå for å få
inntekter til kassen enn ved premieinnbetaling. Det er absolutt
ingen annen vei å gå enn det som her foreslås. Vi har i dag 665
medlemmer i pensjonskassen, foruten 59 pensjonister. Av disse
siste har Transportarbeiderforbundet hele 14 med en utbetaling
av kr. 60 087.14. Fra funksjonærene i det samme forbund inn-
betales kr. 18 773.00. Av de 41 forbund er det 10 forbund som har
uttalt seg for nedsettelse fra 20 til 10 år, 9 forbund har uttalt
seg for nedsettelse av aldersgrensen. De andre er vel da enig i
slik som det er. Vi har aktuarberegnet kassen og derfor foreslår
vi at L.O. forhøyer tilskuddet fra 5 til 10 prosent og forbundene
og medlemmene med 5 prosent.

P. Mentsen: Stillingen blir jo etter hvert forverret og det er
derfor en må finne fram til en styrkelse av kassen. Forslaget
til Birkeland er jeg enig i, det kan aksepteres. Men jeg tilføyer
som Kiil at hvis vi skal ha noen nytte av kassen for de eldre til-
litsmenn som går av, så må vi styrke kassen. Forslaget går ut på
å gi alle pensjon etter 60 år og 20 års medlemsskap.

Malvin Knudsen trakk sitt forslag tilbake og gikk over til
Arbeidsmandsforbundets forslag opptatt ved Johs M. P. Øde-
gaard.

Dirigenten: Første del av P. Ødegaards forslag faller sam-
men med Arbeidsmandsforbundets forslag.

I. B. Aase: Når det gjelder Furuskjeks forslag så hadde jeg
tenkt meg at det kunne komme som en avslutning på behand-
lingen av pensjonskassen. Men jeg vil samtidig si at det bør
ikke vedtas. Jeg har aldri hørt at en selv kan få bestemme om
en vil underordne seg den nye lov eller fortsatt stå under en
tidligere lov, som selvsagt er opphevd i og med den nye lovs
vedtakelse. Jeg har også deltatt litt i stortingsarbeidet og det
ville bli underlige forhold her i landet om borgerne etter at
Stortinget hadde vedtatt en ny lov, så at de ville stå under den
tidligere lov.

Karl Furuskjeg: Jeg er enig i at forslaget tas til slutt.

Voting: Sekretariatets forslag om 20 år ble vedtatt mot
36 stemmer som ble avgitt for 15 år. — Dermed bortfalt 1. del
av P. Ødegaards forslag. — P. Ødegaards forslag punkt A, annen
del og punkt B ble forkastet mot noen få stemmer. — Klafstads
prinsipale og subsidnære forslag ble forkastet mot noen få stem-
mer. — Birkelands forslag ble vedtatt. — Sekretariatets innstil-
ling ble dermed vedtatt.

§ 4.

Peder Birkeland: På side 4 står det: Oppretter bestående organisasjoner nye stillinger osv. Jeg forstår ikke hvorfor det skal betales 20 prosent av årslønnen fordi om en oppretter en ny stilling. Jeg vil foreslå at den går ut. Iallfall må den være feil redigert. På samme side heter det videre til slutt: Fratrer en tillitsmann osv. Jeg kan ikke noe sted se at en kan oppnå større rettigheter etter 20 års medlemsskap.

Malvin Knudsen forslo:

§ 4. Punkt B.

«b. Arbeidernes faglige Landsorganisasjon betaler inn til pensjonskassen et beløp svarende til 10 pst. av den samlede lønn, hvoretter det innbetales premie til pensjonskassen. Forbundene innbetaler 5 pst. beregnet etter den lønn forbundene og forbundenes avdelinger utbetaler til sine fastlønte tillitsmenn og funksjonærer.»

Bj. Klafstad: Vi har foreslått en forhøyelse fra 5 til 7 pst. og en begrensning, men vi vil frafalle begrensningen og oppta forslaget om 7 pst. i stedet for 5 pst.

I. B. Aase: Birkeland kunne ikke gjøre seg fortrolig med siste avsnitt: «fratrer en tillitsmann» osv. Det gjelder ikke bare de 20 år, men også alderen. Når vi foreslår at forbundet eller organisasjonen skal betale det manglende beløp for eldre tillitsmenn som kommer med, så er det fordi organisasjonen bør betale for disse og sikre dem en alderspensjon.

P. Mentsen: Jeg kan ikke forstå Birkeland. Det punktet tar sikte på er 20 år og en pensjonsalder på 60 år. En kan ikke se på dette isolert.

Nils Nilsen: Jeg er enig i forslaget om at pensjonsinnskuddet blir 7 pst. Det er ingen pensjonskasse som har bare 5 pst. Medlemmene bør være med å yte sitt.

Peder Birkeland: Jeg er fullt klar over at vi må se dette i sammenheng. Det er en rettighet i kassen og det er etter 20 år. Det går ikke da an å si «fortsatte opparbeidede rettigheter». Det er kategorisk at en har rett til pensjon når en er 60 eller 65 år. Derfor mener jeg fremdeles at redigeringen der er feil.

Votering: Klafstads forslag ble forkastet mot 12 stemmer (om de 7 prosent). — Malvin Knudsens forslag falt mot et par stemmer. — Sekretariatets innstilling med bemerkninger ble enstemmig vedtatt.

§ 5

ble enstemmig vedtatt etter innstillingen, uten debatt.

§ 6

ble likeledes uten debatt vedtatt.

§ 7.

N. Heggland: De fleste forslag fra forbundene går ut på 60 år og en bør ikke forhøye aldersgrensen. Vi krever jo ellers i vårt arbeid grensen nedsatt til 60 år. De kvinnelige og mannlige bør ha samme bestemmelse. Jeg vil foreslå at vi beholder 60-års grensen som det reelle grunnlag.

Bj. Klafstad opptok Elektrikerforbundets forslag om en begrensning til 40 pst.

I. B. Aase og P. Mentsen anbefalte sekretariatets forslag.

Konrad Karlsen: Jeg vil anbefale å bibeholde aldersgrensen 60 år. Det er et prinsipielt spørsmål.

Peder Birkeland: I denne paragraf står det under punkt c, punkt 4: Enkepensjon faller bort, osv. Dette er en rett som alle våre tillitsmenn har og enkene har også den samme rett. Jeg synes det er en skam å vedta dette, at hvis en enke tar seg et arbeid så skal hun miste sin pensjon. Jeg vil foreslå at det utgår.

Gunvald Hauge: Jeg er enig med Birkeland i hans forslag. Når det gjelder 60-års grensen så forstår jeg ikke hvorfor en skal ha noen forskjell. Vårt forbund har om lag 41 tillitsmenn og omtrent like mange funksjonærer. Jeg vil henstille at en stemmer for Sjømannsforbundets forslag.

Votering: Hegglands forslag om 60 år ble forkastet med 43 mot 36 stemmer. — Birkelands forslag ble forkastet mot 36 stemmer. — Klafstads forslag om 40 pst. ble forkastet mot noen få stemmer. — Sekretariatets forslag ble dermed enstemmig vedtatt.

§§ 8, 9 og 10

ble uten bemerkninger enstemmig vedtatt.

§ 11.

Andreas Torp: I vårt forbundsstyre behandlet vi dette om forbundenes ytelser og vi fant at dette ville kunne påføre forbundet så store utgifter at en først måtte forelegge det for medlemmene. Jeg tror nemlig at hvis kassen skal bli effektiv, så vil også denne garanti måtte bli effektiv. Jeg må ta det forbehold

at jeg ikke kan forplikte medlemmene i den sak. Jeg må derfor forlange tilført protokollen følgende: «Elektrikerforbundet må forlange å få tilført protokollen at paragraf 11, siste avsnitt angående garanti, at dette må vi først forelegge for landsmøtet i forbundet.»

P. Mentsen: Med de vedtak som er tatt for styrkelse av kassens stilling, tror jeg ikke at garantien blir effektiv. Men det er nødvendig for å få vedtektene godkjent av departementet. Jeg anbefaler innstillingen.

I. B. Aase: Det var noe skuffende å høre Torp tale om forpliktelsene som han gjorde. Det representantskapet behandler og vedtar forplikter samtlige L.O.s medlemmer for. Saken har nå vært behandlet i forbundene og skulle ha vært nok diskutert.

N. Heggland: I mitt forbundsstyre fant en dette med 25 pst. meget. Det må være nok med 10 pst.

Jon Carlsen: Det har vært artig for oss som ikke er tillitsmenn å høre denne debatt. Mer vil jeg ikke ha sagt om det. Men selv om jeg ikke er pensjonsberettiget, så vil jeg si at kassen i dag ikke har det forsikringstekniske grunnlag, som den bør og må ha. For å få departementets godkjennelse må en ha denne garanti. Vi har ikke noe annet å gjøre enn å godta det som foreligger for å få det forsikringstekniske i orden. Kassen må ha en margin på 25 pst. Da avstemningen om aldersgrensen foregikk, var det ikke riktig av dirigenten å la den sak avgjøres av 70 representanter. En burde ha ringt i klokken og fått representantene inn.

Innstillingen ble vedtatt.

§ 12.

ble vedtatt uten bemerkninger.

§ 13.

Johs. M. P. Ødegaard: Jeg opptar ikke vårt forslag, da det er brakt i orden ved tidligere votering.

Votering: Innstillingen ble enstemmig vedtatt.

§ 14.

ble enstemmig og uten debatt vedtatt.

Karl Furuskjegg opptok følgende forslag fra Norsk Kommuneforbund på side 8 i forslagene fra forbundene sålydende:

De tillitsmenn og funksjonærer som er medlemmer av pensjonskassen på det tidspunkt de nye vedtekter trer i kraft, gis hver især adgang til å velge om de vil gå over på de nye vedtekter eller bli stående på de gamle.

Skriftlig frasagn om valg av vedtekt må innleveres til pensjonskassens styre innen en måned regnet fra det tidspunkt de nye vedtekter trer ikraft. Hvis frasagn ikke foreligger innen utløpet av den fastsatte frist, blir vedkommende medlem å henvføre til de nye vedtekter.

I. B. Aase: Jeg har ennå aldri hørt eller sett noen pensjonskasse som har 2 bestemmelser og at medlemmene selv skal kunne avgjøre under hvilken lov de vil stå.

Votering: Furuskjeggs forslag ble forkastet mot noen få stemmer. —

Deretter ble det votert over den samlede innstilling til sekretariatet og den ble enstemmig vedtatt.

Punkt 5: Vedtekter for de faglige samorganisasjoner.

Følgende innstilling fra Lovkomitéen forelå:

«Vedtekter for De faglige Samorganisasjoner. Den på siste representantskapsmøte nedsatte redaksjonskomité foreslo at behandlingen av vedtektene for de faglige samorganisasjoner utstår til representantskapsmøtet i november.

Lovkomitéen har holdt møte den 4. og 5. november og nådde fram til nedenstående forslag, idet en har tatt hensyn til de endringsforslag som organisasjonskomitéen og redaksjonskomitéen la fram og som ligger til grunn for representantskapets vedtak når det gjelder de faglige samorganisasjoner.

§ 1.

Samorganisasjonen som har sitt sete i ..... er en sammenslutning av alle fagforeninger i ..... fylke(r), som gjennom sine forbund er tilsluttet Arbeidernes faglige Landsorganisasjon.

§ 2.

Formål.

I samsvar med Landsorganisasjonens formål og lover skal samorganisasjonen:

- a) ved virksomhet og planmessig samarbeid verne og fremme arbeidernes faglige, økonomiske og sosiale interesser, søke opprettet fagforeninger hvor det lar seg gjøre, bistå ved konflikter og lede agitasjonsarbeidet innen arbeidsområdet,
- b) delta i opplysningsvirksomheten i samarbeid med Arbeidernes Opplysningsforbund og lede denne, om ikke opplysningssekretær er ansatt.

- c) drøfte og ordne tvistesporsmål og gi uttalelser til fagforeninger, forbund og Landsorganisasjonen,
- d) medvirke ved innsamlinger og andre arrangementer under arbeidskamper, i samsvar med samorganisasjonens, forbundenes og Landsorganisasjonens vedtak, og i samråd med disse å planlegge og sette ut i livet, aksjoner som det blir fattet vedtak om,
- e) gi melding til forbund eller sekretariat om organisasjonsforholdene innen arbeidsområdet.
- f) representere de fagorganiserte i offentlige institusjoner og innstille på medlemmer i offentlige komitéer som de fagorganiserte arbeidere har interesse av å være med i,
- g) opprette faglige utvalg etter de retningslinjer som til enhver tid er trukket opp av Landsorganisasjonens representantskap eller kongress,
- h) utføre andre oppdrag som den blir pålagt å utføre etter vedtak av sekretariatet.

§ 3.

Samorganisasjonens forhold til Landsorganisasjonen.

- a) Samorganisasjonen er direkte underlagt Landsorganisasjonen som hjelpeorgan, og den har derfor alltid plikt til å rette seg etter vedtak fra hovedorganisasjonen.
- b) Samorganisasjonens budsjett godkjennes av sekretariatet.
- c) Landsorganisasjonens representantskap fatter vedtak om hvor mange tillitsmenn samorganisasjonen skal ha.
- d) Tillitsmenn velges (ansettes) av samorganisasjonens representantskap. Der hvor det er distriktsmøte foretas valget (ansettelsen) av dette. I begge tilfelle er valget (ansettelsen) først gyldig etter at sekretariatet har godkjent det. Tillitsmennene er Landsorganisasjonens representanter i distriktet.

§ 4.

Samorganisasjonens oppbygning.

Samorganisasjonen skal administrativt ledes av et representantskap og forretningsutvalg eller av et distriktsmøte, distriktsstyre og forretningsutvalg.

Distriktsmøte kan det fattes vedtak om ved uravstemning blant foreningene i samorganisasjonens virkeområde.

I Oslo skal samorganisasjonen ledes av et representantskap og forretningsutvalg.

§ 5.

Samorganisasjoner med representantskap.

Representantskapet skal sammensettes slik:

- A. a) 1 representant for hvert påbegynt 1 000 medlemmer i fylket utenom .....
(Bergen)
- I alle høve skal det fra hvert fylke utenom ..... velges minst
(Bergen)
- 20 representanter.
- b) 1 representant for hver påbegynt 1 000 medlem i .....
(Bergen)

- c) Forretningsutvalget.

d) I Oslo skal representantskapet bestå av 1 representant fra hver fagforening for hver påbegynt 500 medlemmer.

- B. a) Det kan ikke velges mere enn 1 representant til representantskapet fra hver forening, unntatt Oslo, hvor det kan velges inntil 3 representanter fra hver forening.

- C. a) Valgets ledes av forretningsutvalget som inndeler samorganisasjonen i valgkretser og fremmer forslag om representanter fra hvert sted.

Det faglige utvalgs forslag til representanter sendes til samorganisasjonen, som etter å ha foretatt innstilling, sender forslagene ut til avstemning i foreningene. De som innenfor sin valgkrets får de fleste stemmer, ansees som representant og den som har nest flest stemmer som varamann.

- D. a) Representantskapet er med de unntak som følger av § 3, samorganisasjonens høyeste administrative organ.

b) Det har møte en gang i året innen mars måneds utgang. Møtet må ikke, uten sekretariatets godkjenning på forhånd, vare over 2 dager.

c) Ekstraordinære møter kan holdes etter vedtak av forretningsutvalget. Slike møter må dog alltid godkjennes av sekretariatet på forhånd.

- E. a) Representantskapet velger møteleder og sekretær for hvert møte. Møteprotokollen føres av sekretæren og underskrives av ham og møtelederen.

b) Representantskapet er vedtaksført når $\frac{2}{3}$ av representantene er til stede.

I tilfelle stemmelikhet gjør møtelederens stemme utslaget.

§ 6.

Representantskapet har:

- a) Å behandle regnskap og årsmelding fra foregående år.
- b) Å velge forretningsutvalg og revisorer.
- c) Å velge tillitsmann (menn) i samsvar med § 3.
- d) Å behandle forslag og fatte vedtak i saker som er lagt fram for representantskapet av sekretariatet, forretningsutvalget og de tilsluttede foreninger.
- e) Å fremme forslag til sekretariatet om kontingent til spesielle formål.
- f) Å innstille representant (er) med varamenn til Landsorganisasjonens representantskap og kongress, jfr. Landsorganisasjonens lover §§ 6 og 7. Før innstilling foretas skal det være gitt fagforeningene høve til å komme med forslag på representant(er).
- g) Å fremme forslag og behandle andre forslag som måtte være kommet inn, såfremt de ligger innenfor rammen av samorganisasjonens virke og formål.

§ 7.

Samorganisasjoner med distriktsmøte og distriktsstyre.

Distriktsmøte holdes ordinært hvert 3dje år og så vidt mulig etter at tidspunktet for kongressen er fastsatt. Til møtet har hver forening innen samorganisasjonens virkeområde rett til å sende en representant.

§ 8.

Distriktsmøtet har:

- a) Å behandle distriktsstyrets, forretningsutvalget og revisors årsmelding.
- b) Å velge tillitsmenn i samsvar med § 3.
- c) Å velge distriktsstyre, forretningsutvalg og revisorer. Formann og varaformann velges ved særskilt valg. De som velges skal være medlemmer av forretningsutvalget.
- d) Å behandle forslag og fatte vedtak i saker som er lagt fram for årsmøtet av sekretariatet, distriktsstyret og de tilsluttede foreninger.
- e) Å velge representant til Landsorganisasjonens representantskap.
- f) Å foreta innstilling av representanter til Landsorganisasjonens kongress.

§ 9.

Distriktsstyret består av 11 representanter.

Forretningsutvalget og de valgte tillitsmenn er medlemmer av distriktsstyret.

§ 10.

Styret har:

- a) Å påse at forretningsutvalget utfører sitt arbeid i samsvar med distriktsmøtets pålegg.
- b) Å drøfte og ta standpunkt til forretningsutvalgets og revisors årsmelding.
- c) Å drøfte og ta standpunkt til det budsjett som forretningsutvalget har lagt fram for kommende driftsår.
- d) Å fremme forslag til sekretariatet om kontingent til spesielle formål.
- e) Å fremme forslag og behandle andre forslag som måtte være kommet inn såfremt forslagene ligger innenfor rammen av samorganisasjonens virke og formål.
- f) Å planlegge kurser og agitasjon.

§ 11.

Forretningsutvalget.

I de samorganisasjoner som har representantskap består forretningsutvalget av fra 5—7 medlemmer med like mange varamenn.

I de andre samorganisasjoner skal forretningsutvalget bestå av 5 medlemmer med 5 varamenn.

§ 12.

Forretningsutvalget har:

- a) Å påse at arbeidernes organisasjonsmessige interesser blir ivaretatt.
- b) Å lede samorganisasjonens daglige virke i samsvar med vedtektene og de av representantskapet og sekretariatet fattede vedtak.
- c) Å avgi årsmelding og regnskap som innen utgangen av mars måned sendes sekretariatet, representantskapet, forbundene, de faglige utvalg innen arbeidsområdet, og foreningene.
Regnskapet føres for kalenderåret.
- d) Å utarbeide budsjett for kommende driftsår.
- e) Å planlegge og iverksette agitasjon.

- f) Å utarbeide forslag til dagsorden for representantskapsmøte (distriktsmøte), og å innkalle med minst 14 dagers varsel.
- g) Å påse at de fast ansatte tillitsmenn handler i samsvar med instruksene og pålegg fra sekretariatet, representantskapet og forretningsutvalget, og gi melding til sekretariatet om de mener at noen av de fast ansatte tillitsmenn eller funksjonærer ikke fyller plassen sin eller misbruker den.
- h) Å lede valget av representanter til L.O.s kongress.
- i) Å konstituere tillitsmenn inntil sekretariatet kan foreta ansettelse.
- j) I de samorganisasjoner som har representantskap skal dessuten forretningsutvalget la avholde valg av representantskap i samsvar med vedtektene, og lede valget av representanter til L.O.s representantskap.

§ 13.

- a) Forretningsutvalget har møte så ofte formannen bestemmer, eller når 2 medlemmer forlanger det.
- b) Over møtene føres protokoll som underskrives av de som har deltatt. Forretningsutvalget er vedtaksført når 4 medlemmer møter.
- c) Uteblir et medlem uten gyldig grunn, fra 3 på hinannen følgende møter, går en ut av utvalget og varamannen rykker inn som fast medlem.
- d) Møtet ledes av formannen og i dennes fravær av varaformannen.
Ved stemmelikhet gjør møtelederens stemme utslaget.

§ 14.

Samorganisasjonens administrasjonsutgifter.

- a) Til representantskapet har de som deltar krav på av samorganisasjonen å få dekket sine reiseutlegg, diet og tapt arbeidsfortjeneste etter det til enhver tid gjeldende regulativ for deltakelse i Landsorganisasjonens representantskap.
- b) I tilfelle samorganisasjonen fatter vedtak om distriktsmøte, fatter dette vedtak om reise, diet og arbeidstap for representantene til distriktsmøte og distriktsstyre.
- c) Utgiftene til distriktsstyremøte og distriktsstyre skal i så fall utliknes på avdelingene innen arbeidsområdet og fordeles etter avdelingenes medlemstall.
- d) Samorganisasjonen får som delvis dekning av møter som distriktsstyremøte og distriktsstyre fører med seg, det som ville ha medgått om samorganisasjonen i stedet hadde hatt representantskap.

§ 15.

Tillitsmenn og funksjonærer i samorganisasjonen.

- a) De ansatte tillitsmenn og funksjonærer har å rette seg etter de av sekretariatet utarbeidede instruks for stillingen og for øvrig følge de pålegg som de får av representantskapet (distriktsstyremøte, distriktsstyre) og forretningsutvalget.
- b) De valgte tillitsmenn skal være medlemmer av distriktsstyret og forretningsutvalget i samorganisasjonen.
- c) På reiser har alle tillitsmenn og funksjonærer diet etter samme satser som Landsorganisasjonen.

- d) Tillitsmenn og funksjonærer kan suspenderes av forretningsutvalget som straks må gi sekretariatet grunnlagt melding om suspensjonen.

Sekretariatet tar deretter endelig avgjørelse.

§ 16.

Revisjon.

Revisorene har å gjennomgå regnskapet i samsvar med L.O.s instruks.

Revisjonsprotokollen skal legges fram for forretningsutvalget og representantskapet (distriktsstyre).

Til representantskapsmøtene, distriktsstyrets møter og distriktsmøtene utarbeider revisorene rapport.

De har plikt til å være til stede på representantskapsmøtene, distriktsstyremøtene og distriktsmøtene. Her har de tale og forslagsrett i saker som angår regnskapet.

Samorganisasjonens regnskap gjennomgås også av tilsynsrevisor hvor slik er ansatt. Han gir også melding på samme måte som de andre revisorer.

§ 17.

Faglige utvalg.

- På steder med flere fagforeninger tilsluttet flere forbund, danner fagforeningsstyrene det faglige utvalg.
- Det faglige utvalg velger innen sin midte et arbeidsutvalg på fra 3—7 medlemmer. Arbeidsutvalget legger sakene fram for det faglige utvalg som er det avsluttende organ.
- Hvor det er en fagforening overtar denne de samme gjøremål som de faglige utvalg.
- I Oslo fungerer samorganisasjonens representantskap som faglig utvalg.
- Medlemmer av samorganisasjonens representantskap eller distriktsstyre er selvskrevne medlemmer av det faglige utvalgs arbeidsutvalg på sitt sted.
- I byer og større industristrøk kan det faglige utvalgs medlemsantall begrenses etter innstilling fra utvalget og fra samorganisasjonens forretningsutvalg.

Sekretariatet fattar deretter vedtak og fastsetter i tilfelle reglene for begrensningen.

§ 18.

- Det faglige utvalg skal være bindeledd mellom fagforeningene og hjelpeorgan for samorganisasjonen. Det har å foreta innstilling på medlemmer til samorganisasjonens representantskap og å arrangere felles fagforeningsmøter når dette blir krevd av samorganisasjonen. Det skal dessuten arrangere andre felles fagforeningsmøter og lede felles arrangementer for fagforeningene og behandle saker som blir oversendt fra samorganisasjonen eller de tilsluttede foreninger.
- Det faglige utvalgs arbeidsutvalg har å sette ut i livet de vedtak som fattes av det faglige utvalg og for øvrig å fungere som det faglige utvalgs administrative organ.

- Blir felles arrangement krevd av samorganisasjonen, dekker denne utgiftene som dette fører meg seg.
- Utgiftene til andre arrangements, fellesarrangement, herunder 1. mai, opplysnings- og kulturvirksomheten kan dekkes ved en rimelig avgift som det faglige utvalg etter gyldig godkjenning av samorganisasjonen og sekretariatet utlikner på fagforeningene innenfor sitt virkeområde.

Opplysningsarbeidet planlegges og drives i samarbeid med distriktsstudienemnda.

§ 19.

Disse vedtekter, som trer i stedet for de den ..... vedtatte «lov», kan bare endres av Landsorganisasjonens representantskap.

De tar til å gjelde fra .....

I KOMITEEN:

Jens Berg.   Gustav Sjaastad.   Håkon Thesen.
K. Kjelsrud.   Odd Humblen.   Sigurd Evang.

Sekretariatet innstiller:

Sekretariatet har behandlet lovkomitéens forslag til vedtekter for de faglige samorganisasjoner. Det innstiller for representantskapet at forslaget godtas med følgende endringer:

I § 5, første linje: «Representantskapet, som velges for kongressperioden, skal sammensettes slik.»

Punkt C) a: «Valget ledes av forretningsutvalget. De faglige utvalg og enkeltstående foreninger sender inn forslag på representanter og varamenn. Forretningsutvalget foretar deretter innstilling på representanter og varamenn og sender den til uravstemning i foreningene. Det stemmes særskilt over representanter og varamenn.»

I § 7, 1. punktum: «Distriktsmøte holdes så ofte L.O. har kongress og såvidt mulig etter at tidspunktet for denne er fastsatt.»

I § 12 føyes til et nytt punkt k): «I samorganisasjoner med distriktsmøte skal forretningsutvalget for hvert år innfordre og bestyre det beløp som utliknes på avdelingene i samsvar med § 14, punkt c). Over dette fond føres særskilt regnskap. Det kan ikke nyttes til andre formål.»

Jens Berg: Det forslag som komitéen bygger på er de vedtak som representantskapet vedtok i august måned. Det er et sammendrag av det som da ble vedtatt. Deretter bygger det, når det gjelder arbeidsoppgavene i store trekk på de mønstrelover

en hadde og som ble vedtatt av kongressen i 1934. Vi har kalt det *vedtekter* i stedet for lov. I formålsparagrafen har en tatt med at virksomheten må skje i samsvar med L.O.s lover og formål. Videre har vi samlet alle de ting som angår samorganisasjonens forhold til L.O. i en paragraf, at samorganisasjonen alltid har plikt til å rette seg etter vedtak fra hovedorganisasjonen, at de er hjelpeorganer for L.O. Videre har vi så oppbyggingen av samorganisasjonen, samorganisasjoner med representantskap og alle de punkter som hører med der. Vi var inne på her å lage flere vedtekter, men ble enig om å samle det i et punkt så medlemmene lettere kunne ha oversikten. Sekretariatet har i første linje foreslått: «Representantskapet, som velges for kongressperioden, skal sammensettes slik.» Videre har sekretariatet et forslag til punkt C, a. I paragraf 7 foreslår sekretariatet: «Distriktsmøte holdes så ofte L.O. har kongress og såvidt mulig eter at tidspunktet for denne er fastsatt.» Sekretariatets innstilling er nok den mest riktige. I § 9 har vi bestemmelsen om at distriktsstyret skal bestå av 11 medlemmer, hvorav forretningsutvalgets 5 medlemmer. Det er de som mener å ha stemt under forutsetning av at det skal være 16 medlemmer. Når det gjelder § 12 har det under punkt c fra samorganisasjonene vært antydning at det bør stå: «såvidt mulig», selv om en mener å kunne avgi årsmelding og regnskap innen utgangen av mars måned. I punkt g. må en være oppmerksom på at det gjelder samorganisasjonens representantskap. Sekretariatet har foreslått et nytt punkt k og vi er enig i det. I § 14 har vi samlet alt om samorganisasjonens administrasjonsutgifter. Under § 15, punkt a bør det vel hete: de valgte og ansatte tillitsmenn osv. Så er det klart til § 17, punkt b hvor det heter: «Det faglige utvalg velger innen sin midte et arbeidsutvalg på fra 3—7 medlemmer. Arbeidsutvalget legger sakene fram for det faglige utvalg som er det besluttede organ.» Her mener Samorganisasjonenes Landsutvalg at der hvor samorganisasjonenes forretningsutvalg har sete bør dette være arbeidsutvalget og vi har intet imot det. Når det gjelder § 18, punkt c og d er det av samorganisasjonenes representanter gjort gjeldende at der kan samorganisasjonene påføres utgifter som de ikke har budsjettet. De vil ha en annen form. Jeg mener at punkt c kan sløyfes og at det blir tatt med under punkt g således at det blir hetende: «fellesarrangement, herunder 1. mai-arrangement, opplysnings» osv. blir formenn. (Det siste er innredigert i komiteens forslag ovenfor). Jeg anbefaler innstillingen med sekretariatets tilleggssforslag.

Bernh. Berntsen: Det er ingen særlige dissenser og vi har bare drøftet ting som komitéen ikke har tenkt på. Vi mener således at det i punkt 2 a også bør medtas: bistå ved forhandlinger osv. Vi slutter oss for øvrig til sekretariatets innstilling. I § 5, D, punkt b mener vi at det bør tilføyes: «såvidt mulig» og videre i samme paragraf hvor det heter over 2 dager, bør stå en søn- eller helligdag. I § 9 er det fastsatt at styret skal bestå av 11 medlemmer. Det betyr for vestlandet at en i forretningsutvalget får 3 fastlønnte tillitsmenn og 2 valgte representanter. Jeg mener det var riktig å utvide forretningsutvalget til 7 medlemmer og fra distriktene 8 medlemmer, således at det ble på 15 medlemmer. I § 9 bør det derfor stå inntil 15 representanter og i § 11 inntil 7 representanter.

Votering over de enkelte paragrafer.

Konrad Karlsen foreslo til § 2, punkt d: «eller til andre formål,» etter ordet «arbeidskamper».

Elias Volan foreslo å stryke ordet «arbeidskamper».

Votering: Berntsens forslag om «å bistå ved forhandlinger» ble vedtatt. — *Volans* forslag ble vedtatt. — *Karlsens* forslag bortfalt.

§ 3.

Konrad Karlsen: Det står at samorganisasjonen er direkte underlagt L.O. Jeg vil foreslå at det settes: Samorganisasjonen er L.O.s underavdeling i vedkommende distrikt. Det er en riktigere form.

Jens Berg: Det var redaksjonskomitéen som fant uttrykket hjelpeorgan og i den komité var også Konrad Karlsen med. Lovkomitéen har tatt opp det uttrykk.

Votering: Karlsens forslag falt mot noen få stemmer.

§ 4

ble vedtatt etter innstillingen.

§ 5.

J. Helle: En bør i punkt C, a ha med et punkt om at alle forbund bør så vidt mulig være representert.

Lovkomitéen gikk over til Berntsens forslag (ref. ovenfor under B.s innlegg) og J. Helles forslag.

Votering: Innstillingen med sekretariatets forslag ble vedtatt med de 2 endringsforslag av Berntsen og Helle.

§§ 6, 7 og 8
ble vedtatt etter innstillingen og med sekretariatets forslag til § 7.

§ 9.
Bernh. Berntsen opptok sitt forslag om inntil 15 representanter, hvorav forretningsutvalget 5—7 representanter.

Votering: Berntsens forslag ble vedtatt med 45 stemmer.

§§ 10, 11 og 12
ble vedtatt overensstemmende med innstillingen og sekretariatets forslag til § 12.

§ 13.
Bernh. Berntsen foreslo en tilføyelse om at utvalget var vedtaksført når mer enn halvparten av medlemmene møtte.
Votering: Forslaget ble vedtatt.

§ 14
ble vedtatt etter innstillingen.

§ 15.
Her ble det vedtatt å sette: «de valgte og ansatte tillitsmenn», og videre i samme paragraf å sette: «samorganisasjonens representantskap». — For øvrig ble innstillingen vedtatt.

§ 16.
ble vedtatt etter innstillingen.

§ 17.
Jens Berg foreslo som nytt punkt: «På de steder hvor forretningsutvalget har sitt sete utgjør dette arbeidsutvalget.
Votering: Paragrafen ble vedtatt med Bergs tillegg.

§ 18.
Jens Berg: I samband med de konferanser jeg har hatt med representanter for samorganisasjonene vil jeg foreslå at punkt c utgår og at punkt d får følgende ordlyd: «Utgifter til fellesarrangement, herunder 1. mai-arrangement» osv.

Kristoffer Jakobsen: Tidligere har de faglige utvalg fått et tilskott til sitt arbeid. En må hjelpe de faglige utvalg, ellers vil det nok bli mindre arbeid.

Olav Adnesen: I Rogaland faglige samorganisasjon har vi behandlet dette og vi vil reise følgende forslag:

«Man bibeholder den nåværende ordning når det gjelder tilskudd til de faglige utvalg. Representantskapet bemyndiger sekretariatet eventuelt å forhøye den kontingent som betales av medlemmene til forbundene og som Landsorganisasjonen bruker til dekning av utgifter til distriktsorganisasjonene. Der oppsettes budsjett for distriktsorganisasjonene og de faglige utvalg som deretter godkjennes av sekretariatet.»

Elias Volan: Når det gjelder de faglige utvalg så skal de fortsatt ha sin bevilgning av samorganisasjonen til sitt alminnelige arbeid. Men saken er at de skal aktivisere arbeidet ute i distriktene bl. a. ved å gjøre medlemsmøtene slik at en får medlemmene fram til disse, at en arrangerer festmøter og sammenkomster slik at også husmødrene gjøres mer interessert i arbeidet.

Jens Berg: Mitt forslag betyr ikke at de faglige utvalg ikke skal ha tilskott, tvertimot, de skal ha større tilskott. En må derfor ikke se den endring som her foreslås som en endring i de faglige utvalgs tidligere stilling.

Peder Birkeland foreslo: «Utgiftene til de faglige utvalg dekkes av L.O.»

Det høres pent ut dette at det ikke er utgiftene til de faglige utvalg som det menes med denne paragraf. Men det er en stygg tilsnikelse av L.O. dette. La L.O. betale de utgifter samorganisasjonen og de faglige utvalg har.

Elias Volan: Jeg skulle ha lov til å gå ut fra at formannen i revisjonsutvalget vet hvilken kontingentinntekt L.O. har. L.O. har kontingentinntekt på basis av solgte kontingentmerker og det går da ikke bare 6 øre til samorganisasjonene men også de tidligere 10 øre. Det er ikke mulig for L.O. å gi samorganisasjonene mer penger.

Votering: Jens Bergs forslag ble vedtatt. — Adnesens forslag ble forkastet. — Birkelands forslag ble forkastet mot 10—12 stemmer. — Dermed ble innstillingen vedtatt.

§ 19.
Vedtektene ble gjort gjeldende fra 1. januar 1948.
Dirigenten: En konsekvens av representantskapets vedtak under § 9 er at § 11 får følgende ordlyd:
Forretningsutvalget består av 5—7 medlemmer med like mange varamenn.

Norsk Formerforbunds organisasjons- og tariff-forhold.

Følgende forslag fra *Emil Nyhus* og *Andreas Haugen* ble nå opptatt:

1. Da Norsk Formerforbunds medlemmer ved flere avstemninger har besluttet å opprettholde sitt forbund, tar representantskapet dette til etterretning. Så lenge Norsk Formerforbund opprettholdes, skal overflytningsreglene i A.F.L.s lover — § 2, punkt 5 — praktiseres mellom Norsk Formerforbund og Norsk Jern- og Metallarbeiderforbund.
2. Tariffen for støperibransjens arbeidere skal, i henhold til Riksmeglingsmannens protokoll av 27. mai 1946, ordnes i samarbeid med Norsk Jern- og Metallarbeiderforbund. Det skal herunder tas tilbørlig hensyn til arbeidets art og de bestemmelser som er gjeldende for arbeiderne i dette yrke. Kfr. Arbeidervernlovens § 9 og Kgl. res. av 26. oktober 1945 vedrørende «Særlige arbeiderverntiltak for støperier».

Fra *organisasjonskomitéen* forelå følgende innstilling angående de forbund som kreves sammensluttet til et industriforbund:

Jernindustrien.

«I jernindustrien er det fremdeles ikke lyktes å få Formerforbundet tilsluttet Norsk Jern- og Metallarbeiderforbund. Men kongressens tidligere krav om denne sammenslutning må opprettholdes. Det må være ganske inlysende at disse to forbund må sluttet sammen, hvis en overhodet vil oppnå en industriell samling av arbeiderne i jernindustrien. Det henvises for øvrig til bilag III om de forhandlinger komitéen har ført med de to forbund.»

«De illojale forbund kan ikke vente at deres organisasjonsområde blir respektert. Det må tillates hovedforbundet i vedkommende industri å organisere alle arbeidere i industrien innenfor den ramme Landsorganisasjonen har besluttet. Ved tariffrevisjoner og avstemninger over meglingsforslag i en industri må Landsorganisasjonen hevde at meglingsmyndighetene knytter forslagene sammen og at det foretas fellesavstemninger.

«Under henvisning til foranstående foreslåes at Landsorganisasjonens representantskap fatter følgende vedtak:

1. De tidligere kongressers krav om sammenslutning av følgende forbund opprettholdes:
  - a) — — — — —
  - b) — — — — —
  - c) Norsk Jern- og Metallarbeiderforbund og Norsk Formerforbund.
  - d) — — — — —
2. Når to eller flere forbund sluttet sammen, overtar fellesforbundet alle økonomiske forpliktelser som spesialforbundene har til andre organisasjoner, institusjoner eller enkeltpersoner.
3. Ved sammenslutningen av forbund må medlemmene sikres mot økonomisk tap av opparbeidede rettigheter i organisasjonen. Rettigheter i spesialforbundene og i fellesforbundet må dog ses i sammenheng, slik at medlemmenes samlede rettigheter i spesialforbundene og fellesforbundet blir avveid på en riktig måte, men hovedprinsippet må være at intet medlem påføres tap ved sammenslutningen.
4. Ved sammenslutning av forbund overtar fellesforbundet spesialforbundenes alle aktiva, hvis det ikke er enighet mellom forbundene om noe annet.
5. Ved sammenslutning av forbund skal spesialforbundenes medlemmer gis betryggende garanti for at deres faglige rettigheter blir respektert og faggrensene overholdt.
6. Spesialforbundene garanteres til enhver tid en rimelig representasjon i fellesforbundet, såvel i administrasjonen som i styret (forretningsutvalget), representantskapet og landsmøtene.
7. De forbund som skal sluttet sammen pålegges å velge et organisasjonsutvalg med like mange representanter fra hvert forbund, med oppdrag å utrede alle spørsmål som står i forbindelse med en sammenslutning. Utredningene må foreligge innen utgangen av 1948. Sekretariatet velger 1 representant til hvert organisasjonsutvalg. Sekretariatets representant sammenkaller organisasjonsutvalget og leder dets møter.
8. Inntil sammenslutningen mellom de grupper av forbund som er nevnt under punkt 1. a—d kan finne sted, pålegges hver gruppe å nedsette et kartell med like mange representanter fra hvert forbund samt 1 representant oppnevnt av sekretariatet. Kartellet skal behandle alle spørsmål av felles karakter, spesielt alle tariffspørsmål.

Elias Volan: Når det gjelder Formerforbundets forhold til L.O. så hadde ikke organisasjonskomitéen tenkt at den skulle komme opp som isolert sak. Derfor har en heller ikke laget noen spesialinnstilling. Etter det forslag som Formerforbundet har fremlagt, er det 2 spørsmål som der reises. For det første stillingen til L.O. og det andre er et tariffspørsmål. Når det gjelder det siste så må den sak avgjøres av andre. Organisasjonskomitéen har alene med det organisasjonsmessige forhold. Og når det gjelder det så har vi gjennomgått problemene slik som de foreligger. Kongressen har fattet vedtak om at en skal bygge organisasjonen på industriforbundsformen, at en skal ha en bedriftsorganisasjon på samme arbeidsplass. Flere fagforeninger kan tillates, men de skal stå tilsluttet samme forbund. Videre har fagkongressen behandlet spørsmålet om sammenslutningen av beslektede forbund og som Formerforbundet omfattes av. De kan opprettholde sine foreninger, men en skal stå i ett og samme forbund. Hva tariff-forholdene angår er det meningen å komme vekk fra det forhold at en tariff omfatter flere forbund. Formerforbundet har hatt felles tariff med Jern- og Metallarbeiderforbundet. Det er visse særbestemmelser, men for øvrig har de felles tariff. Nå krever Formerforbundet at det skal få sin egen tariffavtale. Det har Jern- og Metallarbeiderforbundet sagt nei til, men det er villig til å forhandle med Formerforbundet om såkalte bransjeavtaler. Jeg skulle tro at dette er den eneste måte Formerforbundet kan få løst sitt krav på. Formerforbundets medlemmer og deres arbeid er en organisk del av jern- og metallindustrien. Fagkongressen har krevd at Formerforbundet skal gå inn i Jern- og Metallarbeiderforbundet. Det har vært dem som har hevdet det standpunkt at de som ikke vil bøye seg for vedtakene må gå ut av L.O. Organisasjonskomitéen vil ikke gå til å utelukke noen, men vedkommende forbund må være forberedt på at deres grenseområde ikke vil kunne respekteres. Forholdet kan således bli at Jern- og Metallarbeiderforbundet får tillatelse til å organisere de av Formerforbundets medlemmer som vil det. Formerforbundet har betingelsesvis sagt at det vil gå ut av L.O. men da har Organisasjonskomitéen sagt, at forbundet om det går ut allikevel ikke vil komme til å stå fritt. Det blir L.O. som fremdeles vil komme til å bestemme. Når det gjelder sammenslutningen av forskjellige forbund, så har Organisasjonskomitéen fastslått at spesialforbund som går inn i et fellesforbund ikke skal tape noe på det. De skal tilsikres en rimelig representasjon i administrasjonen, forretningsutvalg,

representantskap og ved landsmøtene og deres faglige interesser skal varetas. Ordningen av de spesielle forhold må de som er de sakkyndige ta under behandling, men ingen skal li overlaster. Alle berettigede interesser skal varetas. Formerforbundet har fremprovosert denne sak før organisasjonskomitéens innstilling foreligger og da må representantskapet vedta det organisasjonskomitéen foreslår.

Emil Nyhus: Jeg skal begynne med å redegjøre litt for hvordan støperiarbeiderne ser på denne sak. De mener at støperiene er selvstendige bedrifter. Riktignok så behandler vi jern, men det er stor forskjell på de to arbeidsgrupper — støperiarbeidere og jern- og metallarbeidere. En ser da også at det mer og mer blir egne bedrifter. En rekke verksteder nedlegger sine støperier og danner nye bedrifter. En tar derfor helt feil, når en mener at disse to bransjer hører sammen. Årsaken til at vi betingelsesvis har oppsagt vårt medlemskap i L.O. er fordi det har vært helt umulig for oss å få en løsning av våre tariff-forhold slik som våre medlemmer har villet det. Det er ikke med noe lett hjerte vi har gått til dette skritt. Vi blir avspist med at vi kan komme igjen når vi har ordnet oss med Jern- og Metallarbeiderforbundet og L.O. En hører arbeidsgivernes hånflir bakom. Det vil føre til sprengning av L.O., hvis en holder så fast på dette med industriforbundsformen. Organisasjonskomitéen mener at selv om vi kommer utenfor L.O. så vil våre forhold være knyttet til jernindustrien og det oppgjør en der får. Men hvis denne gruppe ikke har noen tariff? Hvem skal den da slåes sammen med? Det er ikke noe ukjent begrep dette at en ikke har noen tariffavtale. Se til Sverige, Danmark, England og andre land. Støperiarbeiderne har sin egen organisasjon. Det er aldeles ikke noe særsyn for Norge. Vi har arbeidet meget med silikospørsmålet i støperiene, en for oss meget alvorlig sak. Men det har vært umulig å få noen støtte for våre krav på de hold hvor vi skulle ha ventet den. Ved siste tariff-revisjon oppnådde vi hos meglingsmannen at en skulle komme tilbake til forskjellige forhold vedrørende vårt fag i perioden. Men hittil har vi intet hørt. Medlemmene vil ikke forstå dette når vi kommer tilbake til dem. Det er ikke bare å sette ut et diktat om hvor disse skal stå, hvis de ikke får en tariffavtale for sine spesifikke forhold. Jeg forstår Volans uttalelser slik at Formerforbundet skal behandles særskilt. Vi har imidlertid ingen nytte av L.O. når vi ingen støtte får derfra. Gang på gang har vi fremmet krav uten å få fellesorganisasjonens støtte. Hvorfor

skal vi ikke ha støtte? Det har vært sagt at gå bare inn i Jern- og Metallarbeiderforbundet, så vil en få støtten. Men medlemmene vil nok ikke oppgi sin organisasjon for å gå over til noe de ikke har kjennskap til. De vet hva de har.

Jeg kan med min beste vilje ikke forstå at en kan gavne verkstedindustrien ved det. Jeg vil foreslå:

1. Da Norsk Formerforbunds medlemmer ved flere avstemninger har besluttet å opprettholde sitt forbund, tar Representantskapet dette til etterretning. Så lenge Norsk Formerforbund opprettholdes, skal overflytningsreglene i A. F. L.s lover — § 2 punkt 5 — praktiseres mellom Norsk Formerforbund og Norsk Jern- og Metallarbeiderforbund.
2. Tariffen for støperibransjens arbeidere skal, i henhold til Riksmeklingsmannens protokoll av 27. mai 1946, ordnes i samarbeid med Norsk Jern- og Metallarbeiderforbund. Det skal herunder tas tilbørlig hensyn til arbeidets art og de bestemmelser som er gjeldende for arbeiderne i dette yrke. Kfr. Arbeidervernlovens § 9 og Kgl. res. av 26. oktober 1945 vedrørende «Særlige arbeiderverniltak for støperier.»

Dirigenten: Vi beklager at over 50 representanter ikke er til stede.

Gunnar Bråthen: Når saken kommer opp her skyldes det Formerforbundets egen måte å ta saken på og da må organisasjonskomitéen stille det forslag som er gjort. En skal imidlertid være oppmerksom på at Formerforbundet er et av de eldste forbund i L.O. og jeg vil foreslå at spørsmålet organisasjonsformene for formerne utsettes. Det er ingen grunn for oss å ta endelig standpunkt før saken er behandlet og endelig fremlagt fra organisasjonskomitéen. Jeg håper endog at det skal lykkes L.O.s administrasjon å formidle samarbeidet mellom de to forbund. Jeg vil derfor foreslå at begge forslag sendes tilbake til sekretariatet. Jeg for min del er villig til å medvirke til en ordning.

Emil Nyhus: Det er vanskelig for oss å gå med på det slik som saken ligger an for vårt vedkommende. Vi skal ha hovedstyremøte den 17. i neste måned og før kan jeg ikke si noe.

Andreas Haugen: Vi har regnet med å få dette forslag realitetsbehandlet. Vi kan ikke gå med på noen utsettelse. Ved siste tariffrevisjon ble det innført i meglingsmannens forslag at en i tariffperioden skulle se på enkelte ting, som ikke var blitt så bra som de burde. Nå er tariffperioden snart ute og vi har frem-

deles ikke hørt noe om forhandlinger. En utsettelse av denne sak kan ikke føre fram. Det heter så smukt at det skal være samarbeid ved tariffrevisjonen. Jern- og Metallarbeiderforbundet fikk vårt forslag på et meget tidlig tidspunkt, mens vi fikk jern- og metalls først ved forhandlingsbordet. Det tyder ikke på samarbeid. Det var også andre forhold. Ved forhandlingene hos riksmeglingsmannen uttalte L.O.s formann at vårt krav om avtale ikke var godkjent. Etter det fant vi at vi ikke hadde noe mer å gjøre der. Arbeidsgiverforeningens formann sa at da kunne også de gå. Det lot iallfall til at de ville gå inn på saken. Av Formerforbundets 4000 medlemmer, så har vi 2500 som absolutt ikke har noe med jernindustrien å gjøre. De 1500 som er igjen kan det også være et spørsmål ved. Utgangen av en utsettelse av vår sak nå vil være at en innen neste representantskapsmøte er utmeldt av L.O. Vi har de største sjanser til å kunne oppnå noe ved selv å kunne bestemme over våre egne forhold. Vi kan selvsagt gjerne hefte vår tariffavtale til Jern- og metalls, men vi vil selv ha avgjørelsen av den.

Votering: Gunnar Bråthens utsettelsesforslag ble vedtatt mot 4 stemmer.

Møtet hevet klokken 19.30.

Formiddagsmøtet lørdag den 29. november.

Dirigent: Bernh. Berntsen.

Protokollen fra gårdsdagens ettermiddagsmøte referertes. *Bendik Øyan:* Det var ikke hel klarhet i voteringen over sjømennenes forslag når det gjaldt 65 år og 20 år. — *Dirigenten:* Avstemningen var opplagt. — Dermed ble protokollen vedtatt. — Navneopprop ble foretatt.

Punkt 7: Fagorganisasjonen og Arbeiderpressen.

Konrad Nordahl: Spørsmålet: fagorganisasjonens stilling til arbeiderpressen har eksistert så lenge en har hatt en fagorganisasjon og en arbeiderpresse. Gjennom årene er det da også ofret meget på arbeiderpressen ved innsamlinger, lån og bevilgninger. Arbeiderpressen var før krigen blitt ganske sterk. Vi hadde en rekke dagblad og en rekke blad som utkom flere ganger i løpet av uken. Vi merker tydelig at hvor vi har en sterk arbeiderpresse der har vi også en sterk fagorga-

nisasjon, som arbeiderbevegelse i sin alminnelighet. Vi har behandlet denne sak mange ganger og sist på kongressen i 1938, hvor en vedtok å opprette et pressefond. Men så fikk vi okkupasjonen, som ramte arbeiderpressen i særdeleshet. Den ble praktisk talt likvidert og det utstyr arbeiderpressen hadde forsvant. Vi var alle klar over at vi etter krigen måtte se å styrke arbeiderpressen igjen. Vi har nå en fullstendig oversikt over hvordan det ligger an. Det er nødvendig å gjenreise arbeiderpressen til minst den styrke den hadde før krigen. Vi har diskutert saken i sekretariatet og i felles tillitsmannsmøte og det hersket enighet om at en måtte styrke pressen. En må med skam bekjenne at «Aftenposten», som var et naziorgan under krigen, har fått en utbredelse som aldri tidligere. Det samme er forholdet med «Bergens Tidende» og «Adresseavisa» i Trondheim. At disse aviser skulle få et slikt forsprang er skammelig. De burde ha vært stoppet etter våpenstilstanden. De burde ha hatt en karantenetid. Vi må ha en motvekt til denne presse i vår egen presse. Men skal vi kunne skaffe den må den ha et teknisk utstyr og en journalistisk styrkelse, så den ligger fullt på høyde med andre aviser. Da blir det nødvendig å ta et krafttak. Forbundene får ta standpunkt om de vil være med. Det er en moralsk sak. Vi mener imidlertid at det er riktig at fagorganisasjonen går inn for et andelsselskap, slik at L.O. og forbundene sammen med D.N.A. og arbeiderpressen selv danner et aksjeselskap på 2 millioner kroner. Men det bør være adgang også for andre organisasjoner å bli med. Jeg vil referere sekretariatets enstemmige innstilling:

«Arbeidet med å bygge opp arbeiderpressen har gjennom mer enn 60 år gått hand i hand med oppbyggingen av den faglige og politiske arbeiderbevegelse i Norge. Gjennom årtiers kamp for organisasjonsrett og bedre kår, lærte de fagorganiserte arbeidere å forstå, at i alle vanskelige situasjoner og konfliktsforhold var det bare arbeiderpressen — sin egen presse — de kunne vente støtte av, og stole på.

Etter et seigt og oppofrende arbeid, med store personlige ytelser og med effektiv støtte fra fagorganisasjonens side, hadde det lyktes å bygge opp en relativt godt utbredt, teknisk utstyrt og økonomisk vel fundert arbeiderpresse, da tyskerne overfalt landet vårt 9. april 1940.

Under okkupasjonen ble praktisk talt samtlige arbeideraviser stoppet av tyskerne eller quislingene. 23 av Det norske Arbeiderpartis aviser fikk sine trykkerier fullstendig ødelagt

og bare 9 av avisene kunne ved krigens slutt starte på ny med uskadd trykkeri. Arbeiderpressens samlede tap under krigen er anslått til 6¼ million kroner. På dette tap har en hittil bare fått et relativt ubetydelig beløp i erstatning.

En rekke borgelige aviser ble holdt i gang under krigen, og styrket på denne måten ikke bare sin økonomi, men skaffet seg også faktisk monopolstilling. Dette stiller store krav til arbeiderpressen økonomi for at den skal kunne hevde seg i konkurransen.

Fagorganisasjonen står i dag overfor store oppgaver. Lønns-mottakernes kår skal trygges. Det økonomiske folkestyre skal gjennomføres. Arbeiderklassens politiske innflytelse må styrkes og befestes. Det er da av livsviktig betydning at fagorganisasjonen i sitt daglige arbeid kan støtte seg til en vel utbygd og innflytelsesrik arbeiderpresse. Arbeidet med å utbygge og utbre arbeiderpressen må derfor være en sentral oppgave, som et ledd i arbeidet for å styrke fagorganisasjonens stilling.

Fagkongressen i mai 1946 slo fast, at den eneste mulighet for politisk samling av den norske arbeiderklasse, er oppslutning om Det norske Arbeiderparti. Dette ble bekreftet ved representantskapets vedtak i august 1947.

Under henvisning hertil vil sekretariatet foreslå at representantskapet gjør dette vedtak:

1. Arbeidernes faglige Landsorganisasjon går sammen med

Det norske Arbeiderparti aktivt inn for å skape et sikkert økonomisk grunnlag for gjenreisningen av arbeiderpressen og trygge dens videre utvikling.

Representantskapet gir sin tilslutning til at Arbeidernes faglige Landsorganisasjon og de tilsluttede forbund trer inn i et aksjeselskap som skal stiftes med en minimumskapital på 2 millioner kroner fordelt på fagbevegelsen, partiet og de eksisterende presseforetagender. Denne minimumskapital kan utvides ved at også andre organisasjoner innbys til å tegne andeler. Dette selskap skal ha til formål å fremme utviklingen av den norske arbeiderpresse, bl. a. ved å forestå mulige fellesinnkjøp, ved å finansiere innkjøp i den utstrekning det er nødvendig, ved regnskaps- og forretningsmessig kontroll av avisenes virksomhet, bl. a. ved en felles revisjonsordning og på forskjellige måter reise de midler som måtte være nødvendige til en utbygging av de enkelte aviser.

2. Representantskapet gir sekretariatet i oppdrag å fordele det på fagorganisasjonen stipulerte beløp av aksjekapitalen, kr. 950 000.00 — fordelt på Landsorganisasjonen og forbundene etter forhandling og avtale med disse, og gir sekretariatet fullmakt til å tegne den del av aksjekapitalen som faller på Landsorganisasjonen.
3. Under henvisning til fagkongressens vedtak i 1938 om Pressefondet, bemyndiger representantskapet sekretariatet til sammen med forbundene å reise den nødvendige lånekapital til finansiering ved kjøp av maskiner og utstyr. Slike lån opptas av det nye selskapet og amortiseres på forretningsmessig basis. Representantskapet oppfordrer forbundene til å være med å skaffe den nødvendige kapital til dette.

Jeg vil tilslutt si noe om fagorganisasjonens stilling til politikken. En skal være oppmerksom på at pressen på den annen side ikke er nøytral slik som enkelte ofte vil gi det utseende av. Det er kapitalen som er interessert i disse aviser. Vi fikk Verdens Gang etter krigen og som startet som et friskt liberalt organ, men som etterhvert har utviklet seg til å bli konservativt. Vi kan ikke sitte bak lukkede dører og gjennomføre våre saker. Vi må spille med åpne kort, og si fra til det norske folk og til arbeiderklassen, at vi i egen interesse må sørge for å få en motgift mot den reaksjonære presse. I 1933 besluttet representantskapet å gå til en politisk kamp. Fagorganisasjonen satset 8—900 000 kroner på valgkampen det år og vi fikk en kursendring som arbeiderne har høstet fordel av. Vi er interessert i at det ikke på ny blir noen kursendring. Skal vi klare det må vi skaffe de midler som må til. Fagorganisasjonen må være med. Vi vil nok komme til å merke det om det skulle bli en kursendring i norsk politikk. Det er derfor av hensyn til oss selv at vi skal reise en sterk arbeiderpresse.

Eugen Wiik: Jeg vil understreke det Nordahl sa om en sterk arbeiderpresse. Men da må den også være objektiv overfor det som skjer ute i verden. Jeg har imidlertid beviser for at de driver løgnpropaganda når det gjelder Sovjetunionen og andre land. Men det blir ikke anderledes så lenge den nåværende redaktør sitter i Arbeiderbladet. Jeg er fullt oppmerksom på den stilling arbeiderklassen står i og at det vil bety meget hvordan neste valg vil løpe av. Men la demokratiet vise seg slik at pengene blir anvendt til kamp utad og ikke innad. Jeg vil foreslå:

«Foreslår at Representantskapet gir Sekretariatet fullmakt til å tegne andeler i avisen «Friheten» med et beløp prosentvis svarende til det beløp for hvilket det tegnes aktier i D.N.A.s presse — basert på det prosentvise stemmetall ved siste kommunevalg.»

Jeg kan stemme for innstillingen hvis mitt forslag blir vedtatt.

Øystein Marthinsen: De fleste borgerlige aviser gikk med dundrende underskudd, som Tidens Tegn, men det var pengefolk som sto bak og ofret penger. Verdens Gang går også med underskudd, men også der ofrer kapitalen penger. Jeg er enig i at en skal hjelpe våre avisforetagender, men det bør skje på en bred basis slik at også småbeløpene kommer med. En bør derfor åpne adgang for de enkelte medlemmer og for parti-medlemmer å bli med.

Knut Næss: Jeg vil så sterkt jeg kan understreke Nordahls uttalelser om det organisatoriske grunnlag for våre aviser. Vi skal kunne få det ved det forslag sekretariatet fremlegger. Forslaget her utelukker ikke det lokale initiativ. Jeg vil også nevne noe om den økonomiske støtte som de borgerlige aviser får. Vi har et eksempel fra Drammen hvor Fremtiden før valget fikk en større annonseserie fra borgerlig hold mot reguleringspolitikken. Annonsene var anonyme, og var bare undertegnet O.H.O. og de vi undersøkte det nærmere viste det seg å være Handelsstandens Opplysningsbyrå.

Torbjørn Henriksen: 23 aviser var fullstendig ødelagt og vi hadde 9 som etter krigen kunne gå i gang igjen. Hva en der har gjort må berømmes. Vi vet at arbeiderpressen har stor betydning når det gjelder opplysningsarbeidet mot sløvheten og likegyldigheten. Vi kan ikke være likegyldig overfor denne sak. Det ville være å skjære vekk noe av oss selv. Ved å reise arbeiderpressen skaper vi noe produktivt for oss selv. Jeg er enig i det som er kommet til uttrykk her om å aktivisere dette slik at det ikke bare gjelder hovedorganisasjonene. Det ligger også det i det at fagforeningene må bli med og ved siden herav er det spørsmål om å gi personlige bidrag til arbeiderpressen. Det må her bli et opplegg som vi går inn for over hele landet. Styrkelsen av arbeiderpressen og reisen av forsamlingslokaler må vi arbeide for, om vi skal nå videre fram i vårt arbeid.

Martin Tranmæl: Kommunevalget ble en ganske alvorlig vekker for oss. Vi ser nå borgerpartiene samle seg og vi ser

hvordan næringsorganisasjonene står fram. Skal vi kunne møte reaksjonen må vi allerede nå begynne valgkampen. Hva kan en vente av folk som bare leser Aftenposten og «Svarta»? Det kan bli den avgjørende kamp mellom vår stilling og reaksjonen og borgerskapet det valg vi får i 1949. Derfor må vi utbygge vår presse. Det er en trygghet for hele vårt arbeid for øvrig. Det er også riktig at en samtidig bør rette appell til partifellene om å bli med. Wiiks uttalelser er det ingen grunn til å komme inn på. Det arbeiderpressen gir er orienterende opplysninger. Erklæringen fra ambassaden i Paris viser at Arbeiderbladets orientering er riktig. Når det gjelder den formelle side så har kongressen tatt standpunkt og sekretariatets innstilling er en naturlig følge derav.

Ole Andersen Kiste: En ser det som foregår i Frankrike, valgene i England og valgene her. Da forstår en også at det gjelder å skape et grunnlag så en kan ta offensiven. En sterkere arbeiderpresse er nødvendig og at vi får den inn i alle hjem. Vi har videre opplysningsvirksomheten som må fremmes sterkere enn hittil og vi har samvirkebevegelsen som vi må utnytte sterkere. Det er ingen forskjell på den faglige og politiske arbeiderbevegelse. Forstår vi ikke det så bærer det galt avsted med oss alle sammen. Skulle jeg kritisere, så er det fordi beløpet er for lite. Jeg ville heller gå med på det 5-dobbelte. Det er sikkert behov for det. Ingen ting er farligere i denne tid enn å løpe løpsk. Vi må ikke gå hurtigere enn at vi får utdannet de kadrer som skal være med når sosialiseringen skal gjennomføres. Hadde vi løpt løpsk her hjemme etter frigjøringen ville vanskelighetene for arbeiderne ha vært meget større. Vi står godt i forhold til de fleste andre land. Det går ikke an å forvanske demokratiet slik som Wiik gjør. Det som er demokrati er at den som er i mindretall bøyer seg for flertallet. Vi må gå inn for sekretariatets forslag.

Konrad Nordahl foreslo som et punkt 4 i sekretariatets innstilling følgende:

«Det forutsettes at fagorganisasjonen og Arbeiderpartiet setter i gang en landsomfattende aksjon for å få alle foreninger og medlemmer til å være med og støtte reisningen av Arbeiderpressen.»

John A. Johnsen: Da formannen holdt sin innledning gikk han noe tilbake. Han burde også ha tatt noe med om redaktørene i arbeiderpressen og da nevnt Trond Hegna som skrev

den berømte artikkel: *Ingen nordmann til salgs*. Den fikk stor betydning for motstandsbevegelsen. Jeg anbefaler innstillingen.

Strek ble satt og 5 minutters taletid.

Bendik Øyen: Wiiks innlegg var forstemmende. Han sa at han hadde grepet Arbeiderbladet i løgn. Det er imidlertid ingen avis som daglig kan gripes slik i uetterretteligheter som Friheten. Jeg vil ikke bruke sterkere uttrykk. Jeg vil anbefale sekretariatets forslag. Det blir i høyden bare 14 stemmer for Wiiks forslag.

Trygve M. Bratteli: Utgangsrundlaget for å bygge ut en arbeiderpresse er i dag bedre enn noen gang tidligere. Vi har 42 aviser, hvorav 28 dagblader. De fleste går driftsmessig relativt bra. Den daglige eller årlige drift klarer avisene innenfor de 15 millioner kroner som arbeiderpressen har. Det er når det gjelder det tekniske at en trenger mer penger. Hele finansieringen gjelder den utenbys presse, ikke Arbeiderbladet eller Arbeidernes Aktietrykkeri. Vanskeligheten for Arbeiderbladet skyldes den måte Friheten har drevet agitasjonen på. Men har Friheten tjent på det? Den har gått ned fra 90—100 000 trykte eksemplarer til 30 000. De som har tjent på det er Morgenposten og Aftenposten. Slutt med en agitasjon som bare skader arbeiderpressen. Praktisk sett vil det være en meningsløshet å satse på 2 kanter. En må ta et standpunkt overensstemmende med det fagkongressen og representantskapet tidligere har tatt.

Karl Hammerstedt: Jeg må si meg enig i uttalelsen om arbeiderpressen kontra den borgerlige presse. Vi må gjøre den sterkere enn den borgerlige. Vi må der også ta med Friheten. Vår presse som tidligere het Arbeideren, ble ødelagt som de fleste av Arbeiderpartiets aviser. Vi mener oss berettiget til som medlemmer av L.O. å få samme behandling som de som er medlem av D.N.A. Det samme vil gjelde når saken kommer ut til fagforeningene. Våre folk vil kreve at også vår presse blir støttet. Er det så at flertallet skal bestemme og mindretallet holde kjeft? Da bør en være konsekvent og også i Stortinget si: Vi har flertallet — dere andre har å holde kjeft.

Konrad Nordahl: Det er dem som har talt om at beløpet burde vært større og jeg har ikke noe imot det. Men en må behandle alle saker ut fra den økonomiske stilling. Forbundenes stilling er dårligere i dag enn før krigen. De fleste forbund går med samme kontingent som før krigen eller en nedsatt kontingent og derved er de økonomisk svekket. De fleste forbund

har ikke meget å rutte med. Jeg vil nevne dette, for vi må ta denne sak opp på neste representantskapsmøte. Vi kan ikke diktere forbundene, men vi må tale ut om de tingene. Det har vært spurt meg hvordan L.O. og forbundene skal fordele dette beløp. Det kan jeg ikke si noe om i dag. Det er forbund som ikke kan yte noe. Når det gjelder Wiiks forslag så kan en ikke satse på mer enn en hest. Ellers kommer en i samme forhold som den amerikanske fagbevegelse som driver i korridorene og satser på de enkelte personer som erklærer seg å ville støtte fagbevegelsen i denne eller hin sak. Den slags kan vi ikke være med på her i landet. Vi vil ikke stoppe munnen på mindretallet, men de får finne seg i å bøye seg for flertallet.

Votering: Sekretariatets forslag med Nordahls tillegg ble vedtatt enstemmig. Wiiks forslag ble forkastet mot 11 stemmer.

Punkt 6: Norsk Elektriker- og Kraftstasjonsforbunds organisasjonsforhold.

Følgende komitéinnstilling forelå:

Den 9. og 10. november 1938 ble det holdt møte mellom L.O. og forbundet om betingelsene for forbundets gjenopptakelse i Landsorganisasjonen. Møtene resulterte i følgende protokollasjon:

«Etter å ha drøftet de forskjellige spørsmål ble forhandlerne enige om å anbefale for sine respektive organisasjoner at Norsk Elektriker- og Kraftstasjonsforbund opptas som sjølstendig forbund i Landsorganisasjonen med de nåværende medlemsgrupper fra 1. mars 1939 på følgende grunnlag:

- a) Med henvisning til Norsk Elektriker- og Kraftstasjonsforbunds landsmøtes vedtak i 1936 og Landsorganisasjonens kongressvedtak angående industriforbundsformen av 1934 og 1938 oppnevnes en komité til å utrede spørsmålet om et sjølstendig elektrisitetsforsyningsforbund. Denne utredning skal omfatte elektrisitetsforsyningen for så vel industriell som offentlig drift og trekke opp linjer for organisering av de arbeidere som er beskjeftiget innen dette område. Utredningen forelegges Landsorganisasjonens representantskap, som treffer den endelige avgjørelse. Forannevnte komité skal bestå av 8 medlemmer, hvorav sekretariatet velger 5 og Norsk Elektriker- og Kraftstasjonsforbund oppnevner 3.

- b) Inntil det framtidige organisasjonsforhold er avgjort av representantskapet, opprettholdes det nåværende virkeområde for Norsk Elektriker- og Kraftstasjonsforbund.
- c) Norsk Elektriker- og Kraftstasjonsforbund vil i likhet med andre forbund bli underlagt de organisasjonsmessige avgjørelser som treffes av Landsorganisasjonen. En var videre enig om at så snart foranstående forslag er vedtatt, skal nevnte komité oppnevnes og tre i virksomhet. Når forslaget er behandlet og vedtatt av sekretariatet og forbundsstyret, blir det å offentliggjøre i arbeiderpressen.»

Den komité som ble nedsatt for å utrede saka, fikk bare holdt 2 forberedende møter og måtte på grunn av krigsutbruddet innstille det videre arbeid. I 1946 ble komitéen rekonstruert. Som medlemmer av komitéen valgte *sekretariatet* følgende:

Elias Volan, Torbjørn Henriksen, Odd Humblen, Rolf H. Olsen og Emil Torkildsen.

Forbundet valgte: Torp, Gundersen og Rosenløv.

Komitéen holdt sitt første møte den 27. februar 1947.

L.O.s representanter var til stede. Fra forbundet møtte: Torp, Klafstad, Gundersen og Mathiesen. Dessuten deltok representanter fra Bygningsarbeiderforbundet, Kjemisk Industriarbeiderforbund, Jernbaneforbundet, Jern- og Metallarbeiderforbundet, Nærings- og Nydelsesmiddelarbeiderforbundet, Sjømannsforbundet, Kommuneforbundet, Papirindustriarbeiderforbundet og Transportarbeiderforbundet.

Etter forbundets gjenopptakelse i L.O. er det oppstått tvister mellom Elektrikerforbundet og andre forbund om forståelsen av betingelsene for Elektrikerforbundets opptakelse i L.O. I den anledning hadde Tvistenemnda møte den 4. og 5. april 1946, hvor nemnda innstillet for sekretariatet å fatte følgende vedtak til klarlegging av beslutningene i 1938:

«Betingelsene for Norsk Elektriker- og Kraftstasjonsforbunds gjeninntakelse i Landsorganisasjonen 1. mars 1939 er å forstå på følgende måte:

1. Norsk Elektriker- og Kraftstasjonsforbund har rett til å beholde de medlemmer det hadde ved gjeninntakelsen i Landsorganisasjonen, og opprette overenskomster ved de bedrifter hvor det hadde overenskomst ved gjeninntakelsen i Landsorganisasjonen. Nyorganisering av elektrikere ved disse bedrifter skjer i tilslutning til Elektrikerforbundet.

2. Norsk Elektriker- og Kraftstasjonsforbund har rett til på like vilkår med Norsk Jern- og Metallarbeiderforbund å organisere arbeiderne ved nye radiofabrikker og opprette overenskomst for arbeiderne. Det samme gjelder bedrifter som framstiller og monterer heiser.
3. Norsk Elektriker- og Kraftstasjonsforbund har ikke rett til å foreta organisering av elektrikere ved bedrifter som ligger innenfor industriforbundenes områder utover bestemmelsene i pkt. 1 og 2.

Nemndas forslag ble tiltrådt av sekretariatet. Før nemnda holdt møte, ble saka forelagt Lars Evensen, som ledet forhandlingene i 1938, til uttalelse. I brev av 30. mars 1947 uttaler Lars Evensen:

«Jeg antar at om en skal treffe organisasjonsmessige avgjørelser nå på grunnlag av vedtaket av november 1938, må det være innenfor rammen av det virkeområde som forbundet hadde i 1938, og jeg anser ikke at vedtaket hjemler adgang for forbundet til nyorganisering i omstridte organisasjonsområder.»

Nemnda uttalte i begrunnelsen for sin innstilling blant annet at en ikke kunne anta at gjenopptakelsesbetingelsene for Elektrikerforbundet kunne tolkes slik at Landsorganisasjonen ved å vedta disse betingelser faktisk opphevet kongressens vedtak om industriforbundsformen også for de forbund hvor disse beslutninger praktisk talt er gjennomført, men at gjenopptakelsesbetingelsene antagelig må gis en noe tøyelig fortolkning i de forbund industriforbundsformen ikke er gjennomført, så som i bygningsfagene og jernindustrien. Både Elektrikerforbundet og Jern- og Metallarbeiderforbundet er uenig i nemndas og sekretariatets avgjerd.

I rundskriv nr. 142/46 ba L.O. de respektive forbund foreslå for Landsorganisasjonens organisasjonskomité det virkeområde forbundet mente å måtte ha for sitt organisasjonsarbeid. Fra Elektrikerforbundet foreligger følgende forslag:

«Utgreining om rammen for et forbund for elektrisitetssforsyningen etter framlegg fra representantene fra Elektriker- og Kraftstasjonsforbundet.

- I. 1. Anlegg av linje- og kabelnett. Anlegg og montering av nye kraftverk.
2. Linje- og kabelnett, transformatorer, omformerstasjoner o. l.

II. Betjening, vedlikehold og kontroll av de anlegg som er nevnt under 1 og 2.

III. Installasjonsfaget.

1. Offentlige og private installasjonsforretninger. Nyanlegg og vedlikehold.
2. Installasjonsavdelinger ved industrielle bedrifter, f. eks. Borregaard.
3. Installasjonsavdelinger ved bedrifter som produserer elektrisk materiell.
4. Elektrikere ved industrielle bedrifter.
5. Heisemontører.
6. Produksjon av radiomateriell, radiomontører og radio-reparatører.
7. Elektriske nyanlegg ombord i nye skip. Vedlikehold og reparasjon av elektrisk materiell på skip når de ligger ved verksted.
8. Elektrikere ombord i skip.
9. Militære verksteders avdelinger for produksjon av elektrisk materiell og installasjonsavdelinger.
10. Kommunale elektrisitetsverks egne verksteder.
11. Tjenestemenn og kontrollører ved kommunale elektrisitetsverk.
12. Merkantile avdelinger ved kommunale elektrisitetsverk.

For å bringe på det rene det svenske elektrikerforbunds organisasjonsområde, ble den svenske landsorganisasjon tilskrevet, og følgende svar foreligger:

«Till svar å Eder förfrågan av den 27. mars rörande Elektriska arbetareförbundets organisationsområde få vi meddela följande:

Enligt Elektriska arbetareförbundets stadgar utgör förbundet en sammanslutning av alla inom den elektriska kraftverks-, distributions- och installationsverksamheten sysselsatta arbetare, vilka enligt Landsorganisationens organisationsplan skole tillhöra förbundet. Sistnämnda organisationsplan, vilken fastställdes av Landsorganisationens representantskap år 1925, föreskriver att till Elektriska arbetareförbundet skola anslutas alla arbetare inom elektriska installationsindustrin och vid elektriska kraftstationer, som ej direkt sammanhålla med annan industri. I aktuella fall ha organisationsgränserna sedermera kompletterats genom beslut av representantskapet och landssekretariatet.

Förbundet omsluter för närvarande huvudsakligast installationselektriker inom byggnadsindustrin, ävensom elektriker vid enskilda kraftverk samt timavlönade linjearbetare anställda hos kungl. vattenfallsstyrelsen. Personalen vid de statliga kraftverken däremot äro anslutna till ett särskilt förbund, Statens vattenfallsverks tjänstmannaförbund.

Av de omfrågade grupperna skola elektrikerna vid de *kommunale elektricitetsverken* tillhöra Kommunalarbetareförbundet. I den mån dessa verk även bedriva installationsverksamhet i den allmänna marknaden skola dock installationsarbetarna anslutas till Elektriska arbetareförbundet. Organisationsgränserna mellan de både förbunden på dette område ha dock icke slutgiltigt klarlagts, varför Elektriska arbetareförbundet för närvarande även har personal vid sådana kommunale verk, som ej bedriva installationsverksamhet i öppna marknaden.

Radiofabrikernas personal är helt ansluten till Metallindustriarbetareförbundet under det *hissmontörerna* tillhöra Elektriska arbetareförbundet.

I den mån *industriföretagen* ha egna elektriker anställda skola dessa enligt organisationsplanen tillhöra resp. industriförbund. Elektrikerna vid de mekaniske verkstäderna och järnbruken äro följaktligen organiserade i Metallindustriarbetareförbundet.

Vi förutsätta att bilagda material-utredningen om industriarbetareförbund, beslut i frågor rörande organisationsgränserna samt medlemmarnas fördelning på olika yrken och industrier — kan vara Eder till ytterligare vägledning. Numren på de sidor, där elektrikernas organisationsfrågor behandlats, ha angivits på resp. skrifter.»

Elektrikerförbundets landsmöte i 1922 fattet följande vedtak angående organisationsformen:

«Organisasjonskomitéens innstilling alternativ II vedtokes med følgende tillegg: De foreslåtte industrigrupper må tildeles en større bestemmelsesfrihet for derved å bli mer effektive ledd i organisasjonsbygningen. Dessuten må industrigruppene forfleres. Det må opprettes en gruppe for elektrisitetsforsyningens arbeidere, omfattende kraftstasjonene, linjearbeiderne, installasjonsmontørene til og med kontrollørene, da disse arbeidere ikke nå og enda mindre etter hvert som elektrisitetsforsyningen utvikles kan tillegges noen bestemt industri.»

Kongressen i 1923 forutsatte at Elektrikerförbundets medlemmer skulle overføres til en rekke forskjellige forbund, og at

Elektrikerförbundet måtte opphøre som selvstendig organisasjon. Forbundets hovedstyre behandlet saken. Flertallet (8 medlemmer) vedtok følgende forslag:

«I anledning Landsorganisasjonens kongress' beslutning om overgang til industrivis organisasjon uttaler forbundsstyret:

Norsk Elektriker- og Kraftstasjonsforbunds landsmøte 1922 fastslo at man skulle tillempe en organisationsform som kun ga anledning til ett forbund på hver arbeidsplass.

I henhold hertil og under henvisning til kongressens beslutning må forbundets medlemmer i jernindustrien, gruveindustrien, papirindustrien og elektrokjemiske industrier samt i kommunene og bygningsindustrien gå over i de respektive industriorganisasjoner fra 1. januar 1924. For de øvrige medlemmer treffes en ordning med Landsorganisasjonens sekretariat.

Forretningsutvalget bemyndiges til å foreta det nødvendige herfor.»

Mindretallet (3 medlemmer) stemte for følgende forslag:

«Landsorganisasjonens kongress vedtok i sin beslutning om omlegging til industriforbund, at grunnlaget for fagorganisasjonens oppbygging skal være arbeidsplassen. Videre at der på en og samme arbeidsplass kun skal være ett forbund representert.

Elektrikerne og kraftstasjonsbetjeningen fastslår sin prinsipielle stilling til omleggingen overensstemmende med sitt landsmøtes beslutning i saken. I flukt med denne oppfatning vil forbundsstyret medvirke til omlegging på grunnlag av at kun ett forbund skal være representert på arbeidsplassen.

— — —

Saken ble forelagt medlemmene til uravstemning. Mindretallets forslag ble vedtatt med 486 mot 180 stemmer, som avgas for flertallets standpunkt.

I forbundets beretning for 1923 er det inntatt følgende forklaring til de to standpunkter i forbundsstyret:

«Som det vil framgå av forslagene er det enighet i forbundsstyret om at medlemmene i jern-, gruve-, papir og elektrokjemiske industri skal overgå til de forbund som har overvekten av medlemmer ved disse bedrifter. De ved mekaniske verksteder og skipsbyggerier arbeidende medlemmer overgår til Jern- og Metallarbeiderforbundet, ved papir- og cellulosefabrikker til Papirindustriarbeiderforbundet og ved gruvevirksomheter og elektrokjemiske bedrifter til Arbeidsmannsforbundet.

Det er kunn en liten uoverensstemmelse med hensyn til tidspunktet for overflytningen. Flertallet har fastsatt overflytningsdatoen til 1. januar 1924. Mindretallet mener at tidspunktet for overflytning må fastsettes i samråd med det forbund som skal motta, samt de øvrige forbund der skal avgi medlemmer.

Denne divergens har dog ingen praktisk betydning. Overflytningen vil for nevnte gruppers vedkommende ordnes på det tidspunkt som Landsorganisasjonen og de interesserte forbund fastsetter.

Den prinsipielle forskjell i flertallets og mindretallets forslag er ordningen for hovedgruppene av forbundets medlemmer, nemlig installasjonsmontørene, de ved elektrisitetsverkene ansatte og kraftstasjonsbetjeningen.»

Sekretariatet fastholdt kongressens vedtak, og forbundet har senere på grunn av L.O.s stilling 2 ganger trådt ut av L.O.

Som det framgår av Elektrikerforbundets stilling til den industrivise oppbygging av fagorganisasjonen var også dette forbund enig i at alle fag og grupper i de forskjellige industrier skulle samles i vedkommende industriforbund, slik at også elektrikerne i jernindustrien, bergverkene, kjemisk industri osv. skulle være organisert i vedkommende industriforbund. Denne linje har forbundet senere til dels fraveket. For å skaffe oversikt over hvordan den organisasjonsmessige stilling er, har komitéen fått oppgave fra de mest interesserte forbund om elektriskernes organisasjonsforhold.

Elektrikerne har avgitt følgende oversikt:

«Fra Elektrikerforbundet ble det framlagt en oversikt over medlemstallet pr. 1. januar 1947, som fordeler seg slik:

Hos private installatører:

Fagarbeidere	1 537
Læregutter	435
Hjelpearbeidere	226

Tilsammen 2 198 = 44 %

Elektrisitetsverker:

Kommunale	656
Inter- og fylkeskommunale	256
Private for borgerlig forsyning	433
Statens kraftverker	96

Tilsammen 1 441 = 29 %

Papirindustrien:

Kraftstasjoner, delvis borgerlig forsyning	52
Bedriftselektrikere	147

Tilsammen 199 = 4 %

Kjemisk industri:

Kraftstasjoner, delvis borgerlig forsyning	55
Bedriftselektrikere	146
Installasjonsmontører, anlegg	65

Tilsammen 266 = 5.3 %

Gruveindustri:

Kraftstasjoner	32
Bedriftselektrikere	89

Tilsammen 121 = 2.4 %

Jernindustrien

Tilsammen 109 = 2.2 %

Heisemontører:

Tilsammen 116 = 2.3 %

Radioindustrien:

Tilsammen 339 = 6.8 %

Militære verksteder:

Tilsammen 151 = 3 %

Sjø-elektrikere ombord:

Tilsammen 40 = 1 %

Forbundets samlede medlemstall: 4 980 = 100 %

Landets elektrisitetsproduksjon

fordeler seg på følgende måte:

Verker som er tilknyttet den alm. el.forsyning .. ca. 60 %

Verker som er tilknyttet elektrokjemisk-, termisk- og metallurgisk industri ..... « 34 %

Verker som er tilknyttet annen industri ..... « 6 %

Det totale forbruk av elektrisk energi:

Elektrokjemisk-, termisk- og metallurgisk industri « 53 %

Tremasse-, cellulose og papirindustri ..... « 12 %

Bergverksindustri ..... « 2 %

Annen industri og håndverk ..... « 8 %

Jernbane og sporveier ..... « 1 %

Borgerlig forsyning ..... « 24 %

Fordelingen er organisert på følgende måte:

Kommunale verker ..... « 62 %

Inter- og fylkeskommunale ..... « 6 %

Statens fordelingsverker ..... « 1 %

Private fordelingsverker ..... « 31 %

Forbundet knytter følgende kommentar til foranstående statistikk:

Landets elektrisitetsproduksjon.

Det framgår herav at 60 pst. av produksjonsverkene er tilknyttet den alminnelige elektrisitetsforsyning, mens 40 pst. er tilknyttet industrien. Dette betyr ikke at disse 40 pst. utelukkende forsyner industri, idet samtlige leverer mer og mindre av sin energi til alminnelig forsyning til tross for at de i statistikken er angitt som tilknyttet industrien. F. eks. Borregård Kraftstasjon som forsyner hele Sarpsborg by, Tinnfoss Papirfabrikks kraftstasjon som forsyner hele Notodden, og Hydro kraftstasjoner som forsyner store deler av distriktet langs Telemarksvassdraget, foruten at de ligger på samkjøringsnett og til dels leverer store energimengder til samkjøringen.

Det totale forbruk av elektrisk energi.

Foranstående kommentarer dokumenteres for så vidt av denne statistikk, idet den viser at bare 24 pst. av den samlede energiproduksjon forbrukes til borgerlig forsyning — dvs. lys, romoppvarming og annet husholdningsforbruk samt gårdsdrift.

Fordelingen er organisert på følgende måte:

Denne statistikk er noe misvisende, idet den bygger på antall verker og ikke på forsynte innbyggere, samtidig som den omfatter bare borgerlige forsyninger og ikke industrien.

Hvis en deler forsyningen i forhold til forsynte innbyggere, viser det seg at de private fordelingsverker vesentlig omfatter tynt befolkede distrikter, og de 31 pst. av verkene bare 10 pst. av forsynte inbyggere, mens kommunale, inter- og fylkeskommunale verker omfatter hele 90 pst. av de forsynte innbyggere.

Men sammenligner en videre med forbruket i forrige avsnitt, viser det seg at av landets samlede energiproduksjon blir 21.6 pst. fordelt gjennom kommunale, inter- og fylkeskommunale verker, mens den private fordeling omfatter 78.4 pst. av den samlede energiproduksjon.

Vi håper at foranstående kommentarer sammen med den vedlagte statistikk gir den nødvendige oversikt for behandlingen av spørsmålet om opprettelsen av et elektrisitetsforsynings forbund.»

Kommuneforbundet har gitt følgende oversikt:

«Norsk Kommuneforbund har tatt opp en oversikt over de elektrisitetsverker som sysselsetter folk som er organisert i vårt forbund.

Oppgaven omfatter ca. 160 elektrisitetsverker, og som vedlagte tabell viser får en flg. fordeling av beskjeftigede i alt og derav de som er organisert i tilslutning til vårt forbund.

Eier av verket	Sysselsatte	Organiserte i N.K.F.
Staten	2	1
Fylke	484	359
Interkommunalt	547	399
Kommunalt	3 456	2 490
Private	110	37
Sum	4 599	3 286

Ordnet etter yrke får en denne fordelingen:

Yrke	Sysselsatte	Oorganiserte i N.K.F.
Merkantile og tekn. funksj. ..	2 078	1 513
Elektrikere og montører	1 131	803
Læregutter	149	70
Andre fagarbeidere	568	447
Fag-u-lærte arbeidere	673	453
Sum	4 599	3 286

Norges Vassdrags- og Elektrisitetsvesen utga i 1946 en oversikt over utbygd vannkraft i Norge. I denne publikasjonen finner en at Norge hadde 562 elektrisitetsverker pr. 31. desember 1943 med 2 310 funksjonærer og 4 914 arbeidere.

Sammenligner en disse tall med forbundets oversikt, finner en at vi skulle mangle oppgaver fra ca. 400 elektrisitetsverker. Ved disse 400 elektrisitetsverker skal det være sysselsatt ikke fullt 300 funksjonærer. Differansen i tallet på arbeidere er ca. 2 400. Imidlertid gjør en merksom på at på flere av de skjemaer som forbundet har mottatt blir det nevnt at verket sysselsetter sesongarbeidere, men da antallet varierer, er de ikke tatt med i oppgaven. En kan etter dette gå ut fra at de elektrisitetsverk som ikke er kommet med i nærværende oppgave er små og i denne forbindelse ubetydelige.

Forbundet har som bilag til oversikten oversendt en detaljert statistisk oppgave. På grunn av oppgavens omfang er denne ikke tatt med i denne framstilling.

Papirindustriarbeiderforbundet har tilsammen organisert 132 elektrikere, fordelt på 44 bedrifter.

Arbeidsmannsforbundet opplyser å ha elektrikere ved samtlige gruver unntatt *Orkla* og *Sulitjelma*, hvor Elektrikerforbundet har organisert elektrikerne og opprettet overenskomst med dem, men Arbeidsmannsforbundet er uenig i dette, og mener at alle arbeidere ved gruvene skal være organisert i Norsk Arbeidsmannsforbund.

Bygningsarbeiderforbundet har gitt følgende framstilling av forholdet i sitt forbund:

«Ad Elektrikerforbundets framtidige organisasjonsområde.

Som svar på Deres skriv av 23. ds. vil vi gi følgende opplysninger:

Ad punkt 1.

Elektrikerfirmaene i Arendal, Bergen, Bodø, Hamar, Haløen, Harstad, Lillehammer, Sandefjord og Tromsø, tilsammen 492 elektrikere.

Ad punkt 2.

Overenskomst ved Ø. Gausdal Elektrisitetsverk og Alvdal komm. Elektrisitetsverk, tilsammen 9 elektrikere.

Utenom disse har vi en rekke overenskomster fordelt utover det hele land, med tilsammen 51 elektrikere som er tilmeldt våre bygningsarbeideravdelinger.

Tilsammen utgjør dette 492 elektrikere.»

Norsk Nærings- og Nydelsesmiddelarbeiderforbund har gitt følgende svar på de stilte spørsmål:

«Vi har mottatt Deres skriv av 23. ds. i anledning ovennevnte sak, og kan meddele at hva angår de spørsmål som er stillet vårt forbund har vi ikke elektrikere som medlemmer som kommer inn under de spørsmål som Landsorganisasjonen stiller. Vi har medlemmer som kalles reparatører, og det kan nok hende at disse utfører noe elektrikerarbeid, men ikke i den utstrekning som Deres spørsmål innebærer. Vårt forbund har således ingen medlemmer å avgi til Elektrikerforbundet.»

Norsk Sjømannsforbund antar at ca. 400 elektrikere og elektrikerassistenter er beskjeftiget ombord i skipene. I første rekke på skip med elektriske vinsjer og styremaskiner, og i tankskip.

Norsk Transportarbeiderforbund meddeler at forbundet har organisert 20 elektrikere ansatt ved L.K.A.B., Narvik.

Norsk Jernbaneforbund meddeler at Norges Statsbaner har 5 kraftstasjoner (Kjosfoss, Kongsvoll, Finse, Hallingskeid og Fokksuta).

Stasjonenes kapasitet er fra 3—4 kw. opp til noen tusen. Nøyaktige oppgave har de for tiden ikke.

Personalet er fra 4 ned til 1 mann.

Leverer ikke elektrisk energi til andre.

Statsbanene leier elektrisk energi fra forskjellige kraftverker etter samkjøringsordning.

Det dreier seg om noen tusen kw.

Antall medlemmer av elektrikere er ca. 600.

Norsk Jern- og Metallarbeiderforbund skriver:

«Etter konferanse med Elektrikerforbundet har vi fått fastslått at den ønskede organisasjonsform inneholder ikke å få overflyttet medlemmer som arbeider i selve produksjonen. Det er bare elektriske montører og heisemontører som hører inn under nevnte forbunds krav. Dog gjelder kravet også radiomontører. Dette krav er fra Elektrikerforbundet bygget på at det var dette forbund som først organiserte arbeiderne i dette fag, og fikk opprettet overenskomst i det. Vårt forbund har om lag 200 medlemmer ved radiofabrikkene.

Dette yrke skulle opplagt høre inn under vårt forbunds område. Som et eksempel kan nevnes at Elektrisk Bureau, Oslo, forarbeider bl. a. både radioapparater, telefonapparater og elektrisk materiell for øvrig. Arbeidet med radioapparater kan således ikke skilles ut fra den øvrige produksjon.

For de bedrifter som ved siden av sin fabrikkvirksomhet også har elektrisk installasjon, med egne elektriske montører, da vil disse montører tilhøre Elektrikerforbundet. Dette praktiseres.

Dertil kommer heisemontørene, hvor arbeidet både kan være av mekanisk og elektrisk art, at forholdet kan være tvilsomt. Disse montører tilhører stort sett Elektrikerforbundet. Arbeiderantallet er forholdsvis litet, om lag 100.

Ved en del av våre større verksteder er tilsatt elektriske montører som har å skjøtte de elektriske lysanlegg. Således kan nevnes at ved Aker mek. Verksted er 5—6 arbeidere, Nylands Verksted 4 arbeidere, som er medlemmer av Elektrikerforbundet. Etter organisasjonsformen skulle de tilhøre vårt forbund. Her dreier det seg om et ubetydelig tall.

Bortsett fra arbeiderne ved radiofabrikkene, hvis organisasjonsforhold vi hevder ligger under vårt forbunds område, er det for øvrig et mindre tall av vårt forbunds medlemmer som Elektrikerforbundets krav omfatter.»

Norsk Kjemisk Industriarbeiderforbund oversender en skjematisk oppstilling over forholdene når det gjelder elektrikerne i denne industri. Oppstillingen er noe mangelfull, idet alle avdelinger ikke har svart på de stilte spørsmål. Det framgår av oppstillingen at industrien beskjeftiger 104 faglærte elektrikere, 100 fag-ulærte, 52 læregutter og 2 praktikanter, 16 stasjonsvakter og 2 vaskere. Tilsammen 366 arbeidere, hvorav 240 er organisert i Norsk Kjemisk Industriarbeiderforbund.

*

I tillegg til foranstående har Norsk Kjemisk Industriarbeiderforbund den 18. juni sendt følgende oversikt for 9 bedrifter, som ikke er medtatt i de første oppgaver.

«*Rjukan Salpeterfabriker.* Ansatt 65 elektrikere hvorav 57 er faglærte og 8 ufaglærte og 2 læregutter. Samtlige er organisert i vårt forbund. Bedriften har egen kraftstasjon med en samlet kapasitet på 253 000 kw. Tinn kommune leier 3 550 kw. Personalet ved kraftstasjonen utgjør 46 mann.

Ved *Slipefabrikken på Gan på Romerike* er det ikke ansatt elektrikere. Bedriften har egen kraftstasjon med en kapasitet på 80 kw. og leier i tillegg hertil 20 kw.

Ved *De-No-Fa og Lilleborg Fabriker, Fredrikstad*, er det ansatt 4 faglærte elektrikere og en læregutt. Samtlige organisert i vårt forbund.

Ved *Vadheim Elektrochemiske Bedrifter* er det ansatt en faglært elektriker og 3 ufaglærte. Samtlige organisert i vårt forbund. Bedriften har egen kraftstasjon med en kapasitet på 1 800 kw. og 4 manns betjening. Bedriften leverer 130 kw. til husholdningen.

Ved *Nordland Portland Cementfabrik i Tysfjord* er det ansatt 4 elektrikere, hvorav en er faglært og 3 ufaglærte. Bedriften har egen kraftstasjon med en kapasitet på 3 000 kw. med

en manns betjening. Til husholdning og andre bedrifter leverer bedriften 350 kw.

Ved *Stord Sildoljefabrik og mek. Verksted* er ansatt 4 elektrikere, som er organisert i Norsk Jern- og Metallarbeiderforbund. Bedriften har reservekraftstasjon på 300 kw.

Ved *Electric Furnace Products Co. Ltd., Sauda*, er ansatt 21 elektrikere + 3 brettvakter. Av disse er 12 faglærte, 6 ufaglærte og 3 læregutter. Samtlige er organisert i vårt forbund. Bedriften har egne kraftstasjoner med en samlet kapasitet på 140 000 kw. Kraftstasjonens betjening utgjør 27 mann. Til husholdning og andre bedrifter leies bort 1 400 kw.

Ved *Drammens Glassverk* er ansatt 10 elektrikere, hvorav 5 er faglærte og 2 ufaglærte og læregutter, samtlige organisert i vårt forbund. Bedriften leier 1 800 kw.

Ved *Knarrevik Sildoljefabrik* er det ansatt 3 elektrikere hvorav 2 er faglærte (innbefattet formann) og en læregutt. De 2 er organisert i vårt forbund, formannen uorganisert. Bedriften leier 450 kw. og til husholdningen går 50 kw.»

Tilsammen omfatter oversikten fra dette forbund 447 arbeidere, som er beskjeftiget ved kraftstasjoner og som elektrikere. Hvis Elektrikerforbundets forslag om at Elektristetsforsyningens forbund blir imøtekommet, må

Kommuneforbundet avgi	3 286	medlemmer
Papirindustriarbeiderforbundet	123	«
Bygningsarbeiderforbundet	492	«
Sjømannsforbundet	ca. 400	«
Transportarbeiderforbundet	20	«
Jernbaneforbundet	ca. 600	«
Jern- og Metallarbeiderforbundet	« 200	«
Norsk Kjemisk Industriarbeiderforbund «	460	«
Hertil kommer Elektrikerforb.s medl.t. med	4 980	«

Tilsammen 10 561 medlemmer

Til disse tall kan bemerkes at Kommuneforbundet ikke har tatt med elektrikere som er beskjeftiget ved sporveiene og hjelpearbeidere som er beskjeftiget ved ledningsnettene, anslagsvis ca. 400.

Jern- og Metallarbeiderforbundet har heller ikke tatt med elektrikere beskjeftiget i skipsbyggeriene og den øvrige jernindustri.

Det samme gjelder Arbeidsmannsforbundet for så vidt angår hjelpearbeidere beskjeftiget ved montering av kraftstasjoner, linjearbeidere m. v. Alt i alt må en regne med at et elektrisitetsforsynings forbund, organisert etter det forslag som er sendt L.O. fra Norsk Elektriker- og Kraftstasjonsforbund vil komme til å omfatte også en rekke forbund som ikke her er nevnt, og medlemstallet vil sikkert komme til å ligge på minst 12 000, kanskje endog opp imot 15 000 medlemmer, hvorav de faglærte elektrikere kommer til å omfatte langt under halvdelen av forbundets samlede medlemstall.

Under drøftelsene i komitéen har Elektrikerforbundets representanter antydnet at de kunne tenke seg en noe snevrere ramme for et elektrisitetsforsynings forbund, f. eks. at forbundet fikk anledning til å organisere betjeningen ved alle kraftstasjoner og de elektrikere som er beskjeftiget som installatører, altså, at de skulle gi avkall på alle elektrikere som er beskjeftiget ved bedrifter som kommer inn under andre industriforbunds områder. Dette alternativ vil da bety at forbundet kommer til å bestå av følgende grupper og medlemmer:

De private installasjonsfirmaer:

Elektrikerforbundet	2 198	medlemmer
Bygningsarbeiderforbundet	483	«
Tilsammen	2 681	medlemmer

Private kraftstasjoner:

Elektrikerforbundet	572	medlemmer
Norsk Kjemisk Industriarbeiderforbund ..	94	«
Kommuneforbundet	37	«
Transportarbeiderforbundet	20	«
Tilsammen	723	medlemmer

Statens kraftverker:

Elektrikerforbundet	96	medlemmer
Kommuneforbundet	1	«
Tilsammen	97	medlemmer

Inter- og fylkeskommunale:

Elektrikerforbundet	256	medlemmer
Kommuneforbundet	758	«
Tilsammen	1 014	medlemmer

Kommunale kraftstasjoner:

Elektrikerforbundet	656	medlemmer
Kommuneforbundet	2 490	«
Bygningsarbeiderforbundet	9	«

Tilsammen 3 155 medlemmer

Heisemontører:

Elektrikerforbundet	116	medlemmer

Radioindustrien:

Elektrikerforbundet	339	medlemmer
Jern- og Metallarbeiderforbundet	200	«

Tilsammen 539 medlemmer

Denn oppstilling omfatter i alt 8 340 medlemmer.

Når det gjelder radioindustrien, må dette regnes for rene produksjonsbedrifter, og over alt ellers hvor det er dannet industriforbund står denne industris arbeidere tilsluttet Jern- og Metallforbundet. Trekker man denne gruppe fra, blir det en rest på 7 801 medlemmer. Men selv et elektrisitetsforsynings forbund etter dette alternativ vil bryte tidligere kongressvedtak om et bygningsarbeiderforbund og et kommuneforbund. De største vanskeligheter vil utvilsomt oppstå for arbeidernes og funksjonærenes organisasjoner i kommunene. For bygningsindustrien vil det så vidt skjønnes ikke oppstå noen særlige vanskeligheter ved ordningen av tariffavtalene, idet elektrikere aldri så vidt vites har hatt felles tariffrevisjon med de øvrige bygningsfag.

Elektrisitetsforsyningen.

Vi skal i det følgende gi en kort oversikt over forskjellige forhold ved elektrisitetsforsyningen, for om mulig på basis av denne å danne seg en mening om det riktige organisasjonsforhold for elektrisitetsforsynings funksjonærer og arbeidere.

Norges Vassdrags- og Elektrisitetsvesen utga i 1946 en oversikt over utbygd vannkraft pr. 31. desember 1943. På det tidspunkt var det i hele landet utbygd i alt 2 301 180 kw. i maskinkapasitet, hvorav 2 216 645 kw. til elektriske generatorer og 84 535 kw. til direkte elektrisk maskinkraft. Denne strømmengde fordelte seg med 1 208.361 kw. til alminnelig elektrisi-

tetsforsyning og diverse industri, 824 001 kw. til elektro-kjemisk og elektro-termisk industri og 268 818 kw. til treforedlingsindustrien. Verkene var inndelt i følgende grupper:

	Antall kraftverk	Inst. Gen. kap. i alt	Herav nyttes til industri	Til alm. forsyning
Statens	22	259 524	64 583	194 941
Fylkeskommunale	17	136 146	12 800	123 266
Felleskommunale	22	181 070	6 380	174 690
Bykommunale	44	278 620	10 750	267 870
Herredskommunale ..	106	63 138	18 361	44 777
Private	1 529	1 382 672	979 865	402 817
I alt	1 740	2 310 170	1 092 819	1 208 361

Denne tabell viser at de private verker er størst både i antall og kraftproduksjon, mens de forskjellige slags kommunale verker er størst når det gjelder kraft til alminnelig forsyning. Den utbygde vannkraftmengde utgjør bare en liten del av den utbyggbare kraft i Norge. Denne er beregnet til mer enn 12.25 million kw. Etter elektrisitetsstatistikken som kom ut i 1938 kan det foretas følgende oppstilling:

	Antall	Innbyggere som forsynes	Dto. som ytterligere kan forsynes	Funksjo- Abonnenter	Arbei- nærer	der
Staens verk for alm. forsyning	5	1 340	500	398	31	178
Do. for industriell forsyning	5	1 600	—	450	9	58
Fylkeskommunale	6	81 400	5 500	18 004	82	240
Felleskommunale	33	198 707	16 622	41 411	158	621
Bykommunale	49	839 378	22 600	300 073	1 015	1 464
Herredskommunale	223	818 672	62 205	187 074	602	1 083
Private for alm. forsyning	125	201 053	19 719	42 179	248	494
Private for industri	116	42 802	1 130	9 571	165	776
I alt	562	2 184 952	128 276	599 160	2 310	4 914

Denne tabell omfatter både produksjons- og fordelingsverk. De private verker spiller ikke på langt nær den samme rolle som for produksjonsverkene vedkommende.

I forbindelse med ovenstående oppstilling kan en også gi følgende oppstilling bygd på samme statistikk over energiens fordeling på kjøpt og produsert energi. Videre energi levert til forskjellige formål hos de forskjellige slags verk:

Energi ved norske elektrisitetsverk.

Produisert energi		Levert energi		I alt	Herav til:	
1000 kw.h	%	1000 kw.h	%		håndv. & industri	husbruk, hus-hold, landbr., drift
Statens verk for alm. forsyning	5.1	210 761	2.3	188 454	18 727	3 590
Statens verk for industriell forsyning ..	1.3	121 007	1.3	116 266	—	4 841
Fylkeskommunale verk	6.5	399 989	4.5	334 119	3 800	62 070
Felleskommunale verk	7.7	377 585	4.2	238 002	—	139 583
Bykommunale verk	14.5	1 619 220	18.0	565 898	59 587	993 735
Herredskommunale verk	1.9	886 475	9.9	175 334	12 852	698 289
Private verk for alm. forsyning	10.7	519 020	5.8	355 567	3 160	160 298
Private verk for industriell forsyning ..	52.3	4 860 433	54.0	4 754 095	8 001	98 337
I alt	100.0	8 994 605	100.0	6 727 735	106 127	2 160 743

Fordelingsverk i Norge ca. 1946.

*De 415 største verk for alminnelig elektrisitetsforsyning. —
Forsyningsverk for 2.4 av våre ialt ca. 2.5 mill. forsynte
innbyggere.*

	Abon-				Til alm. el.fors.	
	Antall nenter	Forsynte innb.			Energi årlig	
	(1000)	(1000)	%	mill.kw.h	%	
Statens	4	0.8	3.7	0.15	1	0.1
Fylkeskommunale	5	30	140	5.85	440	7.6
Felleskommunale	20	58.9	244	10.2	429	7.4
By- og herredskomm.	257	564.6	1 750	73.7	4 554	78.5
Private	129	54.6	239	10.1	374	6.4
I alt	415	708.9	2 376.7	100	5 804	100

For å sikre en regelmessig kraftleveranse er det på Østlandet dannet et eget selskap, A/S Samkjøringen. Alle kraftproduserende kraftselskaper på Østlandet er aksjonærer. Sammenkoblingen omfatter stasjoner fra Kamfoss i Gudbrandsdalen til Brekke ved Halden og videre Skiensdistriktet, Rjukan og Nore. En regner med at for framtiden vil hele Sør-Norge komme med i Samkjøringen. En må regne med at Samkjøringen også blir utviklet i andre distrikter og muligens til slutt omfattende hele Norge. Det rår full enighet om en meget rask utbygging i de kommende år. Regjeringen oppnevnte i 1945 en nemnd med overingeniør Sorteberg i Vassdragsvesenet som formann, og bl. a. sekretær Klafstad og driftsbestyrer Frogner medlemmer av nemnda. Nemnda har nettopp lagt fram en innstilling om linjene for elektrisitetsforsyningens utvikling i tiden framover. Økningen tenkes å skulle være ca. 150 000 kw. årlig mot et gjennomsnitt på ca 80 000 i tiden fra 1905 til 1947. Om dette program blir gjennomførbart avhenger av tilgangen på arbeidskraft og adgangen til å skaffe maskiner og materiell. En regner med at ca. 600 000 innbyggere ikke har adgang til elektrisk kraft. Forsyningen av disse vil etter de retningslinjer som er lagt fram i alt vesentlig bli en komunal oppgave, idet forsyningen tenkes fremmet ved hjelp av herredskommunale, fylkeskommunale eller felleskommunale verker. Derved vil disse øke både sitt antall og sitt personale i forhold til den oppstilling som er gjort foran. Nemnda regner med at med en nøktern vurdering vil

det i de kommende år trenges i alt 5 000 millioner kw.h pr. år til husbruk. Nemnda beregner at industrien kommer til å trenge i alt 9 600 millioner kw.h årlig, hvorav halvparten beregnes å gå med til utvidelser, mens den annen halvpart skal erstatte brenselet. Videre regnes det med 1 000 millioner kw.h. årlig til landbruksbehov, jernbaneelektrifisering m. v., slik at en kommer opp i et totalbehov på over 15 000 millioner kw.h. En regner med i alt å øke den installerte maskineffekt med 3.6 millioner kw.h., og herav beregnes 40 pst. å komme i løpet av de første 10 år.

Nemnda stiller opp en liste over kraftverker som for tiden er under utvidelse eller bygging. Disse fordeler seg slik:

	Antall	Bygger i alt Kw. gen kap.
Statens	4	269 300
Private	16	33 165
Fylkeskommunale	4	8 025
Felleskommunale	14	53 550
Bykommunale	10	166 350
Herredskommunale	14	16 960

Det stilles videre opp i alt 111 fossefall som det kan komme på tale å bygge ut i løpet av de nærmeste 10 år. Disse fordeler seg på følgende slags eiendomsforhold:

	Antall	Yteevne i mill. kw.h. årlig
Statens	8	5 328
Private	4	1 450
Fylkeskommunale	4	473
Felleskommunale	11	1 927
Bykommunale	11	2 561
Herredskommunale	6	232
Ubestemt	67	5 145

Av den siste, ubestemte kategori, må en med de nåværende retningslinjer for elektrisitetsutbyggingen regne med at så å si alt blir bygd ut ved fylkeskommunale, felleskommunale eller herredskommunale verker.

En må altså gå ut fra at de kommunale verker vil spille en minst like stor rolle ved den påtenkte videreutvikling av Norges Elektrisitetsforsyning, som den de har spilt hittil.

I denne forbindelse kan det ha interesse å komme inn på hva nemnda mener om administrasjon og organisasjon av elektrisitetsforsyningen. Innledningsvis heter det herom: «Elektrisitetsforsyningen har når det gjelder dekning av det borgerlige behov, det vil si forbruket i hjemmene og i handel, håndverk og mindre industri, alltid vært en utpreget kommunal oppgave.»

Nemnda påpeker at den utpreget kommunale karakter som elektrisitetsforsyningen har hatt, har ført til at lokale hensyn har dominert, og at mer omfattende samfunnsmessige synspunkter ikke har fått gjort seg gjeldende. Men nemnda trekker ikke herav den slutning at elektrisitetsforsyningen bør unndras den kommunale ledelse. Nemnda har drøftet den mulighet at Staten overtok hele landets elektrisitetsforsyning, men er kommet til at dette bør frarådes, mot én varamannstemme. Derimot går nemnda inn for et organisert samarbeid distriktvis og delvis også i landsmålestokk, og det forutsettes at de samarbeidsorganisasjoner som på den måten etableres stort sett har de kommunale fordelingsverker som grunnenhet.

Komiteéns innstilling:

De tilgjengelige offentlige oversikter over elektrisitetsforsyningen viser at det overveiende antall kraftverker er på private hender. Det samme gjelder den produserte kraftmengde. Derimot viser tallene i de foregående tabeller at elektrisitetsforsyningen til alminnelig borgerlig forbruk i alt vesentlig besørges av fylkeskommunale, felleskommunale, by- og herredskommunale elektrisitetsverk, eller med 93.5 pst. av den kraftmengde som medgår til denne forsyning. Kommuneforbundet hevder at tariff forholdene for de kommunale elektrisitetsverk og kraftstasjoner griper så sterkt inn i de alminnelige kommunale lønnsregulativer og tariff er, og at det vil være helt urimelig og uforvarlig å skille denne gren av den kommunale virksomhet ut fra kommunens tariff forhold for de øvrige etater. Det vil også være i strid med kongressenes tidligere vedtak at alle faste kommune-etater skal samles i et forbund som omfatter alle arbeidere og funksjonærer. Forbundet må derfor på det mest bestemte motsette seg at en sådan utskillelse finner sted. Komiteéns flertall (L.O.s representanter) er enig i forbundets standpunkt.

Når det gjelder de private elektrisitetsverker, så er det en rekke verker som i større eller mindre distrikter leverer strøm til alminnelig borgerlig forsyning. Andre private kraftverker

leverer sin vesentlige strømmengde til bestemte industrier eller bedrifter, men ved siden av dette deltar de også i den alminnelig borgerlige strømforsyning, og de er i stor utstrekning knyttet til samkjøringsnettet. Etter hvert som samkjøringen blir utviklet blir det derfor mer og mer vanskelig å hevde det standpunkt at de er knyttet til den eller den industri eller bedrift. Det er derfor et spørsmål om det ikke er riktig så langt det er praktisk mulig å samle alle private kraftverker i en felles organisasjon.

Når det gjelder Statens kraftverker, kan det spørsmål bli reist hvorvidt arbeiderne og funksjonærene bør organiseres i et statsarbeiderforbund. Komiteén er imidlertid kommet til det resultat at en bør søke å konsolidere organisasjonene for elektrisitetsforsyningen så langt dette overhodet lar seg gjøre innenfor rammen av de opptrukne organisasjonslinjer, selv om man i enkelte tilfelle må gi de opptrukne linjer en noe rommelig fortolkning.

Når det gjelder bedriftselektrikerne, er komitéén samstemmig om at disse bør overføres til de respektive industriorganisasjoner.

Norsk Elektriker- og Kraftstasjonsforbund hevder at det er stor mangel på faglærte elektrikere og at denne mangel skyldes de utilfredsstillende opplæringsforhold. Både kommunale og private elektrisitetsverker beskjeftiger et stort antall elektriske montører uten å ta tilstrekkelig omsyn til at faget må ha en rimelig tilgang på faglært arbeidskraft. Det overlates i første rekke til de private installasjonsforretninger å utdanne montørene. Med det begrensede arbeidsfelt disse har, er det ikke mulig på den måte å få tilfredsstillt behovet. Komiteén flertall mener at det kan rettes på dette forhold ved at det etableres et samarbeid mellom Norsk Kommuneforbund og Norsk Elektriker- og Kraftstasjonsforbund, ledet av et kartell, hvor også andre forbund som beskjeftiger et større antall elektrikere må få adgang til å delta.

*

Under henvisning til ovenstående er komitééns flertall (L.O.s representanter) kommet til følgende

konklusjon:

Opprettelse av et eget elektrisitetsforsyningens forbund såvel etter Norsk Elektriker- og Kraftstasjonsforbunds prinsipale

som subsidiaire krav kan ikke imøtekommes med mindre kongressenes vedtak om industriforbundsformen oppheves. Komiteen kan ikke anbefale en sådan beslutning, men vil foreslå at Norsk Elektriker- og Kraftstasjonsforbunds virkeområde bør omfatte følgende:

- I. 1) Installasjonsforretninger (private og kommunale) som beskjeftiger montører for installasjon av lys og kraft i konkurranse på det åpne marked. Unntatt herfra er installasjoner i kommunenes egne eiendommer, utført av kommunenes egne montører.
- 2) Funksjonærer og arbeidere ved private og Statens kraftstasjoner. I hvilken utstrekning kontorpersonelet inngår heri, avgjøres av L.O. i hvert enkelt tilfelle.
- 3) Den elektriske montasje av nye kraftstasjoner, sekundærstasjoner og omformerstasjoner m. v., for såvidt dette arbeid ikke utføres av kommunenes egne montører.
- 4) Linjearbeid som utføres av kraftstasjonens eget personale, samt det elektriske monteringsarbeid ved kraftledninger fra stasjoner som er underlagt forbundets virkeområde.
- 5) Heisemontørene.
- II. Det opprettes et kartell mellom Norsk Elektriker- og Kraftstasjonsforbund og Norsk Kommuneforbund for å behandle alle faglige og økonomiske spørsmål som gjelder elektrikere og kraftstasjonspersonale. De to forbund pålegges å utarbeide regler for kartellets arbeid. Disse må godkjennes av sekretariatet. Det åpnes adgang for andre forbund som har elektrikere som medlemmer å slutte seg til kartellet.

Ovenstående forslag vil medføre:

1. at funksjonærer og arbeidere ved kommunale, interkommunale og fylkeskommunale kraftverker eller elektrisitetsverker som står tilsluttet Norsk Elektriker- og Kraftstasjonsforbund overføres til Norsk Kommuneforbund,
2. at alle bedriftselektrikere må overføres til de respektive industriforbund,
3. at alle arbeidere som er beskjeftiget i produksjon av kabler, telefonapparater, radioer og radiomateriell må overføres til Norsk Jern- og Metallarbeiderforbund.

4. at de elektriske montører, hjelpearbeidere og læregutter som står tilsluttet Norsk Bygningsarbeiderforbund overføres til Norsk Elektriker- og Kraftstasjonsforbund.
5. at linjearbeidere som utfører elektrisk monteringsarbeid og som står tilsluttet Norsk Arbeidsmandsforbund, må overføres til Norsk Elektriker- og Kraftstasjonsforbund,
6. at funksjonærer og arbeidere ved private kraftstasjoner som står tilsluttet andre forbund, overføres til Norsk Elektriker- og Kraftstasjonsforbund, med den begrensning som er fastlagt i forslaget punkt 2.

*

Norsk Elektriker- og Kraftstasjonsforbunds representanter vil framholde at forbundets prinsipielle forslag til ramme for et elektrisitetsforsyningsforbund er det eneste rette, men vil, etter at saken er behandlet i flere møter, framlegge et subsidært forslag til ramme for et eget elektrisitetsforsyningsforbund.

Denne ramme omfatter arbeidere beskjeftiget med:

- I. Montasje av: Kraftverk, omformerstasjoner, sekundærstasjoner, transformatorer, linjer og kabelanlegg.
- II. Betjening, vedlikehold og kontroll av ovennevnte anlegg.
- III. *Installasjonsfaget.*
Offentlige og private installasjonsforretninger. Nyanlegg og vedlikehold.
Industrielle bedrifters installasjonsavdelinger som utfører nyanlegg og vedlikehold utenfor fabrikkområdet og konkurrerer i det åpne marked.
Nyanlegg, reparasjoner og vedlikehold ombord i skip som ligger ved verksted.
- IV. Montasje av elektriske heiser.
- V. Produksjon, montasje, reparasjon og vedlikehold av kringkasting-, forsterker- og skipsradioanlegg.
- VI. Der organiseres en samarbeidsinstans mellom de industriforbund som etter denne organisasjonsplan får et større antall elektrikere, og Elektrisitetsforsyningsforbundet. Dette samarbeid skal fortrinnsvis omfatte tariffavtalene og fagopplæringen.

Ovenstående oppstilling omfatter følgende grupper arbeidere:

1. Installasjonsmontører, hjelpearbeidere og læregutter samt arbeidere ved reparasjonsverkstedene.
2. Høyspenningsmontører og linjearbeidere.
3. Kraftstasjonspersonalet — maskinbetjening, transformator, vakter, linjevakter, reparatører og vedlikeholdsarbeidere — uansett eiendomsforholdet til kraftstasjonen.
4. Elektrisitetsverkspersonalet, det faglige og tekniske — uansett eiendomsforholdet til elektrisitetsverket.
5. Heisemontører, hjelpearbeidere og læregutter.
6. Radiomontører og læregutter.

Foranstående organisasjonsplan skulle — hvis den blir gjennomført — eliminere de forhold som har skapt de største vansker mellom oss og andre forbund.

Elektrikere direkte ansatt i industriene for vedlikehold av bedriftens elektriske anlegg, vil bli overført til de respektive industriforbund. Da dette til dels er betydelige grupper, faller det særlig tungt for oss å kvitte oss med dem. Først og fremst når det gjelder fagopplæringen, men i praksis har det også vist seg at deres særegne arbeidsforhold — betjening og vedlikehold av det elektriske anlegg — medfører at deres fortjeneste ligger langt under industriens øvrige arbeidsgrupper. Industriforbundene har ikke maktet å ivareta elektrikernes interesser, og dette har da også skapt en absolutt uvilje som disse våre medlemsgrupper har mot overføring. De ble nemlig overført i 1924, men når deres arbeidsvilkår straks ble forringet, søkte de tilbake igjen. De meldte seg ut av industriforbundene og opprettet sin forening utenom fagorganisasjonen, inntil de igjen ble opptatt i vårt forbund. Vi har derfor tillatt oss å foreslå at der opprettes en samarbeidsinstans, som vi håper kan finne fram til en måte å ivareta såvel fagopplæringen som lønnsforholdene for de elektrikere som blir medlemmer av industriforbundene.

Når det gjelder forslaget forøvrig, omfatter det ingen industrielektrikere, sjøelektrikere eller kommunale elektrisitetsverks merkantile avdelinger. De medlemmer vi har innen disse områder blir da selvfølgelig overført.

Dette skulle medføre at vi skal avgi ca. 150 medlemmer til Papirindustriarbeiderforbundet, 150 medlemmer til Kjemisk Industriarbeiderforbund, 90 medlemmer til Arbeidsmandsforbundet, 260 medlemmer til Jern- og Metallarbeiderforbundet og 40

medlemmer til Sjømannsforbundet, til sammen ca. 650 medlemmer.

På den annen side omfatter forslaget betjening og vedlikehold av alle kraftstasjoner, sekundærstasjoner, overføringsanlegg og fordelingsanlegg, uansett eiendomsforholdet. Dette skulle etter Kommuneforbundets oppgaver medføre overflytting av 1773 medlemmer fra dette forbund, 20 medlemmer fra Transportarbeiderforbundet, 46 medlemmer fra Kjemisk Industriarbeiderforbund og 9 medlemmer fra Bygningsarbeiderforbundet.

Videre omfatter forslaget alle installasjonsforretninger — private, offentlige og industrielle — som driver installasjon i det åpne marked (f. eks. N.E.B.B., Skøyen, og Elektrisk Bureau). Dette skulle medføre overflytting av 483 medlemmer fra Bygningsarbeiderforbundet.

Samtlige heisemontører er fra før organisert i vårt forbund, og er, etter vår mening, så nær knyttet til vårt fag at de fortsatt må være organisert i vårt forbund. For disse er det også organisert en obligatorisk fagprøve, og det foregår et intimt samarbeid mellom vårt forbund og heisekontrollen.

Den eneste gruppe som har noe med produksjon å gjøre, er vårt forslag om at arbeiderne i radioindustrien skal organiseres i vårt forbund. Denne industri oppsto i nær tilknytning til de elektriske installasjonsfirmaer, og arbeiderne ble organisert i vårt forbund. Vi har en spesiell overeenskomst med Norsk Arbeidsgiverforening, den eneste som foreligger for denne industri. Også her har vi i samarbeid med arbeidsgiverne og Telegrafstyret fått gjennomført en obligatorisk fagprøve. Det er ikke riktig som anført i Jern- og Metallarbeiderforbundets skriv at arbeidet med radioapparater ikke kan skilles ut fra den øvrige produksjon. Det er akkurat det Elektrisk Bureau gjorde. De har satt i gang radioproduksjon i helt egne lokaler, atskilt fra fabrikkens øvrige. Vi mener derfor at disse arbeidere fortsatt bør stå i vårt forbund, og etter Jern- og Metallarbeiderforbundets oppgaver skulle det betinge en overflytting av 200 medlemmer fra dette forbund.

Tilsammen skulle således vårt forslag medføre en overflytting av 2531 medlemmer til oss fra andre forbund.

Vårt forslag har aldri omfattet elektrikere ansatt ved sporveier og jernbaner. Heller ikke de «kraftstasjoner» som Jernbaneforbundet nevner, da dette er blokkstasjoner for å skaffe strøm til en lokal jernbanestasjon eller lignende. De av dette

forbund nevnte 600 medlemmer berøres således ikke av vårt forslag.

De tall som er nevnt på utredningens side 16, som bygger på en lignende plan, er derfor ikke riktige. Etter de oppgaver som er gitt i utredningen skulle vi etter vårt forslag avgi 650 medlemmer og få 2 531, altså en nettotilgang på

1881 medlemmer pluss våre pr. 1.1.47

4980 medlemmer, er tilsammen

6861 medlemmer istendenfor de på side 10 anførte 8 340.

Til det utdrag som er gjort av brev fra Lars Evensen vil Elektrikerforbundets representanter uttale: Når gjenopptagelsesbetingelsene ble drøftet i komitéen, ble det av oss spurt hvorledes punkt B var å forstå. Lars Evensen svarte at dette punkt var å forstå på den måte at vi kunne drive vårt organisasjonsarbeid som før og oppta som medlemmer uorganiserte arbeidere såvel innen kommunale som private elektrisitetsverker og kraftstasjoner, elektriske installasjonsfirmaer, heisefirmaer og radio-bedrifter.

Ved å konferere utdraget kommer tydelig fram usikkerheten ved at han bruker ordene «Jeg antar» og lenger nede «og jeg anser».

*

Komitéens medlem Odd Humblen kan ikke være enig når det gjelder overføring av funksjonærer og arbeidere ved de private og Statens kraftstasjoner, idet disse arbeidere og funksjonærer innehar nøkkelstillinger som kan få konsekvenser for den øvrige industris arbeidere de respektive kraftstasjoner er tillagt.

De forbund som har arbeidet for industriforbundsformens gjennomførelse, har gjennom en årrekke bestrebt seg på å få samtlige arbeidere og funksjonærer organisert i ett forbund, for derved å lette tariffarbeidet og gjennomføre et system på dette område som alle arbeidere innenfor vedkommende industri er tjent med.

Dette har i de fleste tilfelle lyktes.

Ved uten videre å overføre arbeidere og funksjonærer ved de private og Statens kraftstasjoner til Elektrikerforbundet, kullkastes dette arbeid og bryter totalt ned kongressens vedtak om industriforbundsformen.

Torbjørn Henriksen slutter seg til Humblens dissens når det gjelder de private kraftstasjoner som er knyttet til bestemte industrier.

Elias Volan. Torbjørn Henriksen. Odd Humblen.

Rolf H. Olsen. Emil Torkildsen. Andreas Torp.

Karl Rosenløv. Bj. Klafstad.

«Organisasjonskomiteen har behandlet Spesialkomiteens innstilling angående Norsk Elektriker- og Kraftstasjonsforbunds framtidige organisasjonsområde, og foreslår:

Spesialkomiteens innstilling godtas med følgende endringer:

I

Punkt 2, side 24, endres til:

«Funksjonærer og arbeidere ved private og Statens kraftstasjoner. I hvilken utstrekning kontorpersonalet inngår heri, avgjøres av Sekretariatet i hvert enkelt tilfelle.»

Punkt 3 tilføyes:

«eller av montører tilsluttet Norsk Jern- og Metallarbeiderforbund for så vidt det angår arbeid som utføres av bedrifter hvor disse er ansatt.»

Punkt 4 endres til:

«Linjearbeid som utføres av kraftstasjonens eget personale fra kraftstasjoner som er underlagt forbundets virkeområde.»

II

Punkt 5, side 25, endres til:

«Montører som ikke er å betrakte som bedriftselektrikere, men som utfører elektrisk monteringsarbeid på kraftledninger, skal stå tilsluttet Norsk Elektriker- og Kraftstasjonsforbund.»

Kr. Nilsen opptar følgende dissens:

«Da Kongressen i 1923 gikk til omlegging av fagorganisasjonens oppbygging fra fagforbund til industriforbund, ble det uttrykkelig presisert at grunnlaget for oppbyggingen av de forskjellige forbund og deres virkeområde skulle være arbeidsplassen.

Selv om mange ting har endret seg i de år som er gått siden vedtaket ble fattet, så skulle i alle tilfelle ikke grunnlaget være endret, og blir det formodentlig heller ikke så lenge industriforbundsformen opprettholdes. Den linje som ble fast-

lagt av Kongressen i 1923 er senere stadfestet av de etterfølgende kongresser. Det er derfor høyst forunderlig når Spesialkomiteen legger fram en innstilling som er et fullstendig brudd på denne linje.

I henhold til tidligere vedtak fremsettes følgende forslag:

1. Norsk Elektriker- og Kraftstasjonsforbund opphører å eksistere som eget forbund.
2. Elektrikere som er beskjeftiget i private installasjonsforretninger overføres til Norsk Bygningsarbeiderforbund.
3. Arbeidere og funksjonærer ved alle kraftstasjoner og elektrisitetsverk, unntatt Statens, overføres til Norsk Kommuneforbund.
4. Arbeidere og funksjonærer ved Statens kraftstasjoner overføres til Norsk Tjenestemannslag.
5. Heisemontørene og alle arbeidere som er beskjeftiget i produksjon av kabler, telefonapparater, radioer og radiomateriell, overføres til Norsk Jern- og Metallarbeiderforbund.»

Elias Volan. P. Mentsen. Hans Hegg. Joh. Moksnes.
Erl. Frogner. Chr. Henriksen. Alf Andersen. H. Fladeby.
John Wivegh. K. Furuskjegg. Kr. Nilsen. B. Berntsen.
A. Forseth. A. Narvesen.»

Sekretariatet har behandlet innstillingen og dets flertall slutter seg til Organisasjonskomiteens flertall.

Elias Volan: Den sak som foreligger for representantskapet under dette punkt, var egentlig tatt opp i 1938, men ble avbrutt på grunn av krigen. Landsorganisasjonen nedsatte en komité, som forhandlet med Norsk Elektriker- og Kraftstasjonsforbund om betingelsene for forbundets gjeninntreden i L.O. og det ble sluttet en avtale som bl. a. gikk ut på at spørsmålet om et sjølstendig elektrisitetsforsyningsforbund skulle utredes. Komiteen ble nedsatt, men arbeidet ble avbrutt på grunn av krigen. Saken ble så tatt opp igjen av sekretariatet etter krigen og en ny spesialkomité ble nedsatt. Utredningen ble sendt de interesserte forbund, som har gitt sine svar. Elektrikerforbundet ber L.O. om å oppta deres subsidiære forslag — om å oppretteholde eget forbund — og som finnes på siste side i den trykte innstilling og som går ut på at de skal kunne organisere arbeiderne såvel innen kommunale som private elektrisitetsverker og kraftsta-

sjoner, elektriske installasjonsfirmaer, heisefirmaer og radio-bedrifter. Landsorganisasjonens representantskap kan ikke gå så langt med mindre kongressens vedtak om industriforbundsformen oppheves. Men komiteen kan anbefale at forbundets virkeområde omfatter installasjonsforretninger, private og kommunale, som beskjeftiger montører for installasjon av lys og kraft i konkurranse på det åpne marked, funksjonærer og arbeidere ved private og statens kraftstasjoner, den elektriske montasje av nye kraftstasjoner, sekundærstasjoner og omformerstasjoner, for så vidt dette arbeid ikke utføres av kommunens egne montører, linjearbeid som utføres av kraftstasjonens eget personale samt det elektriske monteringsarbeid ved kraftledninger fra stasjoner som er underlagt forbundets virkeområde, heisemontørene. Etter dette må de avgi alle bedriftslektrikere til de respektive industriforbund, funksjonærer og arbeidere ved kommunale, interkommunale og fylkeskommunale kraftverker eller elektrisitetsverker. Alle arbeidere som er beskjeftiget i produksjon av kabler, telefonapparater, radioer og radiomateriell. Komiteens innstilling finnes på side 24 i den trykte innstilling. Sekretariatet har behandlet saken og innstiller at komiteens forslag blir vedtatt med de endringer som ligger i det mangfoldiggjorte framlegg. I romertall I, punkt 1 er det ingen endring. I punkt 2 vil sekretariatet ha satt inn *Sekretariatet* istedenfor L.O. I punkt 3 har Jern- og Metallarbeiderforbundet fordret inntatt et punkt og det har sekretariatet gått med på, nemlig at det tilføyes: eller av montører tilsluttet Norsk Jern- og Metallarbeiderforbund for så vidt det angår arbeid som utføres av bedrifter hvor disse er ansatt.» Videre er det en endring til punkt 4 og til punkt 5 i romertall II. Da saken ble behandlet stilte Kr. Nilsen det forslag som er gjengitt i organisasjonskomiteens innstilling.

Til selve saken for øvrig er å bemerke at selv sagt er det til en viss grad et brudd på fagkongressens vedtak det som foreligger. En har imidlertid måttet ta visse hensyn til den overenskomst som ble sluttet da Elektrikerforbundet ble gjenopptatt i Landsorganisasjonen. En skal også være oppmerksom på at det er intet fagforbund som er krevd sammensluttet med industriforbundet, som har fått sitt organisasjonsforhold så opprevet som elektrikerne. Når det gjaldt andre fag, så gikk hovedmassen av medlemmene inn i industriforbundet. Når det gjelder elektrikerne så kan en ikke si det samme. De blir fordelt på en rekke forbund. Deres organisasjonsforhold blir således brutt på en

ganske annen måte enn andre organiserte som er overført sine industriforbund. Jeg mener derfor at det er forsvarlig å vedta spesialkomiteens innstilling. Det bærende i industriforbundsformen er at alle arbeidere ved en bedrift skal stå organisert i samme forbund. På en byggeplass er det ikke bare en bedrift som har arbeidet. En tømmermester har sin bedrift, en malermester sin, entreprenøren og murmesteren sine. På en byggeplass vil det aldri bli aktuelt med bare ett forbund. Det som er praktisk gjørlig på en byggeplass er at de som vanligvis arbeider på en byggeplass står i Bygningsarbeiderforbundet. De fagtekniske ting er avgjørende for at jeg mener at Elektrikerforbundet står i en særstilling.

Andreas Torp: Dette er en gammel sak, ja den er eldre enn industriforbundsformen selv. Jeg vil straks ha sagt at jeg er meget fornøyd med den innledning Volan har gitt. I den ånd Volan ga sin redegjørelse, viste det seg at det vi har arbeidet for i mange år er det riktige. Det er bare sørgelig at en i en sak som denne skal ha 2 innstillinger — en fra L.O. og en fra oss. Vi har fremlagt et prinsipielt og et subsidiært forslag. Den gang da industriforbundsformen ble vedtatt, var det opprivende forhold til stede innen fagorganisasjonen. Vårt forbund var på landsmøtet i 1922 enig i oppbyggingen, men landsmøtet vedtok allerede da at en måtte få et elektrisitetsforsyningens forbund, og dette har vært rettesnoren for vårt arbeid. Da vi i 1918 stiftet vårt forbund var det så at vi sto i Jern- og Metallarbeiderforbundet og de protesterte ikke mot at det ble et forbund for dette yrke. I den tid vi sto i Jern- og Metallarbeiderforbundet hadde vi den dårligste lønn av alle fagarbeidere. Da vi fikk eget forbund klarte vi å komme opp på siden av andre arbeidere og også nå lenger. Forbundet har lagt stor vekt på å forbedre medlemmenes økonomiske forhold. Men samtidig har vi utført et banebrytende arbeid når det gjelder å utdanne nye fagarbeidere og kvalifisere våre folk. Det kan være nødvendig å understreke dette og samtidig la blikket gå tilbake til de forhold vi hadde ved forrige verdenskrig. Hvis dere hadde for dere den statistikk, som vi kjenner til, da hus etter hus ble avsvidd, så ville en se at 78 prosent av alle brannene skyldtes dårlig kvalifisert arbeidskraft. Det var store nasjonalverdier som den gang gikk tapt. Vi har nå gjennomgått en ny verdenskrig. Hvorfor har en ikke hatt opp igjen forholdene fra forrige verdenskrig? Det skyldes det arbeid som er utført for å kvalifisere våre folk. Vi hadde håpet at vi i dette arbeid hadde fått støtte av andre forbund. Vi har

også fått en materialkontroll, som gir trygghet for publikum når det gjelder elektrisk materiell av forskjellig slag. I denne forbindelse er det også riktig å nevne at hvis en ikke hadde fått en slik kontroll, vilde de som produserer disse ting stått helt fritt og en vet at de som andre drives av å få størst mulig profitt. Tar en for seg statistikken over ulykker forårsaket av elektrisiteten, så er de faktisk gått ned til nul. Vi har i vårt arbeid alltid vært oppmerksom på den sosiale side og ikke bare den økonomiske side. Vi erindrer 1923 da vi fikk vedtaket på kongressen, at vårt forbund var innstilt for et eget forbund for elektrisitetsforsyningens arbeidere. På tross av dette vedtak på landsmøtet, så gikk forbundet med på å overføre elektrikere til industriarbeiderforbundene. Vi overførte på den måte 40 prosent av våre medlemmer. Vi sa til disse medlemmer at de ville ikke tape noe ved det. Men det viste seg meget snart at de tapte det forsprang de hadde som fagarbeidere. De forsøkte å hevde seg innenfor industriforbundet, men det lyktes ikke. Vi kom derfor opp i en situasjon som var noe av det sørgeligste som er skjedd. Disse medlemmer kom og bad om få komme inn igjen i sitt tidligere forbund og vi sa nei og følgen var at de ble stående som selvstendige fagforeninger rundt om på arbeidsplassene. Hvis vi i dag ser på situasjonen og husker bristen på faglært arbeidskraft, så våger jeg å påstå at vi etter evne har søkt å utdanne nye fagarbeidere og vi har de beste avtaler når det gjelder læregutter, og deres utdanning og likeledes noe av det beste når det gjelder betalingen. En har derfor rett til å spørre om hvordan vi hadde stått faglig sett om ikke forbundet hadde eksistert. Landsorganisasjonen har kjennskap til dette. Har vi fått noen hjelp fra industriforbundene når det gjelder elektrikerne? Jeg skal ikke svare. Representantene for industriforbundene får selv gi seg svaret. Jeg er ikke imot industriforbundsformen, men den må ikke drives ut i sin karrikatur, det er det en er i ferd med. Det har vært en utvikling i dette land som en heller ikke skal være blind for. Hvilken tid var det dette med industriforbund ble reist? Vi hadde hatt en verdenskrig, vi hadde den russiske revolusjon. En mente at en skulle stå sterkere i det ved å få en fagforening på hver arbeidsplass og et forbund. Sekretariatet sier at en må ha et elektrikerforbund, men i en snevrere form enn tidligere. Vi for vår del har sagt at vårt prinsipielle forslag vil være rammen og det som tjener alles interesser best. Jeg tror en kunne ha sluppet å stå imot dette, hvis en la det i saken som var forutsetningen for kongressens

vedtak i 1923, nemlig at ingen skulle tape ved omleggingen. I hele vårt virke og det er vel slik i hele fagorganisasjonens virke, har vi tatt hensyn til de vedtak som er fattet. Saken har 2 ganger vært ute blant medlemmene og de har faktisk enstemmig vedtatt at de vil ha sitt eget forbund og vi kan derfor ikke annet enn å holde på vårt prinsipale forslag. Men Klafstad og Rosenløv som har deltatt i komiteen har fremmet vårt subsidiære forslag. Det skulle vel ikke være uriktig å si at en vil være med å bestemme i sitt eget hus. Vi er fullt oppmerksom på at L.O. også har et hus, som skal varetas. Medlemmene skal respekteres, en skal søke å undgå å bruke tvang overfor organiserte arbeidere. Det kan også være nødvendig å spørre om: har elektrikerne noen gang vært uolidariske overfor andre av sine fagorganiserte kamerater? De har alltid stått last og brast. Har en noe bevis for det motsatte, så bør en komme fram med det, så vi kan underkaste det en prøve. La oss få høre om vi ikke har fulgt den klassemessige linje. Vi har søkt å følge de linjer vi fikk trukket opp i 1938 og 1939, da vi kom tilbake til L.O. I forbundet kjenner vi ikke til noen strid mellom våre medlemmer og andre fagorganiserte. Har det vært slike stridigheter så har de vært så små at de ikke er verd å nevne. Når det gjelder Sjømannsforbundet vil jeg gjerne ha sagt at en bør ikke øve tvang når det gjelder seilende elektrikere. En kan ikke vente at et medlem hos oss, som har opparbeidet seg 2000 kroner i forsikringskassen skal overføre medlemskap til Sjømannsforbundet og forlise 1000 kroner. Det er ikke lett således å gi fra seg 1000 kroner. Såfremt L.O.s kongress kan oppheve vedtak, så kan også vårt oppheves. Vi har bare behandlet denne sak i vårt landsstyre og forretningsutvalg og vi gjorde det fordi vi ikke ville ha strid ute blant våre medlemmer. Vi hadde heller ikke fått noen protester, hvis ikke Arbeiderbladet hadde bragt en notis om komitéens innstilling. Da fikk vi en lang rekke protester. Jeg skal ikke referere de her. Jeg vil referere fra et brev fra Jern- og Metallarbeiderforbundet og den ånd som kommer til syne her, respekterer jeg. Jeg vil videre også nevne at vi har hatt et meget godt samarbeid med Papirindustriarbeiderforbundet, det har vært gjensidig meget bra. I skrivet fra Jern- og Metallarbeiderforbundet heter det:

«Refererende til Deres skriv av 9. januar d. å. vedrørende rubr. kan meddeles at vi har tilskrevet vår avdeling i Moss og bedt om en uttalelse i saken.

I sitt skriv meddeler vår avdeling følgende:

«Vi har behandlet ovennevnte sak og finner ikke å kunne gå med på at arbeiderne ved bedriften skal overføres til Elektrikerforbundet, idet det er vår avdeling som har fått arbeiderne organisert, likeledes fått opprettet den overenskomst som nå er gjeldende ved bedriften. Det kan også opplyses at arbeiderne på et tidlig tidspunkt søkte om å bli organisert i Moss Elektrikerforening, men dette ble nektet med den begrunnelse at bedriften på daværende tidspunkt ikke kunne garantere arbeiderne fast arbeid. Arbeiderne selv hevder bestemt at de vil stå tilsluttet vår avdeling, og dette skulle det jo ikke være noe til hinder for idet bedriften har sitt vesentlige arbeid ved Moss Værft og Dokk.»

Av foranstående framgår at arbeiderne ved nevnte bedrift fortsatt ønsker å stå i vårt forbund, hva vårt forbund også finner er meget rimelig idet firmaet ikke bare har den vesentlige del av sitt arbeid ved Moss Værft, men også har den alt overveiende del av sin bedrift innen Værftets område.

Vi finner derfor ingen grunn til nå å overføre et overenskomstforhold som vårt forbund har hatt med bedriften i mere enn 10 år.»

Det er en autorisert installatør, som ikke bare har arbeid for Moss Værft. Jeg vil henstille til dirigentene først å stemme over vårt prinsipale forslag og så L.O.s forslag kontra vårt subsidiære.

Anker Nordtvedt: Det er et gammelt ordtak som sier: det du gjør, gjør det helt, ikke stykkevis og delt. Når vi ser komitéens innstilling så har den iallfall ikke fulgt det ordtak. Aase sa i går at en kunne ikke ha 2 forskjellige lover og bruke den som passet en best. Volan hadde et innlegg i går da det gjaldt Formerforbundet og det var klart, men i dag har han en annen innstilling. Jeg vil foreslå: I. «Opprettelse av et eget elektrisitetsforsyningens forbund så vel etter Norsk Elektriker- og Kraftstasjonsforbunds prinsipale som subsidiære krav kan ikke imøtekommes med mindre Kongressens vedtak om industriforbundsformen oppheves. — Elektrikerforbundets medlemmer på andre forbunds virkeområder overføres til de respektive industriforbund. II: I henhold til forslaget bør punkt 2, side 24 og punkt 6, side 25 utgå av komitéen innstilling.»

Torbjørn Henriksen: Enten mener representantene på kongressen og i representantskapet noe med det som vedtas og

arbeider for det, eller en undergraver det hele. Jeg kan ikke forstå at vi fremdeles skal behandle disse saker. Fagkongressen har tatt sitt standpunkt. Den er gjennomdiskutert og har fått sin avgjørelse. Se på side 5 i innstillingen hvilke grupper som skal stå i Elektrikerforbundet. Jeg vil også be dere om å se på merkantile avdelinger ved de kommunale elektrisitetsverker skal stå i Elektrikerforbund. Jeg vil også be deres om å se på side 16 hvor en vil finne at 70—80 prosent av alle elektrisitetsverker er stats- og kommunale kraftverker. Ser en på side 23 så vil en finne: Opprettelse av et eget elektrisitetsforsyningens forbund såvel etter Norsk Elektriker- og Kraftstasjonsforbunds prinsipale som subsidiære krav kan ikke imøtekommes med mindre kongressens vedtak om industriforbundsformen oppheves. Komitéen kan ikke anbefale en sådan beslutning, men vil foreslå at Norsk Elektriker- og Kraftstasjonsforbunds virkeområde bør omfatte følgende, og så kommer det. En foreslår faktisk å oppheve kongressens vedtak. Vi må da ha orden i stua vår. Vi har da ingen adgang til å oppheve kongressens vedtak. Det kan ikke dette eller andre representantskaper gjøre. Jeg vil ikke være med på noe motsetningsforhold mellom Kommuneforbundet og Elektrikerne. Fra vårt forbunds side vil alt bli gjort for et godt samarbeid. Representantskapet innbys her ved elektrikerens prinsipale og subsidiære forslag til en omlegning av det som er fagkongressens vedtak. Vi kan ikke gjøre det.

Bj. Klafstad: Denne sak feirer nå 25-årsjubileum og burde ha vært avsluttet med en fest og den gave at vi fikk et elektrisitetsforsyningens forbund. I dag har vi 2½ million kilowatt utbygd energi og det foreligger planer om utbygging av 3½ million kilowatt. Jeg er takknemlig for Volans innlegg og jeg vil henstille til representantskapet å følge den tone han gjorde seg til talsmann for. En får nærmest det inntrykk her at det ikke går an å tale saklig om disse saker. En har laget en hetsstemning mot elektrikerne, som ikke burde forekomme mellom fagorganiserte arbeidere. Jeg vil bare nevne at Pål Berg takket oss for den saklige måte vi fremmet våre saker på og det samme hørte vi fra kretsmeglingsmannen. Jeg savner det saklige grunnlag i denne hetsstemning. Jeg har for min del arbeidet i 32 år som elektriker. Jeg har aldri i denne tid hørt medlemmer av andre forbund bebreide meg at jeg har stått i Elektrikerforbundet og har holdt på det. I vår avtale med arbeidsgiverne vil jeg også nevne at vi har med at arbeidsgiverne har

ansvar for at læreguttene får en virkelig utdanning i faget. En elektriker kan ikke utdanne 5 læregutter slik som en hører fra andre hold. Når det gjelder forslagene her så er det Kr. Nilsen som sårer meg mest. Når det gjelder flertallets forslag i komitéen så skjærer det helt igjennom på en uforståelig måte.

Malvin Knudsen: Denne sak gjelder ikke noe enkelt forbund, men en rekke forbund. En sier at en iallfall skal følge vedtakene. Det som er forskjellen på Formerforbundet og Elektrikerne er at det siste gjelder flere forbund, som vil ha disse medlemmer overført til seg som gode kontingentbetalere. Det er uriktig å ta all kraft fra et forbund. Det er uheldig. Vi har 2—300 elektrikere i min avdeling og jeg har ikke noe imot å gå tilbake. Det riktige må være å utsette saken også her, slik som med Formerforbundet. Jeg er i tvil her, men blir det vedtatt forslaget her, så har vi ikke noe imot å gå inn i Elektrikerforbundet. Jeg er mest stemt for at de skal ha sitt eget forbund.

Rasmus Rasmussen: For å bevise at jeg ikke vil drive noen hets mot Elektrikerforbundet så vil jeg si, at det muligens kan gis plass for et snevert Elektrikerforbund innenfor L.O. Men det er pinlig at en skal diskutere disse ting etter de vedtak som er tatt. Det tales om personlig frihet. Vi har det. Men det må være innenfor samfunnets kontroll og også i organisasjonen må det være under kontroll. Industriforbundsformen er nå en gammel sak, som en skulle være ferdig med og ha gjennomført. Allerede i en brosjyre av Lian i 1912 var han inne på industriforbund i et foredrag på den skandinaviske arbeiderkongress i Stockholm. Det er en ting som har forbauset meg. Hva er årsaken til at dette er kommet opp? En har en komité som skal ha saken opp på neste kongress. Hvorfor da ta dette med Elektrikerforbundet? Det riktige vil være å utsette denne sak til fagkongressen i forbindelse med organisasjonsspørsmålene i grenseområdene. Jeg vil oppta forslag om det.

Konrad Nordahl: Vi kan ikke vedta det etter kongressens vedtak. Vi vil etter hvert få organisasjonsspørsmålene fram for representantskapet og det har kongressens fullmakt til å avgjøre det.

Debatten fortsatte dermed.

Bendik Øyan: Sjømannsforbundet er et av de forbund som etter hvert har gjennomført industriforbundsformen og derfor har vi også organisert sjøelektrikerne. Vi har ikke hørt noe om at de er misfornøyd med sitt medlemsskap der. Det var da

dette med de 2 000 kroner i forsikringsbidrag, hvor vi har 1 000 kroner. Jeg tror ikke at en først og fremst ser på det, men de sosiale goder en oppnår. Det er fortrinsvis unge folk og dette med forsikringsbidraget har sikkert ikke den betydning som Torp mente. En elektriker hos oss har 736 kroner måneden, hvor det er 4 à 5 winsher, foruten kosten og har som regel meget bra lugarforhold. Når det gjelder overtidsbetalingen, så har de mer enn matrosene både for overtid på alminnelige dager som sønn- og helligdager. Spørsmålet er om vi kan holde levestandarden oppe for medlemmene og der har vi ikke hørt noen klager fra elektrikerne. Jeg anbefaler innstillingen.

Strek ble satt og taletiden ble 2 minutter.

Tormod Halvorsen: Det er som tillitsmann i Telegraf- og Telefonforbundet at jeg i samband med punkt 3 på side 24 må gjøre oppmerksom på at vi fortsatt har installasjonsavdelingen ved telefonfabrikken stående hos oss. Hvis dette forslag fra spesialkomiteén blir vedtatt, så må de overføres til Jern- og Metallarbeiderforbundet.

Kr. Nilsen: Etter kongressens vedtak skulle det bare være ett forbund representert på en og samme arbeidsplass. Vi har på vår arbeidsplass bare murerne og elektrikerne som ikke står i vårt forbund. De står på samme måte som andre grupper på vårt arbeidsplass. Vi kan ikke ha så mange forbund representert på en arbeidsplass. Vi må en gang søke å gjennomføre kongressens vedtak. Spørsmålet blir da om det ikke er fagkongressen som er den avgjørende innsats og ikke forbundene. Når det gjelder kraftstasjonene og elektrisitetsverkene så foreslår jeg alle disse overført til Kommuneforbundet, unntatt statens.

Karsten Torkildsen: Vi som representerer Norsk Kjemisk Industriarbeiderforbund må anbefale Humblens dissens i komiteén. De private kraftverker vil få 2 forbund representert hvis en ikke vedtar det. Ved Sauda og også andre steder har elektrikerne gått ut av forbundet og inn i Elektrikerforbundet, men de er kommet tilbake til oss.

Emil Nyhus anbefalte elektrikerens forslag.

Hans Hegg: Det har vært sagt at industriforbundene ikke har noen særbestemmelser for elektrikerne. Vi har særbestemmelser for elektrikerne. Når det gjelder Kabelfabrikken så er det naturlig at den lille avdeling der som står i Telegraf- og Telefon overføres oss, akkurat som vi har samme slags arbei-

dere ved Elektrisk Byrå, som lager telefoner. Vi er ikke så fornøyd med innstillingen, men vi bøyer oss for den.

Andreas Torp: Vi har ikke sagt at Sjømannsforbundet har dårligere avtaler. Hegg kan gå tilbake til årene 1935 og 1936 da vi sa ifra at vi ikke ville hevde å være part i avtalen, hvis en bare tok tilstrekkelig hensyn til elektrikerne.

Torbjørn Henriksen: Jeg frafaller, for jeg har den tillit til representantskapet at det ikke vil bygge opp organisasjonen på forsikringsbidrag.

Elias Volan: Jeg vil anbefale innstillingen. Det kan ofte være nødvendig i en levende organisasjon å måtte foreta visse endringer fra det en har gjort tidligere.

Votering: Kr. Nilsens prinsipale forslag ble forkastet mot 6 stemmer. — Elektrikerforbundets prinsipale forslag ble forkastet mot 11 stemmer. — Elektrikerens subsidiære forslag ble forkastet mot 19 stemmer. — Sekretariatets innstilling (spesialkomiteens forslag med sekretariatets endringer) ble vedtatt mot 7 stemmer. — Humblens dissens ble forkastet mot 14 stemmer. — Nordtvedts forslag ble forkastet mot 5 stemmer.

Spørsmål om egen kvinnelig sekretær i L.O.

Elias Volan: Det er sendt en henstilling fra Kvinnenemnda om at Organisasjonskomiteén opptar til behandling spørsmålet om en egen kvinnelig sekretær og vi vil framlegge følgende:

«Fra L.O.s kvinnenemnd har sekretariatet mottatt henvendelse om at det blir ansatt en kvinnelig sekretær under henvisning til kongressens vedtak i saka. Henvendelsen er oversendt Organisasjonskomiteén til behandling.

Komiteén tillater seg å anføre:

Thyra Hansen har hittil fungert som sekretær i Kvinnenemnda. Hun er formann i Hushjelpens Landsutvalg og lønnes av L.O. av de bevilgninger kongressen har gitt til Hushjelpens Landsutvalg. Det er mulig at denne ordning er utilfredsstillende med de arbeidsoppgaver Kvinnenemnda har og at en ny ordning bør finne sted.

Organisasjonskomiteén har behandlet spørsmålet om Hushjelpens framtidige organisasjonsform. Den ordning som nå er, foreslås forandret, men inntil Organisasjonskomiteéns forslag har fått sin avgjørelse i representantskapet, må Hushjelpens Landsutvalg opprettholdes.

Hvis den nåværende ordning med en kombinasjon av sekretærarbeidet i Kvinnenemnda og formannstillingen i Hushjelpens Landsutvalg blir opprettholdt inntil Organisasjonskomitéens innstilling i organisasjonsspørsmål er ferdigbehandlet, må sekretariatet framlegge forslag for representantskapet om den framtidige ordning. Men hvis sekretariatet kommer til det resultat at Kvinnenemndas forslag om ansettelse av en egen kvinnelig sekretær må løses før Organisasjonskomitéens innstilling er behandlet av representantskapet, må sekretariatet etter kongressens beslutning gå til ansettelse av en kvinnelig sekretær.

Under henvisning til foranstående foreslår Organisasjonskomitéen at spørsmålet opptas til behandling i sekretariatet.»

Thora Johansen: 5 minutter før vi skal gå fra hverandre kommer altså denne sak opp. Vi kjenner fagkongressens vedtak og jeg sa den gang at vi kanskje ville få en kvinnelig sekretær 5 minutter før 12, dvs. like før neste kongress. Den stilling Thyra Hansen har, er en stilling for seg. Jeg er overbevist om at kvinnene utover ikke er fornøyd med den nåværende tingenes tilstand. Vi skal ikke bare bringe opplysning utover, men også agitasjon. Yrkeskvinnene hadde et møte hvor de diskuterte spørsmålet om et landsomfattende forbund. Jeg var til stede der og hevdet at vi hadde nok med L.O. Det var sagt at L.O. var en hemske og at vi kvinner druknet i den organisasjon. Kvinnenemnda har i tilslutning til Kringkastingen hatt foredrag fra arbeidsplassen om våre yrker og det har hatt stor betydning.

Elias Volan: Jeg er enig i at dette spørsmål må behandles på en alvorlig og samvittighetsfull måte. Vi har flere forbund som har mange kvinner og enkelte steder et det flertall av kvinner, men det er bare 2 forbund som har kvinnelige tillitsmenn. Ettersom kvinnene rykker inn, er det nødvendig å se dette i samband med forbundene.

Lucie Andresen: Jeg har den ære å være tillitskvinne i Bekleddningsarbeiderforbundet. Jeg skal aldeles ikke beklage meg over de mannlige kolleger i forbundet. Jeg vil anbefale Thora Johansens forslag. Mener en noe med L.O.s kvinnenemnd så må den få de arbeidsmuligheter som trenges. Dette burde vært en administrasjonssak. Hadde en villet vise noen interesse så hadde en latt Thyra Hansen iallfall fått en kontordame ved

siden av seg når det gjelder det manuelle arbeid, slik at hun ikke ble sittende bare å skrive av protokoller.

Votering: Organisasjonskomitéens innstilling ble enstemmig vedtatt.

Karl Hammerstedt: Jeg har en anmodning til sekretariatet om for framtiden å få sakene omsendt representantene i god tid, så en kan få satt seg inn i sakene.

Avslutning.

Dirigenten (Berntsen): Jeg vil takke representantene for saklighet under disse dagers forhandlinger og takker for tilliten som er utvist mot møtets funksjonærer.

Konrad Nordahl: Jeg tror jeg har representantskapet med meg når jeg takker møtets funksjonærer for deres utmerkede arbeid. Jeg tillater meg i likhet med forrige gang å foreslå 50 kroner til hver. (Vedtatt med akklamasjon.) Jeg vil så til slutt hilse representantskapet og ønske dere vel hjem. Vi har hatt viktige saker og det kom særlig til uttrykk under behandlingen av de økonomiske problemer. Vi må være varsomme og alltid ha for øye motstanderne og at kampen vil skjerpes etter hvert. Men det må ikke slå oss med pessimisme. Det skal tvert imot stålsette oss og gi oss pågangsmot. Det er med den ånd en skal gå ut til organisasjonene og i distriktene. Hvis ikke noe særskilt inntreffer så blir det ikke noe representantskapsmøte før til sommehen.

Protokollen fra dagens møte referertes og godkjentes uten bemerkninger.

Konrad Nordahl: Hermed erklærer jeg representantskapets møte for avsluttet. (Klokken var 14.15.)

